

брой 2 (год. 20) август, 2024

АМВОН

Списание на храм „Св. Атанасий“ гр. Варна

Вести от православния свят

На 23 юли в Боливар-щат Пенсилвания се е състояло поклонение на мощите на светител Рафаил Бруклински.

Той е бил първият православен епископ, ръкоположен в Америка, където вярно е служил в мисията на Руската Православна Църква при светител Тихон- бъдещия Патриарх Московски и на Цяла Русия. А есхумацията на честните му мощи е била извършена седмица преди това. Роден в Бейрут през 1860г, образованието си получил в Богословското училище на Дамаската патриаршия, в богословското училище на остров Халки- Константинополска патриаршия и накрая и Киевската духовна академия. Бил е настоятел на Антиохийското подворие в Москва и преподавал в Казанската духовна академия. През 1895г руският цар НиколайIII го праща в Ню Йорк, а през 1904г е първият православен епископ, хиротонисан в Северна Америка. Основател е на Свято-Николаевската Катедрала в Ню Йорк.

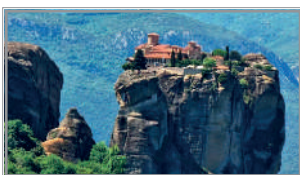

На 7 юли е бил осветен първият за последните 1000 години православен

манастир на шотландска земя от епископ Богданский Атанасий, викарий на Италианската епархия на Румънската Православна Църква, в чест на всички келтски светии. Храмът, издигнат на мястото на древната обител на остров Мал от първото хилядолетие, е бил предаден през 2009г на Румънската православна църква.

На 22 юли Румънската Църква е канонизирала 16 мъченици, изповедници и подвижници от XX век. Сред тях, известни и на православните християни у нас, са: Архимандрит Софиан (Богиу), Протоиерей Думитру Стэнилоаэ, Иеросхимонах Паисий (Олару), Архимандрит Клеопа (Илие).

За първи път от 500 години насам на Метеора се строи нов храм.

В Свято-Троицкия манастир- един от шестте действащи обители, разположени по върховете на грандиозните скали в знаменитата „монашеска страна“- втора по значимост след Света Гора в Гърция, се извършва строежът на храм чест на Въведение на Пресвета богородица в храма, който се предвижда да бъде завършен за една година.

Епархийски новини

В Осмата неделя след Пасха – Петдесетница, Негово Високопреосвященство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави празничната света Литургия в благолепния храм Света Троица в град Игнатиево, построен през 1890 г. и осветен с пълен чин, при който честните мощи

на мъченик са вградени в стълба на светия престол. Архиепископът беше посрещнат от председателя на храма свещеник Иван Смиловски, който бе награден с духовното отличие „протоиерей“, и протоиерей Янко Янакиев. С него съслужиха още иконом Стефан Николов и дякон Благой Иванов. Клиросните певци Тодор Тодоров и Александър Александров украсиха песенно празничната богослужба.

На 25 Юни, благолепният храм, посветен на варненския покровител, пострадал мъченически за Христа през XIX век, беше изпъл-

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА – ИДЕАЛНИЯТ ЖЕНСКИ ОБРАЗ

Едно от най-страшните явления на нашето време е тоталното опорочаване на идеалния женски образ. Средствата за масова информация ни рисуват ето такъв привлекателен образ на „идеална“ жена : безсрамно разголена, с разпуснати, разчорлени коси, с нагъл поглед, делова, енергична, безстрашна, без никакви задръжки по отношение на морал и съвест.

И много нещастни девойки и жени се втурват да подражават на този дяволски образ, като развращават душите си, разрушават семейства, безнадеждно погубват своя живот и този на близките си.

И в същото време, ние – православните християни, винаги имаме пред очите си образа на Тази, Която Е най-прекрасна и пречудна от всички човечи на земята, и даже превъзхождаща небесните сили, херувими и серафими. Тази, Която предвечният Съвет бе избрал да стане Божия Майка! Защото, както казва светителят Дмитрий Ростовски, „ след съгрешаването на Адам, Словото Божие не дойде веднага на земята и не се възплъти за спасението на падналия човешки род“, понеже „ на земята не се намираше ни една девица, която да бъде чиста – не само телом, но и духом“, която можеше да се удостои с величието да стане Майка на Бога.

И така, главната черта на Богомайка е ДЕВСТВЕНАТА ЧИСТОТА!

Друга черта на тази велика Рабиня Господня е СМИРЕНИЕТО. За никоя от личностите на Евангелската история не е известно толкова малко, колкото за Пречистата Дева. Целият ѝ живот е забулен в тайна, а несъмнено Тя е била духовен център на първата християнска Църква след Възнесението на Нейния Божествен Син, но прикривайки се поради смирението Си, е предпочитала да остане в сянка.

Трета черта на Пресветата Дева, по мнението на свети Дмитрий Ростовски, е Нейната всецяла и БЕЗПРЕДЕЛНА ЛЮБОВ КЪМ БОГА, затова и Църквата ѝ пее: „ О, Майко Дево, Ти си чудо на девство-

то, Ти си Дъщеря на Небесния Отец, на Светия Дух – Невеста, Майка на Сина Божий, Христос!“

Кой от светите отци не е възхвалявал Пресвета Богородица!? Предсказана, предузната от ветхозаветните пророци, Тя се прославя от всички- и древни, и нови отци на Православната Църква.

Както казва свети Григорий Неокесарийски, ние сме изумени не само от непорочната ѝ и чиста телесна красота, но най-вече от красотата на Нейната душа.

Да, Тя била свята и телом, и духом! Одеждата ѝ - скромна; походката ѝ - лека; речта ѝ - кратка, изливаща се от незлобиво сърце; всичките ѝ помисли и желания били устремени единствено към Бога.

Църковният историк Никифор Калист добавя: „ В беседите си с другите запазвала скромност, не се е смяла, не се е възмущавала, не спорела, никога не се гневяла, ни най-малко не мислела за Себе си, отличавала се с пълно смирение. Повече от всичко на света обичала Своя Син, така че била готова да умре с Него. И с какво мъжество и твърдост Го съпътствала на Голгота - когато Го разпъвали, стояла до Неговия

Кръст, била на погребението Му“.

„Тя е увенчана с венеца на мъченичеството – казва Лъв Философ, защото стоейки при Кръста, душата ѝ е бe пронизана като с меч, и Тя пострада повече дори от всички мъченици!“

Пресветата Дева е обичала и почитала Своите родственици, но и чуждите не лишавала от любовта и милостта Си. Свети Амвросий Медиолански казва: „ Тя не е оскърявала никого, никого не е презирала, дори най-нищия човек. Своето оскъдно имущество, състоящо се от два хитона, преди смъртта Си е дала на двете вдовици, които ѝ прислужвали“.

Смъртта на всеки човек привежда до равносметката за неговия живот, носи заслуженото от Бога – награда или наказание. Преславното Успение на Богомайка Я представя във висота и

слава. Три дни преди смъртта Й се явява Архангел Гавриил, който възвестява кончината Й и Й връчва райската сияеща клонка – символ на победата над смъртта и тлението. На третия ден след Своето Успение, Богомайката се явява на апостолите в неизречена слава, обкръжена от множество ангели, и казва: „Радвайте се, Аз съм с вас през всичките дни!“ А апостолите, изпълнени с радост, вместо: „Господи, Иисусе Христе, помагай ни!“, възкликват: „Пресветая Богородице,

помагай ни!“.

И целият християнски род непрестанно се моли на Пречистата да ни помага.

Помагай ни, Пресвята Богородице, връзвай децата ни, за да виждат в Тебе най-чистия и прекрасен образец на поведение, защити ги, запази ги от изкушения и от съблазните на това лукаво време!

Превод от руски език: Валя Марчелова

Богословски размисли

РАЗМИШЛЕНИЯ ВЪРХУ ТРУДНИ МЕСТА В ЕВАНГЕЛИЕТО

Игумен Пьотр (Мещеринов)

Има няколко Евангелски изречения, които винаги предизвикват недоумение и въпроси. Искане ми се да поразмишляваме върху две от тях.

I.

„Не мислете, че дойдох да донеса мир на земята; не мир дойдох да донеса, а меч; защото дойдох да разлъча човек от баща му, и дъщеря от майка ѝ, и снаха от свекърва ѝ. И врагове на човека са неговите домашни. Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене; и който не взема кръста си, а следва подире Ми, не е достоен за Мене. Който е запазил душата си, ще я изгуби, а който е изгубил душата си заради Мене, ще я запази.“ (Мт. 10:34-39).

Често питат: какво означава „врагове на чове-

ка са неговите домашни“? Как така Бог на любовта изведнъж изрича подобни неща за най-близките ни хора?

1. Господ тук цитира Ветхия Завет – книгата на пророк Михей. „Горко ми! защото с мене сега е като след обирание летни плодове, като след гроздобер: ни зрънце за ядене, нито зрял плод, какъвто желае душата ми. Няма вече милосърдни по земята, няма правдиви между людетте; всички кроят сплетни, за да проливат кръв; всеки туря на брата си примка. Ръцете им са насочени да правят зло; началник иска подаръци, съдия съди за подкуп, а велможи изказват лоши похоти на душата си и изопачават делото. Най-добрият от тях е като трън и справедливият е по-лош от бодлив плет. Денят на Твоите предвестници, Твоето посещение приближава; сега ще ги обхване смущение. Не вярвайте на другар, не се осланяй-

те на приятел; пред тая, която лежи на твоето лоно, пази се да отваряш твърде устата си. Защото син позори баща си, дъщеря въстава против майка, снаха против свекърва; врагове на човека са неговите домашни. Аз пък ще гледам към Господа, ще се уповавам на Бога на моето спасение: Бог мой ще ме чуе.“ (Мих.7:1-7). (Да отбележа само колко приложими са думите на древния пророк спрямо днешния ни живот!)

В този ветхозаветен текст виждаме тайното, скрито пророчество за апостолската проповед: „Денят на Твоите предвестници, Твоето посещение приближава“ (стих 4). Пророкът казва, че това предвещание ще се случва в условията на такъв нравствен упадък, че и домашните му ще бъдат врагове на човека, проповядващ истинния Бог и нравствения живот. 10-та глава в Евангелието от Матей, откъдето са думите, върху които разсъждаваме, точно по-вестува за изпращането на Иисусовите ученици на проповед. Оттук първото значение на тези думи е напомняне за пророчеството и за това, в какви условия ще бъде извършвано апостолското служение: в делото на проповедта домашните по-скоро ще пречат, отколкото ще помагат. Сам Господ е казал за това:

„пророк не бива без почит, освен в отечеството си, между сродници и у дома си“ (Марк 6:4), защото тъкмо у домашните си Христос е срещнал смущение и неверие. Думата „врагове“ трябва да се възприема не в прекия ѝ смисъл, че винаги и във всичко са врагове. Библиейският език често „поляризира“ понятията; в този контекст „врагове“ означава не са приятели, не са помощници, не съчувстващи на религиозната страна на живота: на истинното Богочитание и проповедта на Христа.

2. Вторият смисъл на тези думи е по-общ. Господ донася на хората Новия Завет. Една от плоскостите на тази новина е ценността на човешката личност като такава – онова, върху което е израства великата европейска цивилизация. На ветхозаветното човечество е била свойствена друга йерархия на ценностите. Племето, родът, семейството, и чак тогава – личността. Личност извън всичко това се е възприемала като непълна. Субектът на религиозните отношения в Изра-

ил е бил народът; римското право давало привилегии на хора спрямо гражданството им. Обаче Иисус Христос носи същински ново благовестие: личността, самият човек е преди всичко – скъпоценен в Божиите очи. В евангелския текст, който разглеждаме, това личи в думите на Спасителя: „дойдох да разлъча човек от баща му, и дъщеря от майка ѝ, и снаха от свекърва ѝ“ (Мат. 10:35). Отсега семейството и обществото вече не са първичната ценност; те не губят от това важността си, значението си, но отстъпват място на религиозното достойнство на личността.

Необходимо е да се подчертае, че тази ценност на човешката личност не е „сама по себе си“ – тя не е абсолютна, не е автономна. Тя е възможна само в резултат на действието на Новия Завет, тоест само в Христа Иисуса, в приобщаването към Единствената истинна Ценност – Бог, станал Човек (забравата на това днес води до разлагането и гибелта на европейската култура). Тоест не сам човек, осъзнал себе си като самоценен, се отделя от домашните си и смаява роднинските връзки, а Господ го прави заради Себе си, за да Си създаде Църква. И щом сме заговорили за Църквата, трябва да подчертаем една от особеностите

ѝ, онова, с което тя принципно се отличава от всички останали човешки съобщества. Църквата на първо място е съюз на хора в Христа, а на второ – съюз на свободни личности. Църквата обединява хора не заради това, че те се лишават от някаква страна на свободата си, заплащайки с нея едно или друго предимство в дадена общност; в нея всичко е „обратно“: хората получават от Христа свободата и силата на любовта. В Църквата човек в Христа преодолява падението си, изпълва низшите планове на битието си с Дух Свети, и сам във всичко това получава не смаяване на личността и свободата си, а израстването им. Затова Църквата е висша ценност в сравнение със семейството, рода, племето, нацията, държавата и т.н. Ако човек бърка тези неща, ако той привнася в християнството нецърковни, ветхи (стари), преодолени от Спасителя принципи на битието, то с това той смаява Църквата, не позволявайки на Христа да освети, оправдае и съзида човека, собствената богоприобщена личност; и в такъв

случай на този човек наистина и семейството, и родът, и нацията му стават врагове, щом за него те са по-висши от Христа и Църквата Му. Това, впрочем, е една от най-насъщните проблеми в днешната църковна действителност. Защо имаме упадък в църковния живот? Защото самите ние не даваме на Църквата да бъде това, което Тя е, желеайки да я ограничим само с осигуряването на националните, обществени, семейни и други подобни интереси. Във връзка с това напълно може да се каже, че не само за отделния християнин, но и за Църквата има ситуации, когато врагове стават нейните домашни...

3. И третият, мисля, най-дълбокият смисъл на разглежданите от нас евангелски думи. Да чуем какво казва Господ: „Ако някой дохожда при Мене, и не намрази баща си и майка си, жена си и децата си, братята и сестрите си, та дори и самия си живот, той не може да бъде Мой ученик; и който не носи кръста си, а върви след Мене, не може да бъде Мой ученик“ (Лк.14:26-27). Веднага се ражда острият и често задаваният въпрос: как така??? Нали християнството, напротив, призовава да се съхранява семейството, да се изгражда; има и Божия заповед за почитането на родителите (Исх.20:12); Църквата има и Тайнството брак, пък тук - такива думи? Няма ли тук вопиещо противоречие?

Не, няма никакво противоречие. **Първо**, вече казахме, че библейският език често поляризира понятията. Думата „намрази“ в случая се използва не в прекия си смисъл, а показва един вид максималната дистанция до противоположното й значение, тоест до понятието „любов“. Смисълът е, че Христос трябва да се обича неизмеримо повече от собствените ни бащи, майки, жени, деца, братя, сестри и дори собствения ни живот. Това не означава действително да ненавиждаме всички тях; няма и да можем да го направим, защото Сам Бог, Който ни казва тези тежки думи, е вложил в нас естествената любов към живота, към родителите, към роднините, Сам Той ни е дал заповедта за любов към хората. Това означава, че любовта към Бог трябва да бъде толкова по-

голяма, принципиално качествено по-значима и по-силна, колкото ненавистта отстои от неприязънта.

И второ. Да вземем Тайнството брак. В него съпрузите по естествен ред стават „една плът“ (Бит.2:24); Божията благодат съзижда този надличностен организъм в духовно единство, в малка Църква. Какво означават в този контекст гореспоменатите думи на Христа? Как да разберем тази „ненавист“, когато се говори за благодатно действие, за Божие благословение?

Ето как: Господ говори за това, че първата, главната метафизическата връзка на човека е връзката с Бога. Тоест при все това, че в брака хората стават почти едно същество, една плът, и няма по-близки отношения между хората, освен в брак, обаче връзката между душата и Бога е несравнимо по-важна, по-главна, по-реална, бих казал, по-онтологична.

И парадокс – как тогава изобщо са възможни бракът, родителската и синовната любов, приятелството и изобщо животът в този свят? Оказва се, че само и изключително на основата, **когато Христос се поставя в самата сърцевина на**

живота. „Без Мене не можете да вършите нищо“ (Ин.15:5) казва Той; и това не са празни думи, не е метафора, а абсолютна реалност. Всяко човешко действие, всяко негово усилие е прах, пепел, суета; само с Христа в сърцевината на живота, във всички без изключение дела и движения на душата, човек придобива смисъл, здравина, вечно измерение на съществуването си. Без Христа всичко е абсолютно безсмислено: и бракът, и родителските отношения, и всичко, което съставя земното битие, и самият живот. С Христа всичко застава на мястото си; Христос във всичко дарява на човека радост и щастие и без Него, това е напълно невъзможно! Но Той трябва да бъде на добавачното Му първо място в нашия живот! Ето за това ни говори евангелската заповед – на пръв поглед „жестоката“ и отблъскваща, но съдържаща най-важните християнски истини. „Ненавист“ и „вражда“ тук означават йерархията на християнските ценности, а именно: единствената истинна

и реална Ценност на земята е Господ Исус Христос; всичко придобива ценностен смисъл само и изключително при условие на непосредствено (в Църквата) или опосредствено (чрез социум, култура и др.) приобщаване към Него; всичко, що е извън Него, е безсмислено, празно и гибелно...

Какво означава всичко това на практика? Тази заповед ни е дадена не за абстрактно съзерцаване, а за изпълнение. Не можем всички да се разотидем по манастири; ние живеем в условия външни и вътрешни, които надали ще ни позволят да осъществим горе идеал... Какво да правим, така да се каже, „на битово ниво“?

Свещеното Писание трябва да се възприема цялостно, а не да се откъсва от него само едно нещо, дори то да е принципно и дълбочинно. Ако спазваме този принцип на цялост, ще се получи следното:

Почитаме родителите, обичаме братята и сестрите, изграждаме семейство по образа на Църквата... но! Всичко да е во Христа! Ако нещо в отношенията ни с ближните и изобщо в живота ни противоречи на Христа, на Неговото Евангелие, то това нещо става вредно за нас. Но и тази „враждебност“ също е Евангелска; тя не означава, че трябва да убиваме ближните ни - „враговете“ ни или да страним от тях, или да престанем да спазваме нравствените си задължения по отношение към тях, или нещо от този род. Трябва на първо място да се осъзнае ситуацията; второ – да се изправи каквото е възможно и каквото зависи от нас; трето – ако изменението на ситуацията е невъзможно, да обичаме враговете, да благославяме ония, които ни проклинат, добро да правим на ония, които ни мразят, и да се молим се за ония, които ни обиждат и гонят (срв. Мат.5:44), при това просейки от Бога мъдрост, за да „светне пред човеците светлината ви, та да видят добрите ви дела и да прославят Небесния ваш Отец“ (Мат.5:16); но и от друга страна да внимаваме, за да не даваме „...светинята на псетата, и не хвърляйте бисера си пред свините, за да го не стъпчат с краката си и, като се обърнат, да ви разкъсат“ (срв. Мат.7:6). Нужни са ум, опит, мъдрост и любов, за да се разрешават по християнски неизбримите ситуации от този род.

II.

Ето и още едно Евангелско изречение, постоянно предизвикващо въпроси.

«Никой не може да слугува на двама господари: защото или единия ще намрази, а другия ще обикне; или към единия ще се привърже, а другия ще презре. Не можете да служите на Бога и на

мамона (*на богатството). Затова казвам ви: не се грижете за душата си, какво да ядете и да пиете, ни за тялото си, какво да облечете. Душата не струва ли повече от храната, и тялото от облеклото? Погледнете птиците небесни, че не сеят, нито жънат, нито в житници събират; и вашият Отец Небесен ги храни. Не сте ли вие много по-ценни от тях? Па и кой от вас със своята грижа може да придаде на ръста си един лакът? Защо се грижите и за облекло? Взрете се в полските кринове, как растат: не се трудят, нито предават; а казвам ви, че нито Солмон във всичката си слава не се е облякъл тъй, както всеки един от тях; и ако полската трева, която днес я има, а утре се хвърля в пещ, Бог тъй облича, колко повече вас, маловерци! И тъй, не се грижете и не думайте: какво да ядем, или какво да пием, или какво да облечем? Защото всичко това търсят езичниците, и защото вашият Небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това. Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде. И тъй, не се грижете за утре, защото утрешният ден сам ще се грижи за своето: доста е на всеки ден злобата му» (Мат.6:24-34).*

Какво означава това? Как така да не се грижим? Да зарежем ученето ли? Да не правим кариера ли? Да не създаваме семейство ли, защото ако го създадем, ще трябва да осигуряваме съществуването и стабилността му? Ами апостол Павел, „избраният съд“ (Деян.9:15), призовава да взимаме пример от него: „*нищо у някого ядохме хляб даром, а работехме с труд и мъка деня и нощя, за да не отегчим някого от вас*“ (2 Сол.3:8), и казва: „*не иска да се труди, не бива и да яде*“ (2 Сол.3:10)? Тук става дума не за трудовете за спасението на душата, а за обичайната човешка работа. Пак ли противоречие? Ами, Църквата? Ето, преподобни Йоан Пророк пише: „*всеки човешки труд е суетен*“ (а преди него още премъдрият Еклисиаст изчерпателно е представил тази мисъл); и как при това Църквата призовава към творчество, към съзидателен и добросъвестен труд във всички области на човешкия живот? А и исторически виждаме, че Христовата Църква е дала огромен импулс за създаването на европейската цивилизация, култура, наука; излиза, че Църквата противоречи на себе си, на своето Свещено Писание? Как да се съчетаят горечитираното „антисоциално“ евангелско изказване и социалните призови на Църквата?

1. Тази евангелска заповед е далеч от идеята, че не трябва да се трудим на земята. Няма как да

си седим на стола, да кръстосаме ръце и крака, да кажем някоя молитва и да чакаме от небето да завалят парични единици, успех, блага и прочие. Раждайки се в този свят, сме вградени в хода на нещата, които не ни позволява да стоим със скръстени ръце: за да поддържаме съществуването си, сме длъжни с пот на лице да ядем хляба си (срв. Бит.3:19), по Божие определение тук става дума за вътрешното отношение към всичко това; отново виждаме новото в нашия Нов Завет, а именно: всичко се извършва вътре в душата. Точно до „не грижата“ за утрешния ден, Господ е поставил неотменимото условие: „*Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда*“ (Мт.6:33). Не трябва да се отказваме от никаква дейност (разбира се, ако тя не противоречи на Божиите заповеди), напротив, всичките си дела трябва да правим по най-добрия начин. Работата е там, че именно във всекидневната действителност ние вършим Божията воля; извън всекидневния ред на нашите дела е невъзможно да се търси Божието Царство и Божията правда. Но е необходимо да се отложат измъчващите души те грижи. Не онези грижи, които са естествени за човека и които се проявяват в планирането, в най-доброто разпределение на силите и средствата за изпълнение на поставената задача. Грижите, за които казва Господ, са суетлива неувереност в утрешния ден, произхождаща от маловерие, от това, че Христос в нашия живот не е най-важното. Ако ние заменим тази неувереност с упованието на Бога, ако предадем всички наши тревоги на Него („*възложи на Господа грижите си, и Той ще те подкрепи*“ (Пс.54:23), и всичките си дела съчетаем с търсене в тях именно на нравствения евангелски смисъл, тогава ще видим сбъдващото се над нас обетование (от „обет“ – обещание – бел.пр.): „*и всичко това* (тоест всичко, което ни е необходимо за земния живот) *ще ви се придаде*“ (Мт.6:33).

Така че, тази заповед не ни призовава да се отказваме от земните дела, напротив, правдата Божия, съдържаща се в тези дела, изисква от нас добросъвестна и нравствена дейност за изпълнението им във всеки момент от съществуването ни. Това ще доведе до вътрешното преориенти-

ране на целия ни живот към Христа и Божието Царство. Само в такава перспектива ще можем да видим и оценим качеството на делата си; както и само в Христа делата ни придобиват устойчивост и достойнство, а извън Него те винаги ще си останат „*суета и гонене на вятър*“ (срв. Екл.1:14). Това е смисълът на разглежданите от нас евангелски думи.

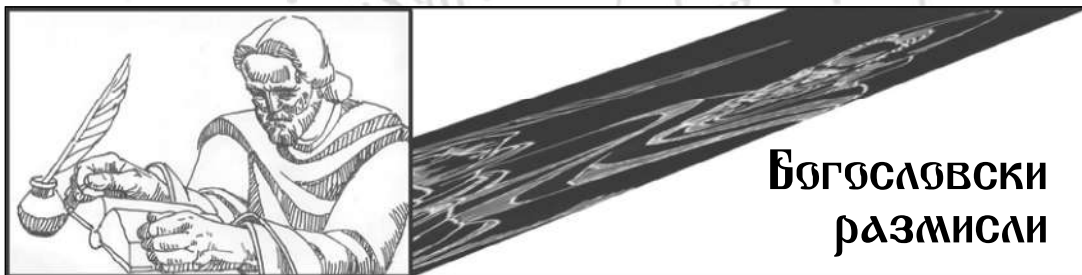
2. От тази заповед може да се изведе и принципът на действието на Христовата Църква – да се преобразува вътрешното и личното, а чрез тях – външното и общественото. Но не обратно! Това, за съжаление, не го разбират хората, търсещи от Църквата разрешаване на специфични обществени и социални проблеми. Защо Църквата е влязла в историята и я е победила, полагайки начало на новата цивилизация (за това вече говорихме)? Защото тя нищо не е докоснала, нищо не е „*разрушила*“ – нито семейството, нито нацията, нито

държавата. Църквата не е нахлула в тези области на живот с решителни реформи. Но тя е привнесла в тях вътрешен вечен смисъл и с това е преобразила човешката култура. Църквата винаги строго се е грижила за това, да не загуби вътрешната си сво-

бода, да запази „*не-свързаността*“ си с формите на този свят, затова никога не си поставяла за цел обществото да се подобри социално. Църквата е приемала всичко така, както си е, но в това „*както си е*“ винаги е търсила Божието Царство и Неговата правда, и ѝ се придавало нарастване с цели народи. Сега тази заповед е забравена – и от Църквата отхождат народи, а вътре в Църквата се изкривява църковното съзнание... Нека поне в личния ни живот да се стараем да следваме тази заповед, и тогава постепенно може да се преобразува и църковният, и общественият живот.

Превод от руски език: Марина Тодорова

Богословски размисли

НАКАЗВА ЛИ БОГ ЗА СВОБОДАТА?

Ние треперим от страх над страниците на Библията, когато я четем повърхностно...

Иван Алексюк

Някои изказвания или цитати от Библията могат да обезпокоят вярващия, защото сякаш подронват вътрешните основи на отношенията му с Твореца - тези, на които всичко се държи. Когато виждаме или чуваме нещо неочаквано, това ни разклаща, а сърцето ни започва да се терзае от съмнения. Разбира се, че искаме Бог да ни обича, да е справедлив, но и милосърден, да се грижи за нас и да ни помага, когато ни е тежко. Прекрасен дар от Бога е свободата! Можеш да живееш, да се радваш и да правиш каквото желаеш, но изведнъж, без дори да знаеш защо, получаваш едва ли не наказание за това, смърт и болка - и то внезапно, и неочаквано. До неотдавна си изпитвал наслаждение и си бил щастлив, а ето, че сега те залива потоп. Тук се появява въпросът: „Ти вярваш ли на такъв Бог?“

Защо четем Писанието като детективи?

Всъщност такава представа се появява у хората, които изпитват лична обида към Бога, защото нещо в живота им не се е осъществило по начина, по който са искали, но те така и не са разбрали смисъла на тези събития. Още и поради факта, че Священото Писание се чете невнимателно и повърхностно. Хвърляме бърз поглед като някакви детективи, а трябва да изследваме текста много внимателно, тъй като в Библията е от значение всяка една дума.

Никъде в Священото Писание не е казано, че Бог дарява своето разумно и имащо безсмъртна душа творение с такава свобода, която превръща

това прекрасно същество – човека, в гуляйджия, който е придобил наследство: пил, ял, танцувал и сам не забелязал кога парите му свършили и се оказал на улицата. И за това още обвинява и Бога.

Нека да помислим, понеже такива ситуации в живота възникват не само заради „добри“ роднини или заради свободата, колкото заради невнимателното отношение към нея и пренебрегването на други свойства на личността, като волята и интелекта. Причина може да е и отсъствието на върна посока в ползрението на човека.

Чрез заповед Бог придава на свободата смисъл.

Бог не прави от свободата игра, в която „ако не играеш по Моите правила, ще те накажа“. Той създава човека и го заселва в Едемската градина, за да „...я обработва и да я пази“ (Битие 2:15). На „венеца на творение-

то“ от самото начало е дадена посока и цел, към която да се стреми. Под обработване се разбира да я развива, подобрява и преобразява, и да я пази – да се грижи за нея, да не я оставя без надзор и на произвола.

След това идва и заповедта за безпрепятственото използване на това, което е дадено: „...от всяко дърво в градината ще ядеш“ (Битие 2:17). Това не е диктатура, както може да ни хрумне, нито е прищявка на Създателя, а е неотменима част от тези отношения, в основата на които не лежи превъзходството на Бога, а съвместното действие – синергията, съ-работването, при кое-

то в паметта на човека през цялото време да се намира Този, с Когото е нерушимо свързан.

Цялото съществуване на човека е пронизано от присъствието на Неизказания, безкрайно благ и неизразимо прекрасен Бог и трябва да съхраняваме това разбиране вътре в себе си като спомен за някой любим и близък, като спомен за Владиката. Заповедта „не яжте от дървото“ е като напомняне на човека, че той живее в света на Бог, и насочва мисълта му към съобразяване на собствените си действия с Неговата свята воля. Това е необходимо, тъй като има и още един елемент, който е най-главният при взаимодействие на творението с Твореца.

Ние не можем просто така да вземем и да изнесем на боклука детските снимки на майка си, с която живеем под един покрив, или да счупим дървения кораб на сина си, който той сам няколко месеца е строил. Ние помним, че има хора, които са ни скъпи, и има предмети, които са важни за тях, и така съотнасяме своята воля към волята на нашите близки, за да съхраним най-важното – любовта. Защото иначе и отношенията няма да можем да ги наречем така, защото няма да има жива връзка, ако не можеш да приемеш друга личност и живееш единствено за себе си. Затова Бог чрез заповедта си придава на свободата смисъл.

Бог не си играе с живота ни, а твори заедно с нас.

Нарушаването на заповедите е съпроводено с последствия: „...защото в който ден вкусиш от него, бездруго ще умреш“ (Битие 2:17). Ако искаш да обичаш, то трябва да има не само взаимно разбиране и съгласие по подразбиране, но и отговорност за това, което избираш.

Помниш ли Ме? – Да! Тогава защо живееш така, все едно не Ме забеляваш? Не би ни се получило да бъдем с някого и да правим в същото време нещо отделно и свое, игнорирайки този, който се намира до нас. А Господ е винаги с нас! Затова и от самото начало свободата, дадена ни от Бог, предполага отговорност, понеже всичко, което би правил човек, е докрай дълбоко осмислено от Твореца.

Полученият от човека дар е свободата на во-

лята и тя предполага широки и богати възможности, оттенъци и съчетания на смисъла, но не е свързана единствено и само с това, човек да се наслаждава, развлича, а впоследствие и да си получи заслуженото, както, например, би се случило, когато измъчените от музиката на среднощния гуляйджия съседни извикат полицията. Това е една напълно примитивна гледна точка.

Бог не си играе с нашите животи, а твори заедно с човека. Той завежда при човека създадените от Него животни, за да „...види, как ще ги нарече той, та, както човекът нарече всяка жива душа, тъй да бъде името ѝ“ (Битие 2:19). В това действие на Твореца е изразен Неговият замисъл за видимия свят: „Продължавай това, което Аз започнах, но не защото Аз не мога да го направя Сам, а защото те обичам и искам животът ти да бъде осмислен и устремен напред“.

За истинската любов е необходимо това, което е невъзможно да бъде постигнато.

Дали цялата работа не е свързана само с това, да се прибави отговорност към свободата и то отговорност, която на нас, съвременните хора, не ни се иска да поемем на плещите си? Дали това не е опит да се зададе вектор и цел,

даже те да са да творим и да се развиваме с Бога? Може и да съм разбрал, че между човека и Твореца е необходимо да има любов, но каква точно любов? От типа „ти на мен – а аз на теб“? Или „ние заедно“ и всичко това ще е достатъчно? Прави, както ти казвам заедно с мен, и нищо страшно няма да се случи?

Създателят достига още по-далеч, като явява волята Си за дървото на познанието, не само за да може човек с разума си да предстои пред Него и не само за да могат хората да носят отговорност за това, което правят, и да виждат перспективите, които им открива един или друг избор. Господ дава на хората потенциална възможност да познаят тайната - не само чрез взаимната любов, но чрез жертвената, която и единствено представлява истинската любов.

Затова, и на вътрешния жертвеник пред Бога, ние принасяме своята лична воля и я оставяме, извършваме акт на самоотричане и доброволно стесняваме пътя си, като в смиреннието намира-

ме това, което е извън границите на разумното и логически правилното – на нас ни се открива ирационалният смисъл на любовта, за която не е достатъчно само човешкото съзнание.

За истинската любов е нужно нещо, което е невъзможно да се постигне. И Бог ни го открива – ние се докосваме до Личността на Твореца, която се намира извън границите на възприятията. Чрез жертвата, която принасяме, избирайки не само своето „желано и приятно за очите“, не това, което е лесно, но и това, което е трудно: „Не яж от него“ - Да бъде Твоята воля!

Но ако любовта е такава, то тогава аз не искам и не мога да обичам... Защо е толкова болезнена? Защото такава е истинската любов!

Един човешки грях води след себе си десет други.

За съжаление човек избира нещо друго. Дяволът съблазнява Адам и Ева и естествено след това настъпват последствия. Днес човешките тела се разрушават и умират. Нима Бог не ги предупреди? „защото, в който ден вкусиш от него, бездруго ще умреш“ (Битие 2:17).

В този случай Той не изпраща потоп като на безпомощни и слаби създания, но след като не намира в тях разкаяние за извършеното престъпление, Бог ги отправя в изгнание, защото последствията можеха да бъдат много по-тежки от това, което ние си представяме: увреденият от греха човек вкусува от Дървото на Живота и става безсмъртен, но в едно изкривено и паднало състояние – „...и сега – да не простре ръка да вземе от дървото на живота, та, като вкуси, да заживее вечно“ (Битие 3:22). Страшна е участта, от която по Божията милост сме избавени!

По-нататък наистина пак става трудно на хората да живеят, но това не се случва веднага. Каин убива Авел и е отправен в изгнание, като от него тръгва цял един клон потомци, които са още повредени от греха от останалите. Един човешки грях носи след себе си още десет, а после и още хиляда, и още милион. В резултат на това, стигаме до критичната точка: „И видя Господ (Бог), че развратът между човеците на земята е голям, и че всичките им сърдечни мисли и помисли бяха зло във всяко време“ (Битие 6:5).

Такова е било състоянието на хората по времето на Ной – този, който единствен се оказал праведен пред Твореца. Останалите се отклонили от своето предназначение и от любовта Божия и то не само надалеч, но и абсолютно загубили правилния път, като дори не са помисляли да се върнат на него, а животът им заради греха изпълнил всичко.

Тогава и дошло времето на потопа, който ние възприемаме по този начин: все едно Бог е изключително жесток и страшен, като несправедливо отмъщава на човека, на Него като че ли му харесва да наказва, да измъчва и да отнема живота. Ето, че Той най-сетне пристъпва към това дело, с което е свикнал да се занимава. А ние трябва да треперим от страх и обзети от ужас, да падаме на колене, но на Бог дори няма да му хрумне да ни прости. Неизбежни са гърмът и мълниите.

Ала всъщност в това положение всичко е

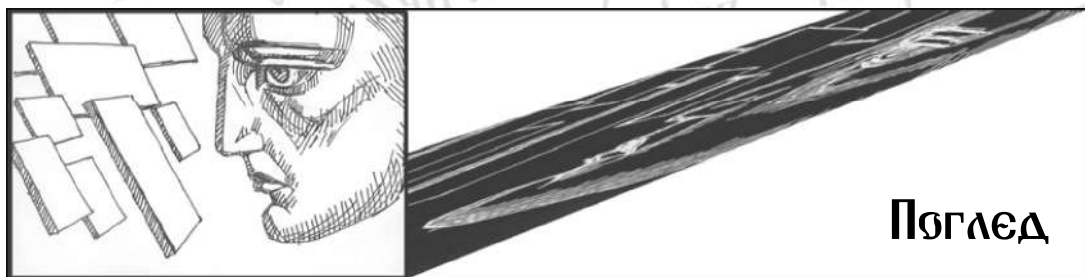
много по-сложно. В критичен момент, когато последствията от грехопадението могат да станат необратими, Бог чрез своето промислително действие изменя хода на човешката история и я насочва от погибел към спасение. Той е сложил предел и граници на царството на

греха, което хората създали, като изгубили истинския смисъл на своето съществуване, изпратил потоп на земята и я дарил с нов живот. За да може по-нататък от Ной и неговите синове Сим, Хам и Иафет да произлязат праведници, които да са способни да служат на Бога и да привеждат хората към Него.

Вече никога няма да се случи най-страшното, този критичен етап за човечеството вече е преминал и въпреки всички изпитания и падения, човечеството вече няма да бъде предадено напълно на такава беззаконие. Злото няма да победи в този свят, за което и свидетелства заветът между Бог, Ной и неговите синове: „Аз поставям Моята дъга в облака, за да бъде знак на (вечния) завет между Мене и между земята“ (Битие 9:13). Тя събира в себе си безкрайната милост на Бог, победата на доброто и Божията правда.

Превод от руски език: Теодора Витвитска

Поглед

ПОЗИТИВНО МИСЛЕНЕ И ЩАСТИЕ

Ставрофорен иконом Дончо Александров

Всеки човек има стремеж към щастие. Никой не е мазохист, за да пренебрегва този копнеж. Явно сме склонни и в търсенето, и в намирането му да се доверяваме на някакви правила и рецепти. Това подсказва издаването на много и разнообразни книги, които предлагат варианти и начини да бъдем щастливи. В повечето случаи става въпрос за духовни принципи и изживявания. Как да се самоусъвършенстваме, как да постигнем хармония в живота си? Една от възможностите, които най-често се прокламират, е позитивното мислене. И тук доста се харчат споменатите писания, организират се тематични семинари, срещи и не липсват слушатели. Модерно е. Интересно е, безспорно. В крайна сметка,

наистина е важно е да постигнем щастието. Нали? Ще ми се обаче да размишляваме по-дълбоко, да видим дали християнският живот и позитивизмът в мисленето са съвместими.

Ако погледнем повърхностно на принципите, които насажда позитивното мислене, може да си кажем: „Колко хубаво звучи!“. Да отбягваме лошите, мрачните мисли, а да виждаме само красивото, доброто и да се стремим към него. И там се говори за благодарност, прошка, за концентриране върху положителното. С позитивното мислене човек може да се научи да не унива, да гледа ведро на живота, да се справя с трудностите, да види красотата на света като Божие творение, в изпитанията – Божия промисъл. Това са близки до християнството виждания и могат да са полезни в зависимост от всеки отделен случай и под ръководството на добър специалист психотерапевт. За радост, има вече не малко православни психотерапевти, които, като се основават на нашата вяра, подпомагат

нуждаещите се от помощ и постигат резултати. Срещат се обаче в практиката на позитивното мислене моменти, които трудно или изобщо няма как да приемем. Те се отличават и от методите на позитивната психология. Става въпрос за „новото мислене“ или „позитивното изповедание“. Те пропагандират свръхестествено изменение на действителността, като се основават на така наречени духовни закони, които способстват за изпълнение желанията на отделния човек. Бог като Личност тук е излишен. Твърди се, че всичко в живота ни е следствие от определени наши мисли. Толкова е просто и лесно – достатъчно е да вкараме във въображението си увереността и мисълта, че реално сме успешни, здрави, щастливи и ...действително ще бъдем такива. Използват се така наречените позитивни утвърждения в мислите, които превръщат желанията в реалност, и на които се приписва магическа сила. Молитвата към Бога, от Когото са всички блага, е заменена с позитивни утвърждения.

Може на някои да прозвучи крайно, но не подлежи на съмнение, че е недопустимо християнин да прилага подобни практики. Те нямат никаква съвместимост с нашата вяра. Разбирането, че позитивното мислене е способност чрез човешката мисъл да се променя реалността, е равносилно на магия. Близко е до окултизма. Окултистите имат такива интереси и практики. А всъщност, изключително опасно е да замениш действителността и да вкараш човека в сферата на илюзията. Така пребиваваш в състояние на заблуда, която те оплита в мрежата си, отдалечава те, често дори фатално, от истината и реалността. Концепцията за позитивното мислене днес се използва на много семинари за мотивационно развитие, в бизнес

обучения, работа в екип. За жалост, нерядко тези тренинги се водят от непрофесионалисти и така нанасят още по-голяма духовна вреда. Няма нищо общо между теорията на позитивното мислене и научните основи на позитивната психология. Не подлежи на съмнение, че човек иска да е здрав, щастлив, успешен, финансово обезпечен и лесно може да се подлъже от позитивното мислене, което превръща мечтите в „реалност“. Така попада в клопка, излизането от която е трудно и свързано с коренна промяна в мисленето и нагласите.

Познавам и християни, които се интересуват и четат доста по темата за позитивното мислене, и дори безкритично възприемат съответните напътствия. Не мога да им бъда съдник, но виждам сериозно разминаване. Искам да се спра на още нещо, застъпено от позитивистите, а именно: да постигнеш щастие, като се възприемеш такъв, какъвто си. Да се харесваш, да се обикнеш и да се виждаш в положителна светлина. Необходимо е да си наложиш тази мисъл, да си вярваш и тя да стимулира прекрасно самочувствие и хармонични изживявания. В този път на развитие се пренебрегват реалните недостатъци и страсти, обитаващи в човека. Замаскират се. Сякаш не съществуват. Никаква борба, никакви усилия за преодоляването им. В нас всичко е добро, красиво, чудесно - така трябва да се възприемаме. Често под ръководството на книги или тренъори, използващи уж психологически методи, се завишава самооценката ни, подсилва се нашият егоцентризъм, отново губим връзка с реалността. В съзнанието ни се утвърждаваме като твърде значими. А това е духовно опасно! Може да се превърнем в идол за самите себе си. От друга страна, знаем, че високото самочувствие, свързано с прекалена амбиция, съчетана с липса на конкретно покритие и успехи, води в един момент до неврози и депресии. „Заигравката“ с такъв род позитивизъм разклаща здравето. Също не е за пренебрегване и фактът, че на тази почва изключително добре вирее и дава обилни „плодове“ гордостта. Преизпълнени с позитивизъм и убедени, че сме прекрасни във всяко отношение, самовлюбени, преставаме адекватно да възприемаме заобикалящата ни

среда, не допускаме никакви съвети и забележки от хората около нас. Превръщаме се в изявени горделивци, самочувствието ни става непробиваемо. Лесно се достига по този път до състояние, известно в християнската литература като „прелест“. Състояние, което е духовно пагубно. Преподобни Теодор Студит съветва: „Не допускайте себелюбието, саморазсъдъка, самоумието, защото отеческото слово смята всичко това за източник на всякакви прелести“. В същия дух говори и св.Игнатий Брянчанинов: „Онзи, който си въобразява, че е безстрастен, никога не ще се очисти от страстите; който си мисли, че е изпълнен с благодат, никога не ще получи благодатта; който си мисли, че е свят, никога не ще достигне святост. Казано просто: който си приписва духовни дела, добродетели, достойнства и благодатни дарове, който лъже себе си, утешава се с мнение и загражда с него входа пред духовните дела, християнските добродетели и Божията благодат в себе си, той открива входа пред греховната зараза и демоните“.

В християнството се говори за любов към себе си. Тя се съдържа в разбирането, че сме сътворени по Божий образ и подобие. Обичаме се заради Бога и в Бога, а не просто като някакво индивидуално природно същество. Ценим се като създадени за вечен живот, като венец на Божието творение. Любовта към себе си няма как да я разделим от любовта към Бога и ближните си. Те са взаимно свързани. Любовта към себе си ни подтиква да се развиваме духовно и хармонично, да се стремим към Богоподобие и спасение. Това означава да отхвърлим стария човек с похотите и страстите и се обновим чрез вярата в Господ Иисус Христос. Да вървим по пътя на истината и правдата и със съдействието на Божията благодат да бъдем Христови наследници. Любовта ни подтиква да водим борба с всичко греховно и богопротивно в нас и искрено да служим на Бога и ближните си, защото само така може да се усъвършенстваме и придобием вечните блага. Себелюбието е коренно различно от християнската любов към себе си. Човекът, обладан от себелюбие, се поставя за център и не се интересува дали средствата, които употребява, са противни на Божията воля и накърняващи ближния. Важно е той да е добре.

Измамна и лъжлива любов. Истинската любов към себе си не е користна и егоистична проява, а е възможна единствено чрез чистата и саможертвена любов към Бога и ближните.

Прява това уточнение, за да се види разликата и да не се залитне в уж позитивна посока, но оказваща се накрая несъществуваща, илюзорна, измамна, заредена с опасности за човешкото в нас. И още нещо характерно, на което искам да спра вниманието ви. В позитивното мислене има препоръки да се отбягва всичко, носещо ни негативни емоции. Но както знаем, в света и в живота не всичко е розово. Има болка, страдание, болести, хора, изпаднали в криза, всякакви трудности. Когато настъпи някоя изключително драматична ситуация, носеща сътресение - тежка катастрофа, жертви, непрежалима загуба на човек, неизличима болест, тогава илюзиите се стопяват. Чувал съм реплики от рода на:

„Не мога да слушам за проблемите на хората и да мисля и за тях. Искам да чувам само хубави и зареждащи неща“. Дори някои, смятащи себе си за християни, категорично заявяват: „Събирам се само с такива, които не ме натоварват“... Чували сте това. Да, лесно е да си затвориш очите и да си втълпяваш: „Всичко е

наред“. Защо сам да си създаваш тревоги и то от чужди проблеми? Но дали са чужди? Нали са на ближния? Да се оградяш само с „положителни“ хора, изпитващи предимно красиви емоции. Да възприемаш чуждата болка като товар, да бягаш презглава от нея, за да не те „зарази“ с тъга, съчувствие, състрадание. Как мислите, не прозира ли тук егоизъм? Не е ли бягство от самия живот и самото предназначение на човешката личност?

На какво ни учи Господ Иисус Христос? Той отиваше при болните, немощните, бедните, отхвърлените. Не ги игнорираше. Напротив. Даруваше изцеление, утешаваше, въздигаше, носеше радост. Сам Спасителят ни заповядва: „Бъдете милосърдни“ (Лук. 6:36). Вярващият в Христос не може да бъде безразличен към тревогите и затрудненията на своя ближн. Състраданието е жива проява на нашата вяра. Няма нещо по-позитивно от това да нахраниш гладен, да вдъхнеш кураж и надежда на болен, да се помолиш за

него, да дариш усмивка и подкрепа на тъжния, да помогнеш на изпадналия в беда. И когато говорим за щастие, то се състои в даването, в споделянето. На това ни учи и Св.Писание: „По-блажено е да се дава, нежели да се взима“ (Деян. 20:35). Даряването на любов на ближните, които срещаш всеки ден, е истинско щастие. Та нали ние проявяваме нашата обич към Бога чрез отношението си към хората! Душата литва, когато видиш как от твоето съпричастие, от подадената ти ръка, угриженият поглед се сменя с радост в очите, лутацият се намира пътя, страдалецът е облекчен.

Един млад човек, приятел на британския философ Берtrand Ръсел, веднъж го видял доста умислен. Попитал го защо е така вгълбен. „Защото открих нещо странно“, отвърнал Ръсел. „Всеки път, когато говоря с някой учен, добивам увереност, че щастие то вече не е възможно. А

когато говоря с градинаря си, се убеждавам в обратното!“ Много мисли поражда този случай. Според мен думите на Ръсел в никакъв случай не отричат и не подценяват огромната роля на хората на науката в живота, мястото им в развитието на човечеството. Само ни подсказват, че най-често в малките, простите неща, в наглед не особено

значими действия и занимания като на споменатия градинар, може да постигнем своите щастливи мигове, а не в безплодни размисли, познати на всички ни, в губене на време, в преливане от пусто в празно, пропускайки безценните дарове дарове на обикновения живот... Тук няма да има противопоставяне на хора с различни професии и от различни сфери. Нека само припомним колко вълнуващи, неповторими моменти на върховно щастие са донесли на хилядите учени научните им идеи и открития...

Щастие то. Още една вечна човешка цел и блян. Безброй са формулировките за неговата същност, дадени през вековете от известни личности. Великият Чехов в един свой афоризъм дори е категоричен, че „щастие няма и не може да има“. И аз, като повечето хора, за които Чехов е любим писател и се „вслушват“ във всяка негова дума, не мога да приема тези думи буквално и едностранчиво. Това би противоречило на огро-

мната любов на Чехов към човека. Много трябва да се разсъждава върху това твърдение, което ни провокира да мислим, върху сложността, дълбочината и мъдростта му. Но не тази е сега задачата ни. Ще споделя само своето скромно тълкуване, че и то вероятно е свързано с непоносимостта на Чехов към елементарното, широко разпространено, лековато разбиране на щастието, към еснафщината и загубата на идеалите. В случая обаче нас ни интересува повече това, че тази мисъл завършва с чеховски простите и пълни с дълбок смисъл думи: „Правете добро.“ Колко близо е посланието на Чехов до християнското разбиране на понятието щастие - във вършенето на добро, в любовта към човека, в протегнатата ръка към ближния, а не в консуматорството! Така ни съветва и монах Симеон Атонски: „ За да сте щастливи, трябва да споделяте радостта и щастието си с ближния. Изглежда, че в това няма никаква тайна, но това умение е едно от най-рядко срещаните сред хората и който го придобие, ще бъде щастлив“. Когато Ърнест Хемингвей получава Нобеловата награда за „Старецът и морето“, той дарява получената сума на Параклиса на Дева Мария в Източна Куба, където живее. Попитали го защо не е задържал парите за себе си. Неговият отговор бил: „Човек не притежава нищо, докато не го даде“. Споделеното щастие е като лавина, като зараза в добрия смисъл. Егоизмът, алчността, себелюбието няма как да се радват на щастието.

В Священото Писание няма да намерим употребата на думата щастие. Рядко се среща. Обаче откриваме думата „блажен“, която се разбира точно като щастлив. Тук се влага смисъл на състояние на единение с Бога. Това щастие не носи духа на светското му разбиране. Христовите блаженства носят друго послание. Всъщност като щастливи са определени миротворците, гладните и жадните за правда, смирените, гонените заради Господ. Изпълняващите Божията воля в своя живот, въпреки трудностите и перипетиите, са изпълнени с щастие. Състоянието на блаженство е притежание на щастието и благословието Христово.

Съществува представа, че християнинът трябва да е страдащ, забил поглед в земята и непременно нещастен. Концентриран само в размисъл за греховете си. Нищо подобно. В живота на светиите намираме най-ярките свидетелства, че те са радостни от живота с Бога, независимо от външните обстоятелства. От тях лъха светлина и щастие. Господ още тук, на земята, ни дава възможност да изпитаме състояние на щастие, а в пълнота в много по-голяма степен във вечността. Придобиването на Божията благодат, живото общение с Бога прави човека щастлив. Според думите на св. Нектарий Егински: „Щастието - това е чистото сърце, защото такова сърце се превръща в трон Божий. Така казва Господ за онези, които имат чисто сърце: „Ще се заселя между тях и ще ходя между тях; и ще им бъде Бог, и те ще бъдат Мой народ“. (2 Кор. 6:16). Какво още може да не им достига? Нищо, наистина нищо! Защото те имат в сърцето си най-голямото богатство - Самият Бог!“ За християнина Христос е най-прекрасната наслада, най-великото щастие. Колко е просто! Но колко дълъг и често мъчителен, пълен с изпитания е пътят към Спасителя! Но какво блаженство, какъв покой, каква душевна лекота, когато най-после стъпиш на него!

Спасението ни не се гради върху страдания и нещастие в земния ни път. Ако някой си мисли, че православното християнство проповядва такъв възглед, много греши. Виждал съм подобно лъжовно изопачаване: вярващи да се тупат в гърдите и говорят, че са „по-долни от всички гадове, били достойни да бъдат заплювани и отритнати от хората, не могли да погледнат към небето“. Слагат си маска на окаяния, нещастни и си мислят, че кипят от благочестие. Неправилно разбиране на християнския живот. Фалшива демонстрация. Християнинът не е черноглед. Христовата вяра носи друг мироглед. Не с приповдигнат позитивизъм, а необходимост реалистично да се оценяваме. Без да изпадаме в крайности, а да градим действителната картина на духовното ни състояние. С вяра, упование в Бога и духовни усилия настъпва промяната. Нужно е да имаме трезв ум, за да разбираме, че щастието е следствие от въ-

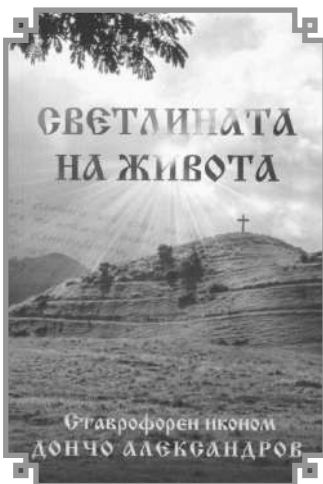
трешното ни устройство, а не зависи от променливите външни обстоятелства. В този дух говори Свети Йоан Кронщадтски: „Цялото ми щастие и нещастие е в сърдечните ми мисли и разположение. Ако мислите и нагласите на сърцето ми са в съответствие с Божията истина или с волята на моя Бог, тогава съм спокоен, изпълнен с духовна светлина, радост, блаженство; ако ли не - съм неспокоен, изпълнен с духовен, душепогубващ мрак, тежест, униние. Ако заменя напълно лъжливите си богопротивни мисли и разположения на сърцето с истинни и приятни на Бога, тогава отново съм спокоен и блажен“.

За християнина, като за всеки човек, щастието е насъщно. Той също го изживява като кратковременно в малките, красиви моменти от всекидневието, които топлят душата, моменти на обикновено, просто човешко щастие. В този смисъл наскоро ми направи впечатление заглавието на един испански роман: „Щастието е чаша чай с теб“... Усещане за щастие дава и постигнатото в резултат от честен труд и усилия. Когато имаме здраве, дом, семейство, любима работа, верни приятели, тогава може би сме щастливи, без винаги да го знаем... За това щастие, огряващо всекидневието ни, нека горещо да благодарим на Бога.

Не всеки е дадено. И не е нужно да Го молим за нещо „по-особено“, по-голямо, по-осезаемо... Да имаме талант и мъдрост да ценим това, което имаме като дар Божий.

Още много може да се говори по темата за щастието. Тя ще вълнува човека винаги, стремещт към щастие е заложен в човека. Няма обаче по-истинско и стойностно щастие от живота с Христос. В него намираме вечни измерения. Концепцията на „позитивното мислене“, с която започнахме тези размисли, няма покритие с опита на Църквата и съвместимост с християнския живот. Христовите следовници откриват основание за „позитивно мислене“ в поръката на св.ап. Павел: „Винаги се радвайте“ (1Флп. 5:16). Радост, която не е заредена с приповдигнат оптимизъм и украсена с фалшива усмивка. Радост, която се съдържа в прогонването на мрака от душата с Божията помощ, изпълването ѝ с любов към Бога и ближния.

Откъс от книгата „Светлината на живота“ на издателство Захари Стоянов

Адам и Ева

БЛАЖЕНАТА ТРУДНОСТ НА СЕМЕЙНИЯ ЖИВОТ

Протоиерей Димитрий Моисеев

„**С**ветът се състои от градове, градовете - от домове, домовете - от съпрузи и съпрузи; поради това, когато възникне вражда между съпрузите, тогава настава война в дома“

Св. Йоан Златоуст

Семейството възниква като съюз между мъж и жена, основан на взаимна любов. Откъде тогава идват раздорите и безредиците в семейния

живот?

В семейството се борят центробежни и центростремителни сили. Първите се стремят да разделят близките хора, да ги разпръснат като атоми, като житни зърна, за които Господ говори на апостол Петър преди страданията си. А вторите се стремят да ги съчетаят в едно цяло.

Първата група – центробежните, включва гордост, егоизъм, себелюбие, самооправдание и превъзнасяне. Към втората – центростремителните, се отнасят смириенето, кротостта, търпението, послушанието, любовта.

Всеки човек има свои собствени интереси, вкусове, стремежи. Когато живее сам, той не изпитва трудности при реализирането им, тъй като не е обвързан със задължения към друг човек. Когато се задоми, всичките му житейски навици и прояви влизат във

връзка с личните навици и прояви на другата му половина. В семейния живот дори добрите намерения и начинания може да не съвпадат. И колкото и да е странно, това води до конфликтни ситуации. Например, съпругата е приготвила вечеря, иска да нахрани домочадието и вика всички в кухнята, а

съпругът трябва да завърши важна задача, която е предназначена за друг човек. Ясно е, че в тази ситуация някой трябва да отстъпи – да прояви кротост и смирение. Но ако никой не намери сили да отстъпи, тогава може да възникне кавга и конфликт.

Има конфликтни ситуации и конфликти.

Конфликтната ситуация е възникването на разногласия, тоест сблъсък на желания, мнения, интереси. Това не е самият конфликт, а неговите предпоставки. Конфликтът е взаимно отрицателно отношение, възникващо от противопоставянето и сблъсъка на желанията и мненията. Това са разногласия между хора, натезжали от емоционалното напрежение между тях.

Всеки конфликт отразява сблъсъка на интереси, но не всеки сблъсък на позиции или мнения е конфликт. Независимо от емоционалния заряд на дискусията или спора, те може да не се

превърнат в конфликт, ако и двете страни, стремежи се да намерят истината, обсъдят същността на проблема и не се втурват да изясняват „кой, кой е“.

Вероятно всичко зависи от това, колко силни са вътрешните бариери пред кавгата и доколко и двете страни допускат възможността за влошаване на отношенията помежду си.

Местните психолози твърдят, че истинските причини за конфликт са трудни за откриване поради различни психологически фактори.

Първо, във всеки конфликт рационалният принцип обикновено е отслабен поради високата интензивност на емоциите.

Второ, истинските причини за конфликта може да не бъдат признати от самия човек, но могат да бъдат скрити в дълбините на подсъзнание-

то и да се появят на повърхността само под формата на мотивации, приемливи за човека.

В тази връзка си струва да се отбележи колко голяма е ролята на културата на общуване в семейството, способността да не стига това или онова противоречие до кавга. Съпрузите трябва да изучават това изкуство през целия си

живот - както преди брака, подготвяйки се за семеен живот, така и в самия брак, подготвяйки се за вечния живот.

Дори и човек да разбира необходимостта от елиминиране причината за кавгата, дори и да има желание да избегне конфликта, ала няма вътрешна сила, воля или опит за това, ако е лишен от такива човешки качества като кротост и търпение, конфликтът все пак ще възникне.

Това означава, че за да постигне хармоничен семеен живот, човек, още преди брака, трябва да развие в себе си качествата на търпение и кротост, поне в първоначалната им форма, така че по-късно в брака, те да бъдат доведени до съвършенство. Горното разкрива един от аспектите на християнската вяра за семейния живот като път към човешкото спасение.

Какво е кротостта? Кротостта е способността да не отвърщаме на зло то със зло. Как любими-

те хора могат да причинят вреда? Заради своята слабост... Всеки от нас е несъвършен. И ползата от семейния живот е, че тези несъвършенства се появяват в различни членове на семейството, обикновено по различно време. Единият е слаб, но другият е силен. Единият е направил грешка, но другият, от чувство на любов и щедрост, може да поправи тази грешка. В семейния живот особено значими са думите на апостол Павел: „Понасяйте един другиму тежотите, и така изпълнете закона Христов“ (Гал. 6:2). Апостолът казва още: „Братя, и да падне човек в някое прегрешение, вие духовните поправяйте такъв с дух на кротост, като се пазите да не би и вие да бъдете изкушени.“ (Гал. 6:1).

Откъде идва кротостта? От подражаването на Христос.

Господ, желайки нашето добро, иска да ни научи на кротост. Затова не само ни дава едно от блаженствата, но и Самият Той на Кръста показва пример на смирение, кротост и любов.

Без търпение и любов не може

да устои нито едно семейство, нито един народ, нито една държава. Грешка е да се разчита само на външни сили и обстоятелства. Необходимо е и вътрешно съдържание и дух.

В семейния живот никакъв диктат, никакво насилие не са в състояние да запазят единството до степен, каквато търпението и кротостта са способни. Именно затова, в заповедта блажени са не силните и могъщите, а кротките, защото „те ще наследят земята“.

Човек трябва да се отнася разумно към другия в семейния живот. Не забравяйте, че всеки човек има предимства и недостатъци. Фактът, че сте започнали да забелязвате определени недостатъци в характера на вашия съпруг, които преди са били незначителни за вас, не означава, че този човек е загубил всички положителни качества. Просто вие сте започнали да се отнасяте към тях

по различен начин. Трябва да се научите да възприемате него (или нея) реалистично, с всички особености на характера, което понякога може да бъде трудно, но не да се опитвате насила да преправяте другия по свой начин.

Притчата „Чукът и морето“ може да ви помогне с това:

Един ден Чукът попитал морето:

„- Защо твоите камъчета са толкова гладки, а моите са толкова остри?“

- Защото то ги удряш, а аз ги галя - отговорило Морето.“

От друга страна, рядко има семейства, в които няма конфликти. Ако те не се превърнат в ежедневен фон на живота, могат дори да играят положителна роля.

Има таково сравнение. Съпрузите са като камъчета с остри ръбове. В семейния живот те се търкат един в друг. И въпреки че този процес е неприятен за тях, в крайна сметка тези „камъчета“ стават гладки, като морските. С други

думи, семейният живот е подвиг на търпение недостатъците на другия. Дългогодишното търпение недостатъците на другия, съчетано с любов, кара двамата съпрузи да коригират собствените си отрицателни качества.

Човек придобива опит за взаимна толерантност към недостатъците още в родителското си семейство, когато е в постоянна комуникация с братя и сестри. Това става основа за търпеливо отношение към другата половина и децата в семейството, което човек сам създава като възрастен. В тази връзка е важно семейството да не остава само едно дете, а с няколко.

Ако законът за блаженството се приложи към семейния живот, тогава защо „кротките ще наследят земята“? Защото така ще запазят семейството и мира в семейството. И както казва една поговорка, „малък мир е по-добър от голяма битка“.

Много е важно, преодолявайки заедно конфликтни ситуации, съпрузите да стигнат до единство, до съвместно преживяване, до усещане за „ние семейните“. Докторът на психологическите науки Тамара Флоренская пише: „В отхвърлянето на малкото егоистично „Аз“ се ражда духовното „Аз“... Егоизмът, схващан като практичен, реален модел на жизнено поведение, се оказва съвсем непрактичен, неразумен – вместо до пълнота на живота, води към неговата празнота, вместо богатство – към обедняване, вместо човешко признание – към самота.“

Благополучните семейства се различават най-много от непроспериращите по степента на взаимна адаптация и единство на съпрузите. В проспериращите семейства има постепенно сближаване на интереси, нужди и желания. Интересите на съпруга стават интереси на съпругата и обратното. В нефункциониращите семейства често има крайно разединение между двете „аз“, противопоставяне между намеренията, желанията, нуждите и интересите на съпрузите, което често води до конфликти.

Доверителната комуникация между съпрузите е в основата на успешните брачни отношения. Всеки конфликт означава, че хората просто не могат да се споразумеят нормално по някакъв въпрос.

Щастливите семейства се отличават не с липсата на конфликти, а с незначителността и сравнително безболезненото разрешаване. В проспериращото семейство също възникват противоречия, но те се опитват да разрешат всеки проблем, който възниква в него, по оптимален за всички начин - „да се срещнем помежду си“. Тук всеки е наясно: „В семейните битки няма победители, а само губещи.“

Семейният живот дава много поводи за конфликти и кавги, но мъдростта е да не ги прово-

кирате или да намерите начин да ги заобиколите, сякаш не ги забелязвате. Има два стила на брачно поведение: желание за раздяла и засилен конфликт и желание за единство, въпреки всякакви обстоятелства. Първият стил на отношения разрушава семейството отвътре, а вторият допринася за неговото съзидане.

Ако един от съпрузите намери сили да понесе с любов недостатъците на другия, такъв дава на другата си половина пример и причина да направи същото. Следващата стъпка за установяване на взаимно разбирателство между съпрузите трябва да бъде тяхното признаване и насърчаване на добрите качества, които несъмнено съществуват във всеки от тях. В този случай мирът бързо се възстановява в семейството или дори изобщо не се нарушава.

Семейните отношения не търпят грубо насилие. „Само бездушieto ни погубва. Любовта и обичта лекуват“, се пееше в популярна някога песен. Понякога „най-правилните“ и „справедливи“ решения, взети от един от съпрузите, водят семейните

отношения до задънена улица в по-голяма степен, отколкото грешките или недостатъците на конкретни членове на семейството. Важно е не само какво казва или прави член на семейството, но и с какво сърце го прави. Пред лицето на вечността, в сравнение с най-висшите ценности и идеали, семейните раздори и спорове изглеждат смешни.

Съвети от епископ Александър (Милеант) за онези, които се стремят към щастлив брак:

- Никога не бивайте и двамата едновременно ядосани.
- Никога не си викайте един на друг.
- Ако единият от двамата победи в спор, тогава признайте победата на другия.
- Ако трябва да порицаете, направете го с любов.
- Никога не си спомняйте грешките от мина-

лото.

- Не си лягайте без помирение.
- Опитайте се да казвате добра дума на другия поне веднъж на ден.
- Когато сте направили нещо нередно, побързайте да признаете грешката си и да поискате прошка.

„Първият урок, който трябва да се научи и практикува, е търпението. В началото на семейния живот се разкриват, както предимствата на характера и разположението, така и недостатъците и особеностите на навиците, вкуса и темперамента, за които другата половина дори не подозира. Понякога изглежда, че е невъзможно да свикнем един с друг, че ще има вечни и безнадеждни конфликти, но търпението и любовта побеждават всичко и двата живота се сливат в един, по-благороден, по-силен, по-пълен, по-богат и този живот продължете в мир и тишина“.

„Любовта изисква специална деликатност. ...Любовта не ти дава право да се държиш грубо с този, когото обичаш. Колкото по-близка е връзката, толкова повече наранява сърцето поглед,

тон, жест или дума, които произлизат от раздразнителност или просто са необмислени“.

„В семейния живот не трябва да има място за гордост. Никога не трябва да се отдавате на чувството си за накърнена гордост и стриктно да пресмятате кой точно трябва да поиска прошка. Тези, които истински обичат, не се занимават с такава казуистика, винаги са готови да отстъпят и да се извинят“.

Света царица Александра Феодоровна

„Ядосан, отмъстителен човек винаги е в собствена вреда и за изкушение на другите.“

Преподобни авва Доротея

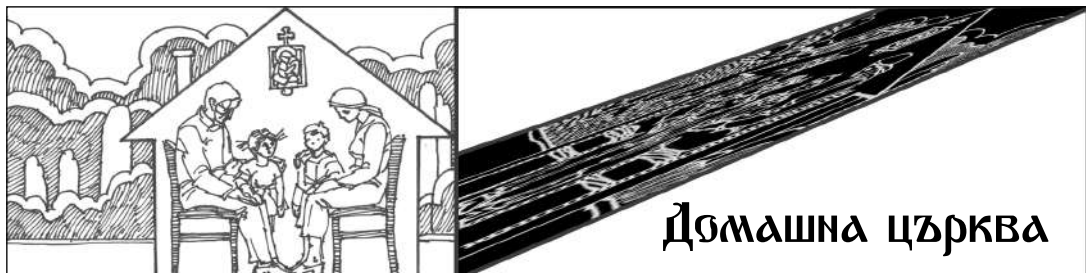
„Който се отдава, печели повече.“

Преподобни Амвросий Оптински

„Основното погрешно схващане относно семейния живот днес е, че всеки търси и очаква щастието в семейния живот като нещо готово, което със сигурност трябва да получи без труд и усилия. Но на нашата земя няма такава готово щастие: тук всичко се получава с труд.“

Архиепископ Амвросий (Ключаров)

Превод от руски език: Армине Христова

ДОМАШНА ЦЪРКВА

КАКВО ДА ПРАВИ БАБАТА, АКО НЕ Е СЪГЛАСНА С ВЪЗПИТАНИЕТО НА ВНУЦИТЕ СИ?

Александър Меньшиков – клинически психолог

Може ли бабата да обсъжда правилата за възпитание на внуците с техните родители, които са всъщност нейни деца, без това да се отрази негативно на отношението им?

Бабата в семейството обикновено е човек с опит, притежаващ мъдрост и винаги ѝ се иска да го сподели, заради което нередко възникват проблеми. Например, родителите казват, че с децата

не бива да се прави това или онова – съвсем конкретни неща, но бабите са уверени, че те по-добре знаят какво и как да правят.

Заради това е важно всеки път, когато бабата иска на „направи добро“ на своите внуци, да си припомня, че вече е отрастила своите деца. А внуците ѝ си имат свои родители и съответно, бабите трябва да съгласуват своите намеси на първо място с родителите!

Домашна църква

Бабата може да уточни: „Може ли да нахрана детето?“. Защото е възможно родителите да имат принципи, като например – на детето да се дава сладолед твърде рядко. Или пък може то да има някакви алергии, за които тя да не знае, и без да иска да му причини вреда.

Всички нововъведения трябва да се съгласуват с родителите. Бабата трябва да е наясно, че цялата отговорност за възпитанието на детето основно лежи върху майката и бащата и не е неин ангажимент. Ако тя вижда, че се случва нещо неправилно от нейна гледна точка, то естествено е, че трябва да го обсъди с родителите.

Всяка критика се възприема зле. И най-малкият повод може да бъде тласък за разгъване на война между родителите и бабата. Например, бабата може да критикува родителите за това, че са „изоставили“ детето си и нехаят за него. А в отговор, дъщеря ѝ може да каже: „Майко, ти самата ме оставяше на баба ми, а сега ми дотягаш с твоите съвети“. И да започне една караница, та дори да се стигне до необратима точка в отношенията.

Често родителите, които имат първо дете, се чувстват неопитни. И всяка критика от страна на бабата ги изнервя. Родителите са много уязвими и критиката на бабата ги отблъсква. Те започват да не ѝ дават детето си, настъпват проблеми в отношенията помежду им.

Наистина, родителите може и да не забелязват някои важни неща, но не бива заради това да бъдат заклеймявани. Те не искат да обидят бабата, нито пък я смятат за ненужна, въпреки че тя се обидва и често мърмори: „Аз не съм им нужна, вече съм стара. Мнението ми не ги интересува“.

Но родителите влагат в своите действия съвсем друг смисъл.

Заради това, бабата по-често трябва да си припомня, че е човек с мъдрост и житейски опит и, ако иска да постигне някакви промени във възпитанието на внуците си, трябва да разговаря с родителите и да се съгласява с това, което е най-полезно според тях. Да търси повод дори за незначителни неща да се посъветва, да им позвъни, за да попита например: „Имате ли против да обуя на детето ботуши, вместо маратонки?“.

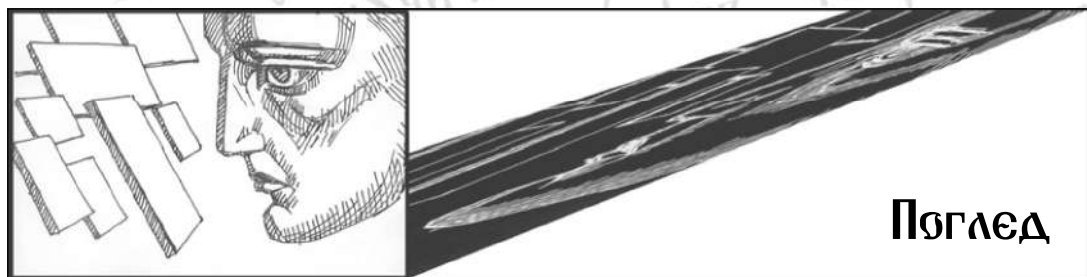

И още един важен момент! Не бива да настройва и насърчава детето да върши нещата, не както са заръчали родителите му. В никакъв случай не бива да прави уговорки с него да премълчава, когато заедно са нарушили заръките на родителите: „Ти не им казвай, защото ще ни се карат – и на тебе, и на мене“. Това е много опасно и зловредно. Рано или късно детето чистосърдечно ще издаде тайната и родителите ще узнаят истината.

Не бива бабата да критикува действията на родителите пред децата. Ако има някакви възражения, е най-добре да ги обсъди директно с бащата и майката. От психологическа гледна точка, бабата е най-добре да се допитва или обсъжда спорните моменти с този член от семейството, с когото принципно има най-добър контакт и разбирателство, защото често това не са собствените син и дъщеря, а снахата и зетят!

Превод от руски език: Валя Марчелова

Поглед

ДЕТЕТО НЕ УМЕЕ ДА ГУБИ: КОЙ Е ВИНОВЕН И КАКВО ДА ПРАВИМ?

Анна Плужникова- детски психолог

Всички деца играят на най-различни игри, но понякога възникват проблеми. Детето плаче заради загуба в играта, започва скандал и не иска да завърши участието си, в играта се кара с други деца и караницата продължава извън играта. Как да постъпват родителите в този случай?

Детето има нужда от игра

Не бива да недооценявате играта, играта е необходима за развитието и социализацията на детето, при това не само на малкото, но и на тийнейджъра.

За съжаление, понякога и родителите, и педагозите считат, че играта не е необходима на всяка цена, че тя е поощрение за добро поведение, че е просто развлечения, като в същото време основни са ученето и труда. Това е огромна грешка. От гледна точка на възрастовата психология, примерно от две-три годишна възраст, детето се развива и познава света чрез играта. То просто все още е неспособно да прави нещата по друг начин, още не са сформирани определени структури в кората на главния мозък. Именно в играта се развива умът, в играта започва социализацията, тоест детето, играейки с връстниците си или с по-големи деца, се учи да взаимодейства с хората, да гради с тях отношения, да изказва своята гледна точка, да поема отговорност.

И всичко това касае не само малките деца в предучилищна възраст, но и тийнейджърите също. Да, за разлика от малките деца, играта за тях вече не е единствения начин за познаване на света, но тя все още има огромно значение. Играта, ако може така да се каже, създава безопасно пространство за усвояване на тези навици, които са необходими в живота на възрастните и които в противен случай биха се придобивали на твърде висока цена. Например, тийнейджърът играе на някаква икономическа стратегия, в която му се

налага да инвестира игрови пари в игрови проекти. Ако той претърпи неуспех, това разбира се, ще го разстрои, но реално нищо лошо няма да му се случи. Ако пък, без да е получил в играта такъв опит, младият човек се заеме в реалния живот с инвестиране, това може да завърши плачевно.

На възрастните хора играта също понякога е необходима. С какво увлечение, например, големите хора, даже тези, които вече не са млади, могат да играят с децата на футбол, настолни игри, ролеви игри! Тук, разбира се, става дума, вече не за получаване на нови знания и опит (макар и това да го има), а за емоционално разтоварване. Играта може да връща на такива хора вкуса към живота, способността да усещат радост от простите неща, способността да се възприемат извън привичните рамки, зададени от житейските обстоятелства.

Играта е източник на истински емоции

В играта всички хора — и деца, и възрастни — изпитват силни емоции, не по-слаби от тези, които усещаме извън нея. Не можем да считаме тези емоции за „игрови“.

Нашият мозък не знае, що е то „наужким“. Емоциите, които изпитваме в играта — въодушевление, гняв, удоволствие, раздражение, тревога, надежда, — са истински. Реакцията на организма, биохимичните процеси, отделянето на хормони са абсолютно същите, както и в обичайния, извънигрови живот. Но това не го разбират хората, които считат играта за несериозна работа. От тяхна гледна точка играта е празно развлечения, то и чувствата, които изпитват децата в нея, не са истински. И те искрено се учудват, че детето, което рязко е извадено от играта, започва скандал.

Но играта не само предизвиква у хората силни емоции. Тя също учи как да се справяме с тези емоции, как да се „вземаме в ръце“. Във всяка

има правила, които трябва да се спазват. Особено в груповата игра, е невъзможно да има прекъсване, за да се отдадеш на мъка или радост, а е нужно да се действа в режим на реално време. И ето този опит на контрол на чувствата, от играта детето пренася в реалния живот.

Но това, как човек е способен да се справя със своите емоции, действително зависи от възрастта. Колкото по-възрастен е човек, толкова, при равни други условия, му е по-лесно. Затова, когато наблюдаваме поведението в играта на малките деца и тийнейджърите, ни се струва, че дребосъците изпитват много по-силни чувства. Не, просто те по-зле умеят да ги владеят на този етап от развитието си.. На самоконтрол е нужно да се учим, и колкото по-малко е едно дете, толкова повече в това могат да му помогнат родителите.

Играта е способ да се разкрие детска травма

Играта сама по себе не може да предизвика психологически травми, но

в играта могат да се проявят вече съществуващи психологични проблеми при детето.

Понякога хронично не му върви в игрите. Постоянно нещо не му се получава, то „не успява“ - понякога в преносен, понякога в буквален смисъл, връстниците му се сърдят или присмиват, детето се притеснява, започват истерии, затваря се в себе си... Тоест всичко това изглежда така, сякаш именно играта му е създала психологическа травма.

Но да мислим по този начин е все едно да сложим каруцата преди коня. Всъщност, последователността тук е обратна: това са вече сформирали се травми (най-често получени в семейството), които детето внася в играта, и в нея те се разкриват напълно. Действително, в света на играта няма тези условности, които в обичайния живот спират или маскират проявата на вече налични проблеми. В света на играта всичко е остро, изпъкнало.

Затова неадекватното поведение на детето в

играта или след нея може да стане за родителите тревожно звънче, сигнал, че с детето става нещо нередно, че има някакви проблеми — в отношенията с родителите, с връстниците, с учителите. Родителите в никакъв случай не бива да игнорират бурната детска реакция на неудачите в груповите игри.

Същото се касае за компютърните игри, по които се увличат децата и тийнейджърите. Там също са възможни неуспехи, които предизвикват у децата стрес. И тук е нужно да разберем, както причините за стрес, така и причините за такава силна въвлеченост в играта. Причината за стреса сякаш е очевидна: по време на играта за детето се изтрива границата между реалността и вир-

туалния игрови свят, всичко, което се случва там за него е пределно сериозно, и то касае всяко играещо дете, независимо от възрастта и наличието/отсъствието на психологически проблеми. Но разликата е в това, че нормалното

здрavo дете е способно достатъчно бързо да се връща от играта в реалността. Бурята на неговите игрови емоции бързо затихва, а детето с психологични проблеми не може така бързо да превключи. Възникналите у него в играта емоции продължават и след нея. Така че и тук неадекватната реакция може да се окаже индикатор.

Що се касае до причините за такава силна завладяност от света на компютърните игри, като правило е сформирал се в ученика комплекс за непълноценност, комплекс за вина. Той се чувства неудачник в училището, поставят му ниски оценки, вкъщи постоянно го критикуват, засрамват, сравняват с по-успешни деца — и на него му се иска да избяга от всичко това във виртуалната среда, в света на играта, където е супергерой, където извършва подвизи, сражава се с чудовища и злодеи. Но когато чудовищата и злодеите се оказват по-силни, у нашия „супергерой“ се проявява всичко това, което се е натрупало в него преди играта и извън нея. Всичките му комплекси, усе-

щането за собствена безпредметност, неуспешност. И ето, че възниква бурна реакция — със сълзи, викове, караници. Но не чудовищата са виновни за това!

Нужно е да се работи не със следствието, а с причината. Да се изяснят отношенията в семейството, как стоят нещата с ученето на детето, с обстановката в класа, а също и с физическото здраве. Понякога, и даже нерядко, причината за неадекватното детско поведение е в нарушаването на режима на сън, режима на хранене, в някакви занемарени соматични заболявания.

Как да помогнем на детето да преживее загубата?

Ако детето преживява тежко загубата, родителите не само трябва да играят с него, но и правилно да подбират игрите и да създават ситуации за успеха му.

Първото нещо, което родителите, сблъскали се с такъв проблем, е нужно да разберат е, че никой няма да го реши вместо тях и той няма да се реши сам. Бурната реакция на детето на загубата в играта е винаги следствие на психологически проблеми. Проблемите могат да бъдат различни. Не само занижената самооценка, за която вече говорихме, но и, обратното, завишената. Това може да бъде забавяне в емоционалното развитие, незрялост. А също така е възможно детето да няма особени психологични проблеми, като цяло то да се развива нормално, но просто да не е научено адекватно да възприема загубата.

А за да може адекватно да възприема загубата, детето трябва да има опит с успеха в играта. Когато детето играе само с връстници, те могат да бъдат безжалостни, могат да не прощават грешките му в играта, да му се подиграват за неловкостта и несъобразителността.

Затова именно родителите трябва да създадат на своето дете опита на успеха. Затова те самите трябва да играят с него, избирайки такива игри, които са по силите му и отговарят на неговите наклонности. Например, с бавното дете може да иг-

раете на настолни игри, които не изискват бърза реакция; с детето, което има добре развита реч, може да играете на многочислени словесни игри, където детето ще се окаже успешно. В подвижните игри родителите могат да варират с правилата, облекчавайки задачата на детето и по мярата на неговото усъвършенстване, усложнявайки ги постепенно.

И разбира се, трябва не само да играем с детето, но и да коментираме резултатите от играта. Но не в духа на: „много важно, че си загубил, така става понякога“, - това би обезценило неговите преживявания, а „разбирам, че ти е обидно, но това не е последната игра, със сигурност ще имаш и победи. За да можеш да спечелиш следващия път, дай да видим, какво ти попречи сега, какво да потренираме“. А ако детето е спечелило,

да го похвалим, да подчертаем онези негови умения, които са довели до победата.

Понякога питат: играейки с дете, което болезнено преживява пораженията, струва ли си специално да му се отстъпваш? Според мен, зависи от това, доколко са силните родители са

силни в дадената игра. Ако сте майстор на спорта и играете на шах с осемгодишния си син, можете да се предадете, иначе той няма никакъв шанс срещу вас. А ако и вашето ниво на владение на играта е примерно същото, като при детето, играйте честно, с пълна сила.

Но как все пак стои въпросът с игрите с връстници? Детето на всяка възраст има нужда от обичуване с връстниците си, а такова обичуване най-вече се осъществява в игрите. Затова нека все пак играе с другите деца, но по възможност игрите трябва да бъдат контролирани. Тоест на всяко дете да се дава тази роля, с която то трябва да успее да се справи. А когато ходът на играта кривне в посока, в която някое от децата започне да страда, нужно е деликатно играта да се насочи в друга посока. Невъзможно е да се дадат съвети за всички случаи в живота, тук родителите и педагозите трябва да подхождат творчески.

А ако детето не иска да се присъединява към играта с връстниците? И такива случаи има, и те не са редки. Детето вече има негативен опит от участие в групови игри, то се бои да не се злепостави за пореден път и затова отказва. Разбира се, не бива да го принуждаваме да играе, но можем да му предложим просто да наблюдава другите. Понякога след това детето само проявява интерес за лично участие.

И ето какво още е нужно да разбираме: в процеса на играта между децата могат да възникват караници. Да ги предотвратим е невъзможно. Дори и преди това да сме им напомнили, че те са противници само в играта, а в живота са приятели, всичко това е напълно безполезно. Веднага щом започне играта, щом емоциите обхванат децата, те забравят за миг всички тези поучения. Затова е нужно да не предотвратяваме караниците, а правилно да реагираме на тях, ако вече са станали.

Как да реагираме? Да провеждаме анализ след играта, да обсъдим какво се е случило, кой как се е държал и защо, можело ли е да се постъпи по друг начин, какви изводи можем да направим? И това работи много добре. За разлика от „превантивните поучения“ се запомня, защото се базира на реален опит и вероятността за караници в следващите игри по този начин намалява.

Как правилно да завършваме играта?

Налага се детето да бъде откъснато от играта, да се върне в реалността. Но това трябва да се прави грамотно, иначе можем да развалим взаимоотношенията си с него.

Позната на много родители е следната ситуация: детето увлечено играе, но трябва да обядва... или да учи... или да се оправя и да тръгва за някакви занятия. Казват му: „Спирай веднага играта!“ — а то или мълчаливо игнорира тези думи, или започва скандал. И проблемът — как да откъснем детето от играта изглежда нерешим.

В действителност е напълно решим — при условие, че имаме нормално семейство, че меж-

ду децата и родителите има доверителни отношения. Просто е нужно да се действа грамотно. Преди всичко е нужно да разбираме, че детето е неспособно да излезе от играта мигновено. Когато строи нещо с конструктор „Лего“, или преминава сложно ниво в компютърна игра — то изцяло е потопено в света на своите фантазии, и с това трябва да се съобразим. Изходът от играта трябва да е постепенен. Тоест, 15-20 минути преди реалния момент, в който играта действително трябва да приключи е нужно да влезем при детето и да му напомним: остават ти 20 минути, подготви се да приключиш. Възможно е да се наложи и второ напомняне, да речем 5 минути преди реалния край, но обикновено е достатъчно едно своевременно напомняне.

И такъв подход трябва да стане правило, нужно е да го прилагаме постоянно. А не така, че днес предупреждавам детето, утре му давам да играе колкото си иска, а вдругиден мога да му се развикам и рязко да прекъсна играта му. Детето има нужда от ясни, точни и разумни правила — и това касае не само ситуацията с игрите,

а изобщо всичко. Тези точни, понятни и разумни правила трябва да се определят предварително, в спокоен момент, когато детето е готово да възприема от възрастните, а вниманието на възрастните изцяло е насочено върху детето.

Три основни грешки на родителите

Родителите, опитвайки се да контролират игрите на своите деца, често извършват типични грешки. Нужно е да знаем кои са те.

1. Да досаждаме на детето по време на играта
Понякога се опитваме да засраим детето. Видиш ли то играе сега, а в кухнята мивката е препълнена, заради мръсна посуда, домашните не са направени, боклукът не е изнесен, и т.н. Най-вероятно детето, погълнато от играта, няма да чуе всичко това, а ако го чуе няма да го възприеме адекватно: а като покушение над вътрешния му свят, като обезценяване на преживяванията, които то изпитва в играта.

2. Тотална забрана на игрите

Обикновено родителите я прилагат, когато видят, как детето, изцяло увлечено от игрите, занемарява ученето. Струва им се, че това е коренът на злото: играта. Достатъчно е да се отнеме смартфона, лаптопа или компютъра, и всичко веднага ще си дойде на мястото. Но това е опасно заблуждение.

Първо, такова наказание (а детето ще възприеме това именно като наказание) силно ще развали отношенията с родителите.

Второ, всъщност никой не е казал, че освободеното от игри време, то ще вложи точно в ученето (като правило, родителите много работят и затова нямат възможност да контролират какво прави детето им само въкъщи).

И трето, детето все едно ще играе, вземайки техника от връстниците си и попадайки по този начин в зависимост от тях. Тоест, вместо един проблем, получаваме няколко други, а и първият проблем може да не се реши.

Вместо тотална забрана трябва да се въведат ограничения. Например – игрите да не предшества уроците, а след тях. Нужно е

да разговаряме с детето така, че то само да осъзнае, че има проблем, и той трябва да бъде решен. Трябва да се предоставят различни варианти на решение и да се обсъждат. Тогава детето, освен всичко друго, получава много важен опит за преодоляване на своите проблеми.

3. Забрана на игрите, които възрастният не харесва

Случва се родителите да не харесват някоя игра, на която играе детето (най-често става въпрос за видеоигри). Вместо да поиграе на нещо полезно, обучаващо, развиващо, то непременно трябва да играе в тъпа игра със стрелба, която не носи полза нито на ума, нито на сърцето. Изводът: да се забрани!

Но родителите не отчитат, че детето може би играе, защото тези игри са популярни сред връстниците му и за да се усеща в тяхната среда като свой, като равен, то трябва да е „в крак с модата“. Ако забраним на детето такава игра, то ще

се почувства ощетен, могат да възникнат трудности в отношенията му с другите деца. Могат да му се присмиват: на всички им разрешават, а на него – не; могат да го съжаляват, гледайки го от високо, могат да го презират: то не е съвременно, с него няма за какво да се говори (защото такива деца не умеят да говорят за нищо друго освен за любимите си игри).

Как е правилно да се реагира на такива игри, които не ни харесват? Да не забраняваме, но да обсъждаме. При това да го припомним на заключениета, че това е „вредна простотия“, а да помолим детето да разкаже за играта, да сподели какво му харесва в нея. Може да седнем до него и да погледаме как играе, да помолим да коментира игровата ситуация и своите действия. И тогава вече можем да споделим своите впечатления, да кажем, какво именно на нас не ни харесва в тази

игра (и критиката вече ще бъде предметна). В такъв разговор около играта може да се разбере, кое е по-важно за детето – тази игра или потребността на детето да бъде прието в средата на връстниците си.

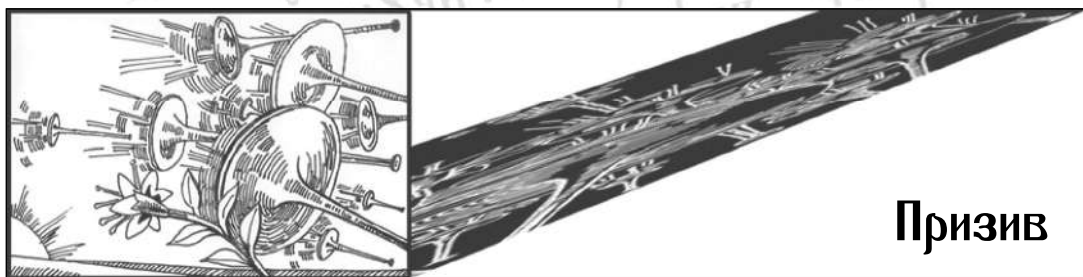
По-нататък, без да забраняваме тази игра, можем да

предложим алтернатива: „Хайде да поиграем и на това? И на това...“ Това всъщност е универсален принцип: осъждайки едно, да предложиш друго. Ако казваш на детето, ето това е лошо, покажи какво е хубаво.

Висш пилотаж е да предложиш на детето да разработи самостоятелно игра (не компютърна, разбира се, а настолна или подвижна). Например, някаква приключенска, в която има карта на местността, пешки, зарчета, сюжет, правила как да се движат. Такава игра може да се измисли и за да я играете заедно, и за да я подарите на приятели или на по-малките деца. А доколкото такава разработка е творчество, то тя може да увлече детето не по-малко от онези видеоигри, от които по-рано е било очаровано.

Превод от руски език: Йоанна Калешева

Призив

ДУШЕПОЛЕЗНИ РАЗМИСЛИ И НАСТАВЛЕНИЯ...

Необяснимо нещо е душата – никой не знае къде се намира, но всички знаят как боли...

Един мъдър човек е казал – най-доброто лекарство за човека е любов и грижа. А някой попитал: ами, ако не помогне? А мъдрецът отговорил – увеличете дозата!

Съвсем не е задължително да се вършат велики неща, може да се направи и нещо малко, но с голяма любов. Когато правиш нещо за другите от душа, без да очакваш благодарност, някой на небето го записва в книгата на живота и ти праща такова щастие, за което дори не си мечтал. Не вярвай на онзи, който говори красиво. В неговите думи винаги има преструвка, вярвай на онзи, който тихо, без да говори, извършва своите красиви дела.

Златното правило на живота е, да не се притесняваш за онова, което не можеш да промениш - приеми ситуацията такава, каквато е, та нали ние не се опитваме да променим времето, а просто се обличаме според времето.

Като видя, ще повярвам - казал човекът, ако повярваш, ще видиш - казал Бог.

Ние никога няма да получим онова, което искаме, докато не сме благодарни за това, което имаме. Започнете да благодарите на Бога за това, което имате, и Той ще ви даде онова, което не ви достига.

Бог ти е дал лицето, но ти избираш какво изражение да има то. Колкото повече Бог е отвътре, толкова повече щастие има отвън.

Приятелството прилича на книга. Може да я

изгориш за няколко секунди, но да я напишеш отнема години. Добри приятели има този, който сам е добър приятел. Няма такава кавга, която да е по-важна от приятелството.

Когато има за кого да дишаш, да ставаш сутрин, да се усмихваш, да правиш чай, когато има кого да чакаш, има на кого да кажеш „обичам те“ – тогава ти се иска да живееш! Не красотата решава кого да обичаме, а любовта решава кого да виждаме красив.

Всеки ден започвай с победа над мързела си, над страховете си – та нали пред нас чака забележителен живот. Бог не може да благослови стъпките ви, ако вие не местите краката си.

Ако животът ви е накарал да коленичите – това е най-удобно положение да се обърнете към Бог с молитва. Бог не отваря вратата на мъдростта за онези, чиито сърцата са затворени. Ако намерите време за молитва – Бог ще намери време да ви отговори.

В света има много хора, които умират от глад, но още повече са онези, които умират от недостиг на любов. Ние рядко сме доволни от това, което имаме, но винаги се тревожим за онова, което нямаме. Ако мечтаеш за дъгата, бъди готов да завали дъжд. Щастието има смисъл тогава, когато има с кого да го споделиш. Животът няма да стане по-лесен и по-прост – винаги ще има затруднения. Научи се да бъдеш щастлив точно сега, иначе няма да успееш. Всички хора, които срещаме

В света има много хора, които умират от глад, но още повече са онези, които умират от недостиг на любов.

Ние рядко сме доволни от това, което имаме, но винаги се тревожим за онова, което нямаме.

Ако мечтаеш за дъгата, бъди готов да завали дъжд.

Щастието има смисъл тогава, когато има с кого да го споделиш.

Животът няма да стане по-лесен и по-прост – винаги ще има затруднения.

Научи се да бъдеш щастлив точно сега, иначе няма да успееш. Всички хора, които срещаме

Призив

в живота си, не се появяват просто така, - едните носят щастие, другите – опит и каляват характера ни.

Много често общителността на хората се дължи не на любовта към обществото, а на страх от самотата.

Хората са като музикални инструменти – звученето им зависи от онзи, който ги докосва.

Този свят е като ехо в планината, ако се гневим - гневът се връща при нас, ако даваме любов – се връща любов.

Вие и сами усещате, че това, което вършите, е като капка в големия океан, но без тази капка океанът щеше да бъде по-малък.

Най-важните думи в нашия живот казваме, без да говорим. Мълчанието и усмивката – това са двете най-мощни оръдия. Усмивката е начин за разрешаване на много проблеми, а мълчанието помага те да бъдат избегнати.

Не се бойте да прегърнете близкия ви човек за пореден път и да му кажете колко много го обичате, нека този път да е излишен, отколкото да е недостигащ.

На всяка възраст денят трябва да започва с целувка и да завършва с целувка. Родители, любимо човек, деца, внуци – ако някой без прекъсване през целия ти живот те целува всеки ден – ти си щастлив човек.

Ако нещо се е случило не така, както вие сте очаквали, не се разстройвате - Божиите планове винаги са по-добри от нашите. Бог ни изпраща изпитания, за да се укрепваме като ги преодоляваме, а не да се отчайваме. На дъното на търпението се утаява злато.

Училището на живота е най-трудното! Никога не знаеш кой клас си и кога е следващият изпит, дори не можеш да препишеш от друг, защото никой друг няма твоя ва-

риант.

Колкото и да ви е трудно, никога не сменяйте красотата на душата си с мъртвата студенина на камъка, даже ако ви пречупят – трябва да поникнете отново.

Ако в живота ви завали дъжд, съсредоточете се върху цветята, които ще зацъфтят, благодарение на дъжда.

Ние можем да излекуваме една болест с лекарства, но единственото лекарство срещу самота, отчаяние и безнадеждност – е любовта.

Поздравителните и ободрителните думи може да са кратки, но имат безкраен отзвук.

Ако хвърляш кал по човека – запомни, до него може и да не стигне, но ще остане по твоите ръце.

Ако искаш да познаеш човека, не слушай какво другите казват за него, а какво той казва за другите.

Когато осъждаш хората, не ти остава време да ги обичаш.

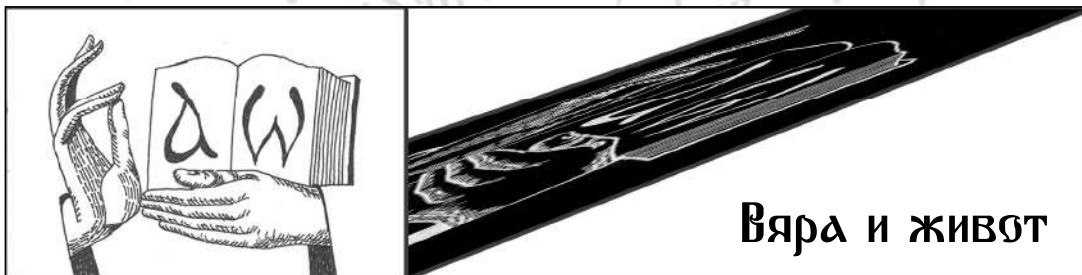
Ако си се разочаровал от един човек, не наказвай другия, всички хора са различни – не губи способността си да се доверяваш, да вярваш и да обичаш...

Ключ за щастие не съществува – вратата е винаги отворена. Обичай! Колкото повече споделяш любовта си с другите, толкова повече любов ще имаш. Има „укютни“ хора - като ги прегърнеш и разбираш, че си у дома.

Нека всеки, който идва при теб, да си тръгва по-добър и по-щастлив. Господи! Помогни ни да ти се доверяваме за всичко, което не разбираме.

Превод от руски език: Вера Рачева

Вяра и живот

МЪРЗЕЛИВИ ВЪПРОСИ: МОЖЕ ЛИ ПРОСТО ДА НЕ СЕ ТРУДИМ?

Александър Ткаченко

Защо изобщо трябва да се работи? Защо му е това наказание на човека?

В църковнославянски език думата „труд“ е едно от обозначенията за болест, страдание. И това напълно съответства на библейското разбиране за труда. Според християнското вероучение, необходимостта човек да се труди с пот на челото, както и връзката на труда със страданието, е пряко следствие от грехопадението. Това, разбира се, изобщо не означава, че човекът е създаден от Бога за блажено безделие. Животът на този, който е създаден по подобие на Твореца, трябва неразривно да се свърже с дейността: „След това Господ Бог взе човека (когото създаде) и го посели в Едемската градина да я обработва и да я пази“ (Бит. 2:15). Значението на думите „да обработва Едемската градина“ св. Максим Исповедник обяснява така: човекът е трябвало да „съедини рая и другата земя със светостта на живота си“. Необходимо условие за това е била липсата у него „на пристрастие към каквато и да е част от земята“. Казано по-просто, сътвореният човек, разширявайки постепенно пространството на Едемската градина, е трябвало да превърне цялата ни планета в рай. Няма съмнение, мащабна задача, което не е по силите на безделниците. Но творческото участие в преобразуването на лицето на Земята, към което са били призвани от Бога първите хора, не е предполагало никакви болезнени прояви. Било е чиста радост на свободно творчество, за което самата дума „труд“ не подхожда особено.

В съвременното си разбиране, трудът е навлязъл в живота на човека, едва когато е отпаднал от своя Спасител и е решил да живее по собствена воля. И тук той веднага се е сблъскал с необходимостта с пот на челото си да обработва земята, която е започнала да му ражда плевели вместо

жито, и вместо с радост, да го храни със скърби. Бог му е предоставил всичките блага на този свят даром, направил го е Свой наместник на Земята, подчинил му е всички животни и стихии. Но след грехопадението човекът се е оказал принуден да полага огромни усилия за добиване на мизерни трошици от отхвърления от него Божи дар. Така се появил трудът.

Действително ли от християнска гледна точка, работата не би трябвало да бъде за удоволствие, а за да се закали душата?

От християнска гледна точка, в този въпрос не би било правилно да се противопоставя заляването на душата в труда и удоволствието от трудовата дейност. Тези две страни на трудовата дейност може напълно мирно да съществуват заедно, без да пречат една на друга. Проблемът е, че в деятелния живот на човека съвсем не само трудът се е оказал следствие от грехопадението. Всеки ученик знае, че противоположна на труда е леността. Това тихо зло е толкова незабележимо, че не винаги му се обръща внимание, макар че във всеки от нас то присъства неотлъчно от момента на раждането.

Както вече беше споменато, всеки труд е резултат от отпадането на човека от Бога. Даже молитвеният труд на светиите е пряко следствие от тази метафизична катастрофа, когато най-естественото занятие за човека – общуването с неговия Създател – изведнъж се е оказало съпроводено с болезнени усилия и преодоляване на някакво вътрешно тъмно начало, а именно леността. Но ако продължим да развиваме мисълта за отпадането на хората от Бога, неизбежно ще трябва да признаем, че това тъмно начало в човека е смъртта. Леността е нищо друго, освен стремеж към разлагане, към необратимо разсейване на енергията, към пълно прекратяване на всякакви

процеси в човешкото тяло и в душата. Леността е умирање, образ на смъртта, който напоява всяка секунда от живота на човека. Нейният идеал е постепенно уподобяване на човека отначало на животното, а после и на нежив органичен отпадък, жалка купчина гниещо месо.

В същото време, във всеки от нас присъства някакво отрицателно отношение към собствения ни мързел, интуитивното му възприемане като разпадане, бавно слизание в бездната. И единственото средство, което ни позволява да преодолеем този позор на доброволно слизание към смъртта, е трудът.

Затова закаляването на душата с труд е противопоставяне на смъртта. А удоволствието от свършената работа е радостта на връщане към живота, към активната дейност.

Нима работата не пречи на духовно израстване? Много светци ли са работили така, както ние го разбираме сега?

Тук всичко зависи от това как разбираме думата „работа“. Ако говорим за работата като за необходимост всеки ден да ходиш в офис и да изпълняваш поръченията на ръководството, едва ли в историята на църквата ще намерим много светци с такава биография. Но ако говорим за връзката на молитвения живот на светците и някаква трудова дейност, тук отговорът ще бъде еднозначен: абсолютно всички светци са считали труда за необходимо допълнение към молитвата. Св. Инокентий Херсонски казва: „Времето на светите хора е било разделено между богомислие и трудолюбие. Първо тяхно правило е било да се хранят не от чужд, а от собствен труд. Трудът им, при цялата оскъдица на външното им състояние, им е стигал дори и да помагат на ближните, да хранят гладните, да обличат голите и да откупват пленените“.

Но е необходимо да се отбележи, че на определени етапи от духовния ръст, работата наистина е започвала да пречи на светиите. Преп. Исаак Сирий пише за това така:

„Блажен е, който... пребъдва в безмълвие и не безпокои себе си с много дела, а цялата си те-

лесна дейност е заместил с молитвен труд и вярва, че, докато се труди с Бога и възлага на Него грижите си денем и нощем, няма да изпита крайна необходимост от нищо, защото заради Бога се отдалечава от разсейването и труда. Ако пък някой не може да пребъдва в безмълвие без ръкоделие, нека работи, като използва ръкоделието за средство, а не за изгода или користолюбие. Ръкоделието се препоръчва на немощни, а за по-съвършени то бива причина за смут. Защото на бедните и малодушните отците са определили да се занимават с работа, но не като нещо необходимо“.

Работата е пречела на усъвършенствалите се в молитва безмълвни аскети. Но ако приложим върху себе си техния опит, неизбежно ще трябва да признаем, че именно ние сме тези бедни

и малодушни, за които работата служи за опора в духовния живот. И отношението към работата в нашия живот може да се постави в рамките на проста норма на християнско благочестие: човек трябва сам да печели своята прехрана. Без изпълнение на това правило, всякакви разговори за духовен ръст изглеждат не-

снователни.

Какъв вид работа забранява църквата?

Църквата благославя всякакъв труд, насочен към благо на хората; в същото време не се отдава предпочитание на някакъв определен вид човешка дейност, ако такава съответства на християнските нравствени норми. В притчите Господ наш Иисус Христос постоянно споменава различни професии, без да отличава някоя от тях. Той говори за труда на сеяча (Марк 4:3-9), слугите и домоуправителя (Лук. 12:42-48), търговците и рибарите (Мат. 13:47-48), управителя и работниците на лозето (Мат. 29:1-16). Но съвременността е породила цяла индустрия, която специално пропагандира порока и греха, удовлетворяването на пагубни страсти и навици като пиянство, наркомания, блуд и прелюбодеяние. Църквата свидетелства за греховността на участието в такава дейност, защото тя развърщава не само тези, които се трудят, но и обществото като цяло.

Ясно е, че монтиране и разпространяване на порнофилми, търговия с наркотици (дори и тези, които не са забранени от закона), работа в стриптийз или в сферата на „интимните услуги“ – всичко това от гледна точка на църквата е абсолютно недопустимо за християнина. При това, изобщо не е важно каква функция изпълнява човек в такава греховна работа – свива цигари от трева, помества рекламата им в интернет или ги продава на улицата; занимава се с проституция, организира този „бизнес“ или работи като пазач в публичен дом. Всичко това са видове работи, с които човек не трябва да се захваща, ако счита себе си за християнин.

Наистина ли църквата счита леността, желанието да се работи за грях?

Да, това наистина е така. Св. Тихон Задонски пише: „Безделието, избягването на работата или леността сами по себе си са грях, защото се противопоставят

на Божията заповед, която ни повелява да ядем своя хляб с пот на лицето. Още на нашия праотец Адам Бог е казал: „с пот на лицето си ще ядеш хляба си, докле се върнеш в земята, от която си взет“ (Бит. 3:19) и това повеление касае и нас, неговите деца. А светият апостол дори забранява на този, който не иска да се труди, да яде: „който не иска да се труди, не бива и да яде“ (2 Сол. 3:10). Следователно, тези, които живеят в безделие и се хранят от чужд труд, непрестанно съгрешават; и няма да спрат да съгрешават, докато не се посветят на благословени трудове. От това се изключват немощните и възрастните, които биха искали да се трудят, но не могат“.

Вярата без дела е мъртва. Но също така без дела са мъртви и приятелството, и любовта, и умствените способности на човека, и най-добрите му намерения.

Умен ли си? Използвай ума си за някакво до-

бро дело. Приятел ли си? Разбери, как вървят нещата у твоя приятел и му помогни, ако се нуждае от твоята помощ. Обичаш ли? Направи поне нещо заради любимия, започни да променяш битието си съобразно тази любов. И не се смущавай, че всичко това ще изисква труд, усилия и дори страдания. В днешното си състояние човек може да остане такъв само чрез тези осъзнати усилия за преодоляване на леността - отровните семена, привнесени в естеството ни чрез грехопадението на първите хора.

Имат ли светите отци и съвременните духовници някакви съвети, които касаят отношението към труда и това, как да се търси работата?

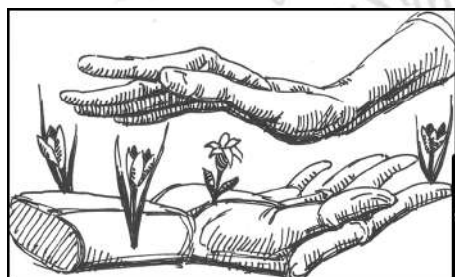
Мнението на светиите по този въпрос е напълно очевидно и еднозначно: трябва да се отнасяме към труда като към лекарство срещу леността и

униинието, а също и като средство за придобиване на препитание за себе си и за помощ на хората, които се нуждаят от нея. А за да си намерим работа, е необходимо

да спазим най-важното условие – да я търсим. Народът казва: „Бог има от всичко по много“. И в намирането на работа на човек също му помага Господ. Но помага Той само на този, който сам полага усилия за такова търсене. Що се отнася до това, каква точно ще бъде работата, от християнска гледна точка не е чак толкова важно. Достатъчно е тя да не е греховна и да допада на човека. Защото работата за християните не е най-важното нещо в живота им. Ето какво пише за това архим. Йоан Крестянкин: „Божията воля за нас е ние, като живеем на земята, да се научим да познаваме Бога и с радост, и желание да следваме Божията воля – единствено спасителна и изпълваща живота с истинско съдържание. А човек може да изпълнява всякаква работа от най-нищожна до най-голяма и чрез нея да се спасява или да се погубва“.

Превод от руски език: Дияна Янчева

Преживяно

НЕДЕЛЧО – НЕДЕЛНИЯТ ХРИСТИЯНИН

Валерий Андонов

„**Е**дин човек имаше двама сина; и отиде той при първия, та каза: чедо, иди днес работи на лозето ми. Но тоя отговори и рече: не искам; а после се разкая и отиде. И като дойде при другия, каза му същото. Тоя отговори и рече: ще ида, господарю, ала не отиде. Кой от двамата изпълни бащината воля? Отговарят му: първият.“ (Евангелие от Матей, 21:28-31).

Неделчо беше „неделен християнин“. Обикновено така наричат онези християни, които можеш да видиш в църква само в неделни и празнични дни. Те се наричат последователни вярващи и се броят за членове на енорията, но не съвсем.

Неделчо беше типичният пример за „празничния енорияш“, който идва винаги навреме за светата служба, стои чинно на най-предните места, следи с внимание последованието и се прекръства, и покланя с благоговение на необходимите места и остава до края на светата литургия, като изслушва смирено проповедта и взема нафора. При излизане от храма се покланя, дълбоко и малко показно на иконите на проскинитария и се осенява с кръстния знак с широк замах, оглежда се наляво и надясно дали е направил необходимото впечатление. И тук свършва неговата отдаденост, както между впрочем и на жена му, която го придружава.

По традиция след служба енорияшите се събират на кафе, чай и обсъждания. Неделчо и там бе сред първите, седнал в центъра на масата, на която все някой донасяше нещо да почерпи по

някакъв повод (или просто така, без повод). Неделчо вземаше активно участие в разговорите, усмихваше се с пълна уста и хвалеше почерпките. В числото, на които вечно отсъстваше. Така беше и когато се събираха дарения за благоустройството на храма, помощи, всякаква благотворителност – винаги намираше начин дискретно да се измъкне. Нито веднъж не се появи и на доброволните бригади за почистване на храма и градината преди голям празник или на каквато и да е инициатива през седмицата „на ползу роду“.

Дори и през неделните дни, след служба, когато свещеникът апелираше за помощ от малък мащаб – да се премести нещо, да се направи украса или нещо подобно – моля ви се... ами ако случайно си изцапаме празничните дрехи, на какво ще заприличаме! Неделчо и жена му царствено прекосяваха църковния двор, по-

глеждайки през рамо трудещите се доброволци и се отправяха на приятна неделна разходка в хубавото време.

Понякога Неделчо привидно обещаваше да се включи в поредното запланувано мероприятие през седмицата, но... я бил забравил, я възникнал сериозен ангажимент, я просто нещо не се чувствал добре. Пък и поначало бил зает човек. Съпругата му също намираше многословни извинения за своята заетост – то работа, то семейство, то деца. Проблеми да искаш!

Обаче, щом се заговореше за някаква екскурзия, поклонническо пътуване и прочие приятни

църковни инициативи – там семейството на Неделчо присъстваше задължително. Бяха от първите записали се за подобно *dolce far niente*.

Тъй като живееше наблизко, в същия район, Неделчо често минаваше край църковния двор. Виждаше клисаря да прекопава градината или да премества някоя тежка саксия с пъшкане. Неделчо се спираше, поздравяваше приветливо и усмихнато се възхищаваше:

– Ей, как само я поддържате тази градина – какви цветя, каква красота! Драго да му стане на човек! Не може да не се спреш и да не погледаш!

– То ако ставаше само с гледане – иронично подхвърляше клисарят – ама се иска и труд! Ръце са нужни, не приказки!

– Бог да ти помага! – махаше с ръка Неделчо. – И да ти е спорна работата! И бързо се отдалечаваше.

Но веднъж попадна в неочаквана ситуация. В прекрасното утро на съботния почивен ден двамата съпрузи, хванати под ръка и празнично облечени, се бяха отправили безгрижно на разходка към Морската градина. По навик минаха край храма, защото това бе обичайния им маршрут. Но изведнъж се спряха стъписани. В църковния двор кипеше усилен труд. Група мъже от енорията копаеха основите на бъдещата камбанария. Едни размахваха кирки и ги забиваха със замах в спечената земя, и я разравяха с труд. Други изриваха с лопати пръстта и я товареха на ръчни колички. С пъшкане ги извозваха навън, където друга група от жени, оформяха голяма градинка във формата на кръг, където щяха да засадят цветя. Всички бяха с лъснали от пот лица от лятната горещина, но с весел дух, със смях и шегички.

Неделчо и жена му се спогледаха смутени. Бяха забравили за съботната бригада, която отецът бе обявил в предната неделя след литургията! Като всяка друга инициатива и тя бе минала покрай ушите им, с едно смотолеveno „да, ще дойдем, разбира се, стига да сме свободни, че то ангажменти...“

Късно бе да се измъкнат – бяха вече попаднали в ползрението на работещите. Ситуацията

бе определено конфузна. Нямахме как да се обърнат назад, а и не вървеше да отминат с мълчание. Всички бяха преустановили за миг работата – задъхани, потни техни съенорияши гледаха с примижали от слънцето очи елегантно облечената двойка. Изчервен, мъжът поздравя с широка усмивка:

– Бог да ви помага, братя и сестри, трудите се за слава Христова! Ех, каква камбанария ще има тук, за чудо и приказ. Браво на вас, браво!

– То, ако с „браво“ ставаха работите – досега да бяхме изградили още един храм като „Свети Александър Невски“ в София – изрече един с ироничен поглед. – Ама трябва и да си изпоцапаш хубавите дрешки..

Отреща жена му хвалеше доброволните градинарки, които щяха да прибавят красота към техния общ храм.

– Хубаво, ама градинка сама не се засажда – каза една.

– Особено с маникюр, грим и високи токчета – прибави друга.

Жените вкупом се разсмяха, а тяхната сестра – съенорияшка, почервеняла, дръпна мъжа си и го повлече надолу по улицата. Зад себе си той дочу:

– Абе, остави ги – неделни християни. Неделчо и жена му – Недялка!

дядка!

Тук е моментът да споменем, че въпросният мъж изобщо не се казваше така (нито пък жена му). Имаха си свои имена, съвсем различни, а вижти – как само ги наричали...

Срамът от тази случка тотално провали настроението им и удоволствието от разходката се изпари. В началото жена му беше гневна и ядосано настояваше да не стъпват повече в тази църква – имало и други храмове! И без това едва можела да понася някои от жените, които били... и тъй нататък. За разлика от нея, съпругът ѝ остана мълчалив.

Може да се каже, че за първи път, откакто влезе в църква и стана редовно посещаващ Божия дом, се замисли за поведението си в него. И двамата с жена му приеха вярата по – късно, в средната си възраст. Не получиха религиозно възпитание от своите родители и прекараха младежките си

години в безгрижно неверие, носейки се по течението на светския начин на живот.

Към вярата ги привлече едно тяхно приятелско семейство, с което имаха отдавнашно познатство и което се бе върнало в страната след години работа в чужбина. След дълги и обстоятелни разговори, полека – лека взеха да се убеждават в истините на православната вяра и отначало несмело и с известна боязън взеха да посещават кварталния храм. Все повече взе да им харесва атмосферата в него и братския дух в енорията, взеха да четат духовни книги, не пропусаха неделни и празнични служби и се имаха за възцърковени християни. Дори в представите си (собствените!) – за образцови такива. Говореха с жар пред роднини и приятели за вярата си и колко е важно да отделиш от собственото си време в неделния ден, за да присъстваш на литургията. Имаха го за нещо като жертва и се гордееха с това. Това е от първа важност за християнина!

И, разбира се, това ти дава и правото да се възползваш от някои приятни неща, които съпътстват енорийския живот. А колкото до другото, е, то не е толкова важно, и в крайна сметка, за всеки влак си има пътници, и за всяка работа все ще се намери кой да я свърши. Ще минат и без нас...

А сега – гледай ти, били Неделчо и Недялка! Това ли заслужават, да им се присмиват, че не са взели лопата в ръка? Цяла вечер Неделчо се чувстваше някак гузен и смутен, едва отговаряше на въпросите на жена си и нито вечерята му се услади, нито изгледа с обичайния интерес любимия им телевизионен сериал. Дълго време не можа да заспи, а иначе се хвалеше с безметежно заспиване. Някои мисли не му даваха мира и му пречеха да се отпусне в блажена дрямка. А когато най – сетне заспа, сънува странен сън. Уж градеше някаква постройка, нареждаше тухлите внимателно и всеки ред бе в идеален отвес, а те в един момент се събаряха като кула от карти. Ядосано ги подреждаше пак и пак и – все същото. По едно време, ха да нанесе с мистрията хоросан, и редовете отново се разклатиха. Тогава край него взеха да минават хора, с лица, наподобяващи познати от енорията, но някак странно размазани. Неделчо взе да ги умолява да му помогнат да задържи зида, докато спои здраво тухлите му. Някои изобщо не го забелязваха и се изнизваха като слепи и глухоними, с нехайна походка. Някои обаче се спираха: „Извинявай, бързам, нямам време, много съм зает.“ Друг се изхилваше, че е тръгнал на разходка. „Не се чувствам добре, прощай, брате“ – с лицемерно изражение го поглеждаше

трети. А някой обещаваше, че непременно ще му помогне, ама другия път.

„Браво, bravo на тебе, хубава сграда ще построиш“ – окуражаваха го едни жени. Неделчо с мъка задържаше люлеещия се зид и чак сега осъзна, че строи някаква черковна сграда, параклис за спасение на душата си, нещо подобно ... „Ама хора, братя и сестри съенориаши, не виждате ли, че се трудя за слава Божия?“

– Бог да ти помага брате, ама ние идваме тук само в неделя, а нес е такъв ден. Пък и тогава, ден за работа ли е, ще си изцапаме празничните дрехи. Виж, ако е за черпня след служба, там сме, със сигурност!“

Екна дружен смях, от който зидът се срути с трясък и нещастният „строител“ се събуди, плувнал в пот.

През следващите дни той все размисляше върху тоя сън. Както и за реалната случка, която го провокира. Води дълъг разговор с жена си и успя да я убеди да помолят духовния си изповедник за разговор. Който, без да го планират предварително, се превърна в същинска изповед.

Свещеникът ги изслуша с внимание. После тихо им заговори за това, че човек не се спасява само с вяра, но и с дела, както ни учи Христос и както проповядвали апостолите, а и го прилагали на дело в живота си. Нека да послушаме само апостол Павел, който не само проповядва „в труд и мъка, често в бдението, в глад и жажда, често в пост, на студ и голота“, но и се труди с ръцете си, „за да не изкористим някого“ и добавя „нито у някого ядохме хляб даром, а работехме с труд и мъка деня и нощя, за да не отегчим някого от вас, и не затова, че нямахме власт, а да ви дадем себе си за пример, та да ни подражавате“ (2 Солуняни 2:7-9) и избличава, че „който не се труди, не трябва и да яде“. С това дава пример – „сами знаете как да подражавате нам, защото ние не безчинствувахме у вас“.

Какво прави християнинът член на Църквата, в частност на енорията? Участието му в общото дело на тази енория, във всичките му аспекти – и в службите, и в помощ с труд за Божия дом. Вяра без дела е мъртва вяра. Христос е казал, че е по – блажено да даваш, нежели да вземаш. Християнинът не може да бъде егоист, който гледа само своето, а нехае за чуждото, за общото. Може ли примерно един да се нарича войник, а да се явява само на банкети и паради по празниците, като се пъчи в парадна униформа, а да го няма никакъв в строя през останалите дни, застанал в бойните си дрехи? Бог не е създал само неделата и праз-

ничните дни, има и дни от понеделник до събота, в които човек да се труди и за своето спасение, и за спасението на всички.

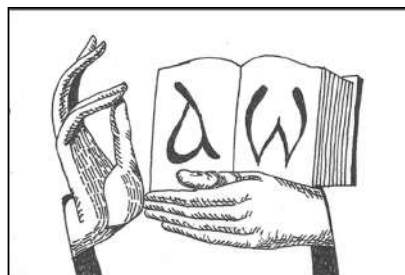
И накрая, като на шега, отецът вметна историята на някогашните агапии – вечерите на любовта, за които и апостол Павел, и апостол Яков изобличават ония, които остават на тях основно да преядат и да се напият, докато други остават гладни...

През есента се състоя бри-

гада за традиционното почитване на храма и градината. За немалка изненада на всички, едни от първите явили се в работни дрехи бяха двама-та съпрузи, които преди не можеше никак да видиш.

– Братя и сестри – обърна се мъжът към доброволците – моля да не ме наричат вече Неделчо. Имам си име – Филип. А жена ми е Илияна. Все пак от една енория сме...

Валерий Андонов

СЛОВО ЗА ЖИВОТ

ЗА БЕЗПЛОДНАТА РЕЛИГИОЗНОСТ И „ПРЕГЪРБЕНОСТТА“ НА ЧОВЕШКАТА ДУША

Протоиерей Игоръ РЯБКО

Евангелското четиво за изцелението в събота на гърбавата жена, която осемнадесет години не е могла да се изправи, ме накара да се замисля за моята собствена „прегърбена“ душа. Милиони такива „прегърбени“, като моята, души живеят близо до мен и ходят в такова наведено положение, гледайки земята, без да имат възможност да видят красотата на лазурното небе

В света няма нищо, което да не зависи от Бога. Но ние, през цялото време, надявайки се на Него, се стараем и сами да действаме, търсейки на земята по своето маловерие още една алтернативна опора, в случай, че Бог „не сработи“. Отдавайки на Господ трохите на „молитвеното правило“, човекът затъва в суетата, разменяйки вечността за дребни житейски грижи. Така с годините, душата все повече и повече се прегърбва, докато времето не я наведе окончателно към земята, превръщайки в прах всички набавени през живота „богатства“. Господ ни протяга Своята ръка на тишината и спокойствието, а дяволът през това

време, безпощадно ни гони из полята на многогрижието, без да ни дава и секунда почивка.

Живота ни е даден само за едно – да преодолеем смъртта, подобно на това, както я победи Синът Божий. Ако успее да го постигне, човекът заминава не в тъмнината на гроба, а във вечен живот, откривайки за себе си нови, неизвестни досега познания и постижения. Но засега, сатаната, като готвач троши величието на нашата душа в салата от дребни парченца суета и безсмислено всекидневие. С всяко ново поколение, хората стават все по-малки и от вселенска равноангелска висота се превръщат в джуджета от цивилизацията на потребителите.

Единствената реалност – това е Бог, а християнство е единствена възможност да придобием спасителното единство с Него. Всичко останало е лъжа! Божествената любов е абсолютната Истина, към която се стреми нашата душа. Дяволът, обаче, ни привлича с дребнава любов, която в същност, не струва и стотинка. Любовта изгражда човека,

а влюбеността само я разрушава, като подлудява човека и му внушава, че това е истинското щастие. Страстта на човешката любов, лесно води човека до отчаяние и погибел, и само любовта към Христос няма граници в своята животоутвърждаваща благодат. Цената на всеки човек и на неговото достойнство е в свободата на преобразения му дух, която е по-ценна от цялата Вселена.

Православието винаги е светло и устремено към небето. Христос живее във всяка душа, но за всяка душа ще се намерят стотина проповедници, които ще заглушат нейния детски усет и духовна интуиция. Признак на външно религиозните хора е, че са затворени в себе си, за разлика от откритостта на истинското християнско сърце, стремящо се към спасението.

Религията прилича на сянка, която пада от Слънцето на Правдата – Христос. Благодатта на Светия Дух не може да бъде затворена в религиозно съзнание, рабски зависещо от цитати. Колкото повече опознаваме Христос, толкова повече ни се иска да Го обичаме, и да не се разделяме с Него дори за малко. Но душата, която обича да препарира книгите на Светите Отци, изрязвайки от тях цитати, с които може поне някак да оправдае своето изсъхнало състояние, никога няма да разцъфти и да стане вечно млада и прекрасна, подобна на ангелите. Накрая такава душа ще умре, без да срещне Бога.

Православието води човека към единението с Христос, а не към религия с нейните кавги, спорове за първенство, за власт и други земни неуредици. Да не намериш в Православието Бога, Който те чака някъде в дълбините на твоя дух, да нямаш с Него единство в Светия Дух – ето това е трагедията на безплодната религиозност! Може цял живот да вярваш правилно и да живееш православно, но ако тази вяра не дава плод, то ти ще

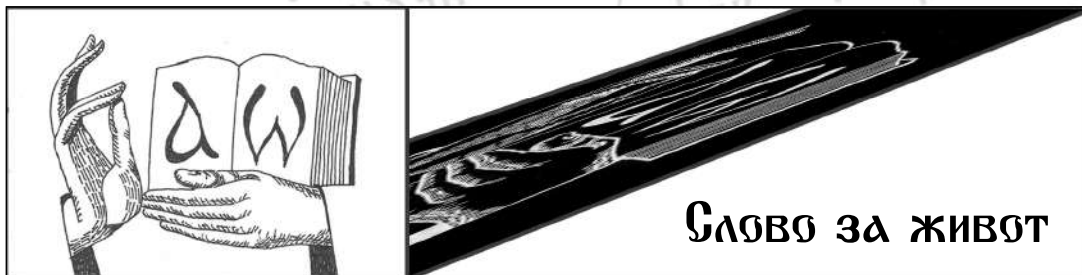
бъдеш по-нешастен от невярващия, който е имал тук поне някакви, макар и греховни радости. Земният живот минава в широка амплитуда от издигания и падения, от високите пориви на безгрижна младост до дълбоките унили въздихания на овехтялата старост. Но най-прекрасното състояние на душата – това е безметежността на духа, живеещ в тихия полъх на Небесната Светлина.

Нашият прегърбен живот е кратък, колкото един ден. Между безгрижното младенчество и стенещата старост не може да се вмъкне дори и тънък косъм. Всички събития в нашия живот, колкото и дълъг да е той, са свити в един неразделен миг. Но и този миг е достатъчен, за да успеем, като възненавидим самия си живот с неговите похоти, да се събудим от своите страсти в свободата на Божиите Синове. Тогава греховният ковчег ще изчезне, и Бог ще сложи на ръката ни пръстен. (Лука 15:11-32) и ще ни даде Ново Име, изписано върху белия камък (Откр.2:17), а ние ще станем наследници на вечното богатство, което вече никой не може да ни вземе. Но, ако вместо в Православието ние живеем в религиозните обреди, то ще съградим в своето сърце не обители на Божието Царство, а тесен килер.

Бог тихо и неназрачно чука на вратата на нашето сърце. Той дойде, за да изправи нашата прегърбена душа и да събуди нашия заспал дух. Жалко зрелище представлява прегърбен човек, който никога в живота си не е виждал красотата на синьото небе, нито обсипан със звезди свод на нощното небе. Но още по-жалко зрелище представлява човек, който постоянно живее и се движи сред блаженствата на Божествената Любов и Благодат, без да забелязва радостта, поради прегърбеността на душата си.

Превод от руски език: Вера Рачева

СВЕЩЕНАТА ГЕОГРАФИЯ

Протоирей Андрей Ткачев

Свещената география е способна да ни учи не по-малко от Священото Писание. Река Йордан се влива в Генисаретското езеро и продължава след него. В езерото кипи живот. След това Йордан се влива в Мъртво море и не продължава нататък. Морето е мъртво. Поуката е пред очите ни: приемаш и отдаваш – значи си жив; приемаш и не отдаваш – ти си труп!

Или друг пример. Колената на Гад и Рувим от казаха да преминат Йордан, защото както и казаха на Мойсей: „земята, която Господ порази пред обществото Израилево, е земя за стада, а твоите раби имат стада“ (Числа 32:4). Мойсей съзря в това егоизъм и се разтревожи да не би ненавременната грижа за стадата да разврати целия Израил и да попречи преминаването на Йордан за завладяването на земи. Той нарече Гад и Рувим „изрод от грешници“ (срв. Числа 32:14). Но те настаоаха на своето и макар и да бяха тръгнали да воюват преди останалите, земята пред Йордан запазиха за себе си.

Погледнете библейския атлас! Там - на западния бряг на Йордан, са Гад, Рувим, Манасия и Дан. Последствията от тревогата за добитък и пасищата не закъсня. Тези колена по-рано от другите бяха подложени нападения, плен и асимилация. Споменът за тях звучи при четенето на историята за свинете от Гадаринската страна. Жителите, развъждащи свине, също молеха Христа да си иде от тях, за да не търпят материални щети. Поуката е на повърхността! Има време за грижа само

за себе си, но има и време, когато трябва да се мисли за общото дело.

Цялата география на Светата земя е примесена с уроци по история и е пропита с поучения. Ако за Манасия или за Капернаум не всеки знае, то Витлеем трябва да е известен всекому. Името на този град, в околността на който земята даде временен приют на Божията Майка с Младенеца, също съдържа поука.

Този град, чието име по еврейски звучи Бейт Лехем, в превод се именува „Домът на хляба“. Съвсем не е случайно, че Онзи, Който казваше за Себе си, че е Хлябът на живота, се роди в околността на този град.

Да си направим труда да отворим 6-та глава на Евангелието от Иоана, за да прочетем отново тези слова за Небесния хляб:

„Хлябът, който слиза от небето, е такъв, че който яде от него, не ще умре. Аз съм живият хляб, слязъл от небето; който яде от тоя хляб, ще живее вове-

ки; а хлябът, който Аз ще дам, е Моята плът, която ще отдам за живота на света“ (Ин. 6:50, 51);

„Ако не ядете плътта на Сина Човечески и не пиете кръвта Му, не ще имате в себе си живот“ (Ин. 6:53);

„Който яде Моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в Мене, и Аз в него“ (Ин. 6:56).

Има пророчески слова, специфично неясни поради висотата на предмета на речта, в които се говори за Майката на Христа. Тълкувателите на една от книгите на Ветхий Завет „Песен на песни-

те“ намират пророчество за Богородица в следващите слова: „коремът ти е като кръгло блюдо, в което ароматното вино се не свършва; утробата ти – купен пшеница, обиколен с кринове“ (Песен на песн. 7:3). Тази книга е била забранена за четене от хора, недостигнали тридесет-годишна възраст. Някога всяко момче е калявало ума си и възпитавало душата си в четенето на Писанията, започвайки от 12, 13-годишна възраст. Тоест, едва след 17 години занимания, младежът е можел, прехвърляйки възрастовата си зрялост, да достигне и до зрелостта на разсъжденията и умозрението. И на нас би ни било от полза така да се упражняваме в изучаването на Писанията. Множество беди биха се стопили като първия сняг.

И така, „блюдо, в което ароматното вино не се свършва“ е указание за Евхаристията. И ненапрасно една от иконите се казва Неупиваема Чаша. А „купен пшеница“ е все същият Хляб, Който има да се роди от девствено лоно, за чистотата на което указват „криновете“, обиколили пшеницата. Христос е Светлина (Ин. 8:12), а Неговата Майка е Майка на Светлината (Богородица и Майка на Светлината с песни да възвеличаем!). Тя да роди Христос подобава не къде да е, а в Дома на Хляба, във Витлеем.

Всичко това без съмнение е урок, но само той не е достатъчен. Нужно е да се стремим всяко знание да приведем от областта на теорията в областта на практиката.

Знанието, което не е оправдано с дейност, според Исаак Сирий, е залог за срам.

Знаейки, че Христос е Хляб, слязъл от Небесата; че за Майка Му пророчески е говорил Со-

ломон; че именно заради това мястото на раждането Му по име е свързано с Евхаристията, е необходимо към самата небесна Храна да присъпваме „със страх Божий, вяра и любов“.

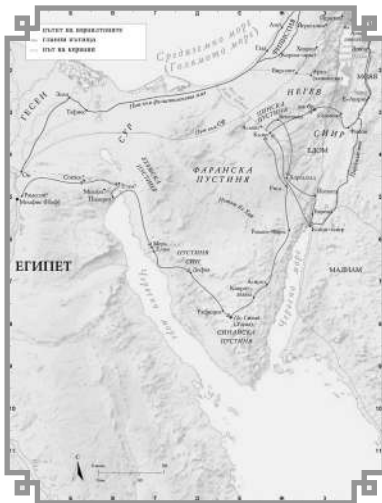
Празниците предимно са онези времеви точки, в които максимален брой вярващи хора се освещават с Тайнствата. Да разбираме смисловата част на празника чрез каквото и да било друго, освен чрез Словото Божие, молитвата и участието в Тайнствата, е неразумие, което може да завърши или с пълно безверие, или с местен вариант на езичество, или с още нещо подалечно от възпяваната Божия правда.

Да се причастяваме е нужно, трябва да ядем Живия Хляб, заради нас слязъл от Небесата. Той Сам ни зове, Сам служи при Трапезата, „принася и Сам се принася, приема и раздава“. Той може да се разгневи заради пренебрежението към гласа на зова Му и към Неговата Жертва. Представте си, че сте приготвили трапеза за тридесет души и сте поканили всекиго персонално. Всичко е готово, свещите са запалени, ястията омайват с аромата си. Но... никой не идва! Нито един! Как ще се чувства домакинът? Нима няма да е наранен от това пренебрежение?

А сега ми кажете, какво правим ние по отношение на Христа, Който се въплъти, израсна в плът и влезе в пълнотата на човешката възраст и многообразно, и многократно засвидетелства Месианството Си, отиде на Кръста, умря на него и възкръсна

от мъртвите?!

И досега Той приготвя за нас - ден след ден, Трапеза с храната на безсмъртието и ни зове: „Вземете, яжте!“, а ние не отиваме! Какво е това?

Що за карикатура на християнство е рядкото причастяване - при едни заради престорено „благочестие“, при други – заради истинска леност и топлохладност, при трети - поради реално умножаващи се грехове, именно заради отдалечеността от Чашата!

Христос се е родил в Дома на Хляба. Самият Той е Хлябът на Живота и няма никакво християнство, и не може да има такова извън Светата Трапеза, върху която лежи Агнецът, заколен за целия свят.

Причастието и Църквата имат едно и също име – Тяло Христово! Нека всеки приказва каквото си иска, но практиката на рядкото причастяване (разбирай пренебрежение към Самия Христос и Неговите заповеди) не може да се обоснове с никакви доводи. Нито с богословие,

нито с аскетизъм, нито с текстовете на отците. Освен, може би, с католическата средновековна практика, пропълзяла в семинарските ни учебници и в целия наш синодален период.

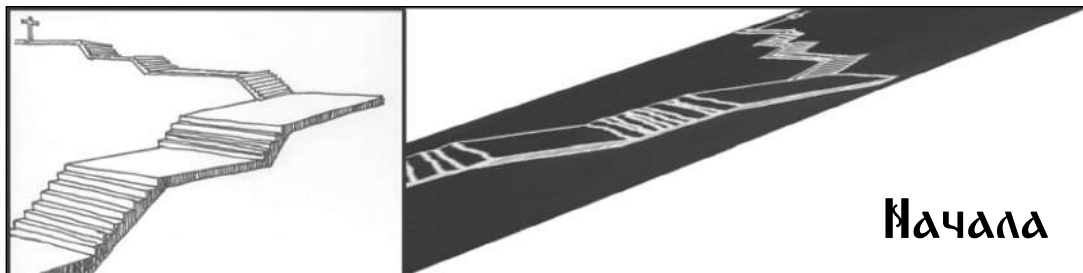

Жадният се нуждае от вода, а не от химичната формула на водата, написана върху училищната дъска!

Желаетелят да живее е длъжен да пристъпва към Храната на безсмъртието със страх и вяра, а не просто теоретически да знае нещо за Божия Син, станал Син Човешки.

Ако нещо добро и здраво има в нашия живот, то произхожда именно оттук. И отникъде другаде!

Превод от руски език: Марина Тодорова

ПРАЗНОТАТА НА ПРАЗНОСЛОВИЕТО

Йерей Алексей Таах

Грехът на празнословието в по-голяма или в по-малка степен е присъщ на всеки от нас. Всъщност това са празните разговори, които не носят полза нито на нас, нито на другите. В контекста на духовния живот празнословието се разглежда като грях, който отвлича човека от молитвата и размислите за душата му.

Някои ще кажат, че монасите се упражняват в безмълвие, а обикновеният човек в света няма как да живее без общуване. Но днес, в епохата на информационните технологии, грехът на праз-

нословието се проявява особено често и мнозина дори не го забелязват. Опасността от този грях се крие не само в това, че пречи на духовната практика, но и в това, че може да влияе негативно на обичайния живот на човека и отношенията му с близките.

Всеки грях е свързан едновременно с няколко страсти. Така празнословието, както се вижда от названието, е свързано с леността и безделието, тоест с празно прекарване на времето без физическа или духовна полза. Господ, разбира се,

не иска от нас постоянно да работим: физическа и умствена почивка е необходима на всеки. Няма нищо страшно в това да прегледаш лентата с новините или смешни картинки, да изгледаш художествен филм или видео на любимите си блогъри, или да изиграеш една игра. Такива действия се превръщат в греховно безделие, когато се случват прекалено често, когато от тях започва да страда молитвата, работата, ученето или общуването с близки хора.

Също така празнословие може да е свързано с гордост и тщеславие, с желание да се демонстрират знания и умения. А може да е свързано и със злоба, злорадство или осъждане, когато преразказваме (или съчиняваме) клюки и слухове за други хора. В същото време всички разбират, че тези разговори не носят полза нито на говорещия, нито на слушателя, нито на този, за когото се говори. Това са излишни, безполезни думи, които се произнасят без разсъждение за тяхното значение и необходимост.

У мнозина ще възникне въпрос, как празните думи могат да навредят на човека – нали са само думи? Отговорът трябва да се разгледа от две страни: духовна и физическа.

От духовна гледна точка празнословие ни отклонява от молитвата и богомислието. Събрали сме се с близки хора да се помолим и изведнъж някой започва да говори по странична тема: времето, животните, качеството на свещите или дори да изразява свои размисли за текста на молитвата. И незабележимо минават петнадесет минути, а молитвата така и не е започнала. Вие все още стоите готови за молитва, а концентрацията върху важното е изчезнала. И молитвата след това вече върви по-трудно, защото някакви мисли след беседата все още се въртят в главата. Ес-

тествено е след такава молитва да остане усещането, че не сте се помолили, както трябва.

Още по-лошо е, когато се говори в храма, особено когато осъждате някого. Така времето на молитвата преминава не само напразно, но и в грях. Станали сме за молитва или сме дошли в храма, а всъщност сме съгласили още повече.

Понякога е трудно да видим в себе си някакъв грях, но за да се борим с него, трябва да определим „симптомите“, защото без да осъзнаем болестта, няма как да я излекуваме.

Първо, необходимо е да следим речта си. Ако често говорим без цел, просто за да говорим, което не носи никаква полза нито на нас, нито на събеседника ни, трябва да се замислим.

Второ, трябва да сме нащрек, ако разговорите заместват действия. Кога-

то човек планира да направи нещо и твърде говори за това, възниква лъжливото чувство за постигната цел. И това го кара да отлага действията, тоест да бездейства. И в крайна сметка думите са казани, а действия и резултати липсват. И разбира се, слуховите, клюките и критиката не са нищо друго, освен смесица от празнословие с осъждане и гордост, и са по-вредни от всичко друго.

От какво започва грехът на празнословие? От това, че човек е недоволен от себе си, когато усеща недостатъците си или изпитва чувство на срам, или пък страх заради преживян неуспех и вътрешна празнота. Мисловната тишина води до самоанализа и самоосъждане, които му причиня-

ват морален дискомфорт. И за да запълни тази празнота, човекът се стреми да говори, колкото се може повече, само и само да избегне тази мъчителна вътрешна тишина. Освен това празнословие му позволява, поне в очите на околните, да създаде илюзия за успешност, увереност

в себе си.

Отците дават няколко съвета за борба с греха на празнословието. Например, трябва да се стараеш да не вземаш думата пръв, ако, разбира се, обстоятелствата не го изискват - да попиташ, да помлиш или да предупредиш събеседника за нещо. Ако пък са те попитали, старай се отговорът да е кратък и лаконичен, без излишни подробности и превъзнасяне над събеседника. Трябва да се стараеш да не изказваш личното си мнение, за да не обидиш някого, защото мненията винаги са различни. Не трябва да говориш всичко, което мислиш: по-добре се старай повече да слушаш. Забележете, много повече се ценят такива събеседници, които умеят да слушат, а не просто изчакват реда си да се изкажат.

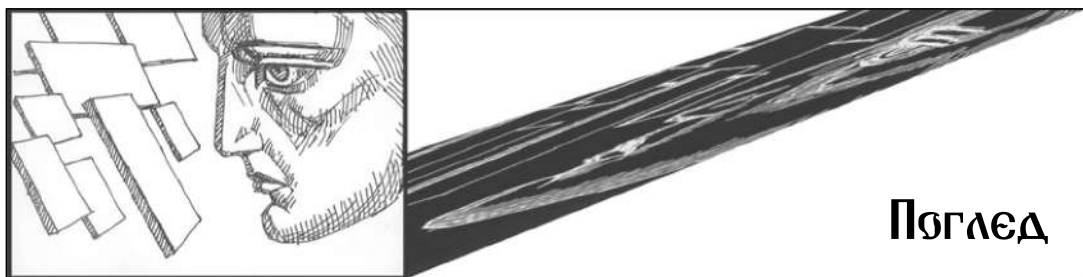
Доколкото е възможно, във всяка ситуация се старай повече да правиш, отколкото да говориш: нека по-добре постъпките ти говорят за теб. А в

думите трябва да се избягва престореността: искреността в общуването намалява вероятността от празнословие, речта става по-целенасочена и значима.

В монашеската литература също се описва аскетиката на речта, когато монасите ограничават броя на думите, които произнасят през деня, и всеки ден прекарват известно време в тишина и самоанализа. Да, за миряните това е трудно, но винаги може поне да се опита.

И най-важното в борбата с всеки грях е да се помни, че „за хората това е невъзможно, ала за Бога всичко е възможно“ (Мат. 19:26). Без да се обърнем към Бога, без редовна молитва, Изповед и Причастие ние винаги ще сме безсилни пред нашите грехове.

Превод от руски език: Дияна Янчева

КАК ДА СЕ СПРАВИМ С ГНЕВА?

Две гледни точки – на свещеника и на психолога

Всеки един от нас в живота си е изпитвал гняв или други силни негативни емоции. Гневът, раздразнението, негодуванието, злобата или даже ненавистта могат да станат причина за вербална или физическа агресия, а неумението да контролираме тези чувства и адекватно да ре-

агираме, могат да станат проблем, заради който да пострадат взаимоотношенията ни с другите.

Гневът — толкова ли е лош?

Емоциите често се делят на „лоши“ и „добри“. Така много от нас са свикнали да считат, че гневът е „негативно“ чувство. Още от деца растем с това знание, възпитано у нас в градината, в училището, в семейството. „Не се ядосвай на мама, иначе

мама ще си тръгне“, „Защо викаш на баща си, не го ли обичаш?“ — тези познати фрази формират в детето увереността, че гневът, раздразнението са лоши чувства. Ако се ядосваш на близкия човек, значи не го обичаш; ако продължаваш да му се ядосваш, той ще си тръгне. Тихото и неконфликтно дете е удобно, именно затова родителите и учителите възпитават в него забраната за проявяване и даже усещане на гняв. В бъдеще това силно влияе на живота на човека, създавайки маса проблеми, включително неумението да се отстояват собствените права и да се защитават границите, както в професионалната сфера, така и в личния живот.

Но деленето на чувствата на „лоши“ и „добри“ е неточно. Всяко чувство, което изпитва човек, е сигнал за нещо. Например, ако човек преживява печал, той по всяка вероятност е загубил нещо. Ако изпитва удовлетворение или радост, значи е получил нещо важно и ценно за него, постигнал е нещо.

Така е и с гнева. Гневът, който изпитваме, може да е свидетелство, че някой нарушава нашите граници, нахлува в личното ни пространство или не съответства на нашите очаквания. Макар да е неприятно да изпитваме гняв, не можем еднозначно да наречем това чувство лошо. Именно забелязвайки своя гняв, можем да разберем, че става нещо нередно и навреме да вземем мерки, да защитим себе си и близките си. Ако пък става дума за гняв, който възниква заради неудовлетворени очаквания, това е повод да оценим своите очаквания, да ги съпоставим с реалността, да свалим левтата или да променим нещо в отношението ни, което не съответства на нашите представи.

Как да се справим с гнева?

Свещеник Алексей ЗАБЕЛИН

Традицията на Църквата говори, че състоянието на гняв и раздразнение е несъвместимо с Евангелието и с начина на живот на Христос. Затова, в състояние на гняв не бива да пристъпваме към Светото Причастие. Ако все пак има събла-

зън да се пристъпи към причастие, намирайки се в такова емоционално състояние, предлагам да си спомним за Иуда. „Иисус отговори: онзи е, комуто Аз натопя зальк и подам. И, като натопи залька, подаде го на Иуда Симонов Искариот. И тогава, подир залька, сатаната влезе в него.“ (Йоан 13:26–27).

Християните от Коринт питали апостол Павел защо много от тях боледуват и умират. Той им отговорил: „Защото който яде и пие недостойно, той яде и пие своето осъждане, понеже не различава тялото Господне. Затова между вас има много немощни и болни, а и умират доста.“ (1 Кор 11:29–30)). Не бива да се причастява човек в състоянието на гняв - ще му бъде зле, няма да постигне никакво изцеление, а само осъждане.

Грехът на гнева е нещото, което отблъсква Христос. Христос не разговаря с нас на езика на кражбата, на езика на подкупите, на езика на лукавството, също така не говори и на езика на раздразнението.

Но не всеки гняв е грях. Има и праведен гняв. Отново ще погледнем примера на Христос. Той взе камшик и изгони търговците от храма. Защо го направи? Работата е там, че всеки иудейин е трябвало веднъж годишно да принася очистителна жертва за греха си в Йерусалимския храм. Ако той не правел това, бивал отхвърлен, напълно отпадал от социума. Богатият човек принасял в жертва агне, бедният донасял два гълъба. Гълъбът струвал най-дребната монета – една лепта. Но когато бедният човек донасял гълъби, свещениците намирали в тях някакъв кусур и принуждавали човека да купи от търговците в храма „нормални гълъби“. А там те стрували по четири до осем монети.

„Дойдоха в Йерусалим. Иисус, като влезе в храма, почна да пъди продавачите и купувачите в храма; и прекатури масите на менячите и пейките на гълъбопродавците;

и не позволяваше да пренесе някой през храма каквото и да е съд.“ (Мк 11:15–16).

И Христовите думи стават понятни: „домът Ми ще се нарече дом молитвен за всички народи“.

А вие го направихте разбойнишки вертеп (Марк 11:17). И още: „ревността за Твоя дом Ме изяде“ (Иоан 2:17). Това е ревност за чистотата на лицето на Църквата. Гневът се явява неутрално качество на човека. Ако той се използва праведно или ако той се използва не против друг човек, а против греха, то той е полезно качество. Това означава, че човек има основа, може да направи усилие на волята, например, за да преодолее своята зависимост от греховна страст.

Гневът е ярко качество на човека, което може да го вдъхнови, но не чрез логическо обяснение, а по особен начин — чувствен императив. Например, човек, който страда от пагубна зависимост, си мисли: „До кога ще продължава всичко това? Не мога повече да се гледам в огледалото. Уморих се от този греховен живот! Край!“ И състоянието на гняв помага да превъзмогнеш, да преодолееш такава зависимост. Праведният гняв е характеристика на решимостта на човека да не извършва безнравствена постъпка.

Гневът е греховен, когато е въздействие върху друг човек, подтикване на свободата му, оскърбление, когато няма желание за примирение. Такъв гняв може да съпровожда обидата, да я подхранва.

Какво да правим, за да победим гнева?

Ако нямате възможност или навик да съдържате гнева си, е нужно да преработите минали ситуации, в които гневът е бил грях, да погледнете грешките си - на кое място и при какви обстоятелства са се случвали тези ситуации. Дори да ги напишете, за да ги виждате нагледно.

По-нататък, на всяка цена да избягвате подобни ситуации. Например, ако знаете, че с даден човек при разговори на някакви теми се ядосвате, да прекъснете разговора, да спрете обсъждането на темата. Дори и изобщо да не започвате този разговор. Ако човекът не се съгласява да прекрати общуването, да излезете от стаята, да затворите телефона.

Ако е невъзможно да се прекрати разговорът,

наложете си да съдържате гнева си, дори и състиснати зъби. По-добре е на лицето ви да се появи гримаса, отколкото оскърбителни думи.

Ако все пак тези думи са излезли от устата ви, веднага се опомнете и кажете: „Прости ми, и аз не знам, какво ми стана...“.

Откъде се взема това раздражение? Възможно е да е механичен навик да се гневим или пък медицински проблем. Ако е медицински проблем, следва да се изясни причината и да се вземат медикаменти. Ако е механичен навик, нека опитаме да си създадем друг: да се усмихваме, да казваме добри думи, да бъдем вежливи, да спазваме правилата на етикета, за да прерасне всичко това, в крайна сметка, в определена механика на поведението - механична етика, която прераства в добродетел.

Вярващият човек следва да се замисли: Христос би ли постъпил така, както постъпвам аз? Това не са гръмки слова. Ние наричаме себе си християни - последователи на Христос, а това означава, че тези, които се опитват да приличат на Него, трябва да приложат върху себе си начина Му на живот, да Му подражават.

За Енох в Библията се говори: „И ходи Енох по Бога, и изчезна, понеже Бог го взе.“ (Бит 5:24). Това

ходене пред Бога, в което всяка секунда от живота се оказвала в сянката на Бога, сякаш Той бил редом.

Желаният рай не е нищо друго, освен предстояние във Вечността пред Него.

Греховният гняв противоречи на това, човек да се намира пред Бога. А ако човек не е пред Бога, значи трябва да отиде на изповед, да се кае, да се променя.

Справяне с гнева

Психолог Елена ОРЕСТОВА

За да разберем как да се справяме с гнева, е нужно да разберем неговата природа. Хората, в това число и вярващите, по-често се намират не в духовното пространство, а в психологическото. И гневът като страст не е толкова често явление.

По-често се среща раздражението, преминаващо в изказване на недоволство и викове.

Гневът може да се проявява във връзка с това, че в подсъзнанието ни се натрупват преживяните обиди, болка, неразбиране — това е опитът, който имаме от детството, до към пет-седем годишна възраст. В течение на последващия ни живот, това ще „излиза“ или като психосоматика, или като раздражение по определен повод.

А още, когато човек не е съгласен с това, което става в живота му, или с това, как постъпва някой от близките му. Нужно е да разберем защо така се дразним, когато някой се държи не така, както искаме. Близкият ни човек има това, заради което го ценя толкова много; има и това, което не ми харесва, но съм готов да приема. А има и това, с което аз не съм готов да се примиря. Когато възникнат такива ситуации, трябва да преценим: това, което получавам от човека превъзхожда ли това, с което ми се налага да се примирявам или не? Ако отговорът е „да“ — да го приемем нещата такива, каквито са. Ако отговорът е „не“ — да помислим над решение, без обаче да забравяме, че е невъзможно да променим човека.

Нужно е да изказвате недоволство си, едва след като сте се успокоили. Иначе ще изкарате на повърхността само емоцията, но не и същността на недоволството, и това няма да подобри ситуацията, а само ще внесете раздор.

Управление на гнева

Първо. Човек има симпатикова и парасимпатикова нервна системи, първата отговаря за възбуждането (когато се ядосваме, крещим), втората — за отпускането. За да спрем активната проява на гнева, трябва да превключим на реагирането на парасимпатиковата система. Това може да се постигне: трябва да дишаме, да направим няколко дълбоки вдишвания.

Второ. Когато емоциите кипват, се отделя много адреналин в кръвта. Той излиза най-лесно през мускулите, затова, ако вдишванията не са помогнали, раздвижете се, клякайте, правете лицеви опори или извършете друга физическа

активност.

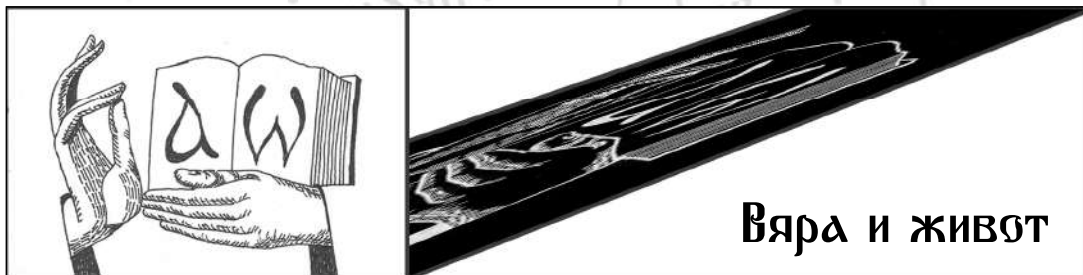
Трето. Нужно е да потърсите причините за появата на гнева. Можете да опитате да се самоанализирате, но по-добре е да отидете на психолог. Колкото повече осъзнавате това, което става с вас, толкова по-добре.

Ако говорим за гнева по адрес на детето, е важно да разбираме, че когато му викаме, то чувства безпомощност и страх. Това е много страшна ситуация за него: до седем-осем годишната му възраст, за него майката е главният човек, който изгражда над него купол на защита. И ако той се срине, детето става беззащитно. Може да му се помогне, възстановявайки купола, приемайки детето, каквото е във всяка ситуация. Важно е то да разбира, че мама винаги е на неговата страна, „мама е абсолютно безопасното място в моя живот“, „мама ще ме приеме винаги, каквото и да се случи“.

Когато родителите ни остаряват, гаснат, нашата система на взаимоотношения се променя. Тези, които по-рано са били силни и активни, постепенно се превръщат в старци — местата се сменят. По социална позиция ставаме за тях родители, а те за нас-деца. Така че не си струва да се ядосваме на тяхното мърморене, по-добре е да бъдем снизходителни. Да не обръщаме внимание и да продължаваме да се грижим за тях.

Важно е постоянно да повишаваме нивото си на осъзнатост, да се учим на умението да владеем емоциите си, да ги управляваме. Законът е много прост: когато човек иска да се промени, той задължително се променя. Господ му помага във всичко по различни начини – чрез хора, чрез ситуации, дава му отговори в ежедневието и промените не закъсняват.

Превод от руски език: Йоанна Калешева

Вяра и живот

МОЛИТВЕНОТО ДИХАНИЕ

(По трудовете на стареца Симон Безкръвни)

Най-добрият въпрос е: „Кой съм аз?“ А най-добрият отговор е мълчанието!

Пустинята винаги е привличала към себе си самотни хора, търсещи уединение. И там в тишината на безмълвието и безлюдността човек може да намери изгубения рай. Но къде там можем да намерим онова кътче, в което като влезем, можем да се примирим със себе си, да получим единство с Бога и да намерим своето място в космоса на всички твари?

Светът, който ни обезпечава жилище в града и който е многократно притиснат и смачкан под натиска на негативни мисли, емоции и страсти, се явява пълна противоположност на пустинята. В него душата е задвижвана от строг затворнически режим на последователни различни форми на собственото си безсмислено съществуване, в резултат на което, тя постепенно оглушава, ослепява и умира. Около нея се тълпят хора, а вътре в нея се трупат мисли. Подобен тип проблеми, които изискват незабавно решение, са като оцелели мъртъвци, които от рано сутринта започват да лаят по нервите, да пият кръв и да изсмукват енергията на мозъка. Товарът на скръбта бавно прераства в болести, които натоварват тялото, което пък от своя страна започва да се накланя все по-близо към земята. Първоначално този товар може да е причина човек да свърши на легло, а с течение на времето може да го закопае. По този начин минава животът на милиарди хора на нашата планета...

Преподобният старец Симон Безкръвни тихо

седял с леко наклонена глава в подножието на невисок камък. Пустинята се сливала с хоризонта така, че било невъзможно да се различи къде завършва земята и къде започва небето. Подвижникът живеел, изгубен сред безчислените дюни на плаващите пясъци, които били подобни на безбрежните вълни на Световния океан. Недалеч от него седял на един камък младият монах Ион, който внимателно слушал всяка дума на стареца. Докато мъдрият пустинник чрез разсъдъка и езика си разговарял със своя послушник, неговият ум внимателно проследявал дишането му, а сърцето му произнасяло Иисусовата молитва.

„Всеки човек, който се е родил, трябва да диша, за да може да живее – започнал своето поучение светият отец. – В земния живот дишаме въздух, а в небесния – Божията благодат. Когато диханието постепенно започва да се успокоява, то и помислите утихват. Пустинята може да бъде не само около нас, но и вътре в нас. А тя започва с големия покой на ума. За да успокоим своя ум, трябва да проследяваме дишането си, което трябва да е равномерно и еднакво при вдишване и при издишване. При вдишване казвай вътре в себе си: „Господи Иисусе Христе“. Тогава Името Божие, влизайки в гърдите ти, ще те напълва със своята безкрайна свята любов. А при издишване повтаряй с покаяние: „Помилуй ме“. Така и душата ти ще се очисти от всяка нечистота. Умът, който напълно се потапя в молитвата, става по-спокоен, а диханието – по-рядко, леко и незабелязано. Честотата на сърдечните съкращения се забавя, а умът придобива неподвижност и

умиротворение. Нашето дихание е много тясно свързано с ума и със сърцето. С тяхна помощ можем да достигнем до безстрашие“.

Казвайки това, Старецът наблюдавал диамантените гроздове от звезди, които висели над главата му. Някъде зад далечните хълмове се чувал воят на койотите. Нажеженият през деня пясък постепенно изстивал, предавайки се на нощната прохлада...

„Моряците, плаващи в океана, се ориентират по Полярната звезда. Такъв ориентир за нас трябва да е и върхът на нашето сърце“, - продължил разказа си подвижникът. „Натам именно заедно с ума трябва да се насочва и нашето молитвено дихание. Само чистото и непомаченото от греха сърце, което е пълно с молитвена благодат, може да се движи по пътя на безсмъртието. Тогава, заедно с него, и умът навлиза в свещено безмълвие и в дълбоко молитвено съзерцание. Те ни откриват истината на Божиите Слова и законите на духовния живот. Водени от благодатта, ние започваме да виждаме с вътрешното зрение как премъдро Бог управлява света и как във всичко действа проми- сълтът Божий. Така стъпка по стъпка ние можем да прозрем дълбочината на духовната мъдрост и тайната на живота на бъдещия век“.

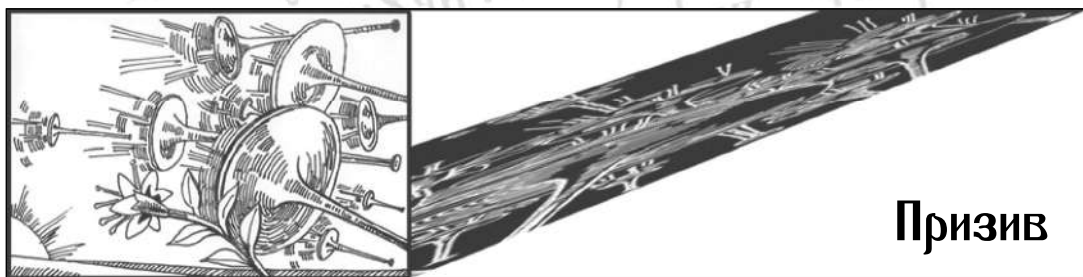
„Дишай с внимание, задълбочавай се съсредоточено в сърцето си с молитва до момента, докато умът не стане безмълвен и отделен, а диханието не стане толкова незабележимо, все едно не съществува въобще“ - Старецът посъветвал послушника. „Благодатното тихо дихание и непрестанното молитвено съзерцание – какво може да е по-добро от това в уединението, заради което си дошъл в тази пустиня. Пребивайки в безмълвието на ума, вдишай и издишай молитвени слова, тихо и с покаяние, след което диханието ще притихне, а ти ще видиш нетленната Светлина в тишината на мълчаливото сърце. Успехът напълно зависи от силата на твоето смиренно призоваване на спасителното Име Христово и ответната милост Божия. Заедно с това съсредоточавай ума в сърцето си и така ще успееш да съхраниш в него в подходящ образ получената благодат, без да я губиш, защото това е нейно естествено убежище – това е духовното дихание“.

„Вдишвай и издишвай с молитва и бавно, внимателно, като че ли държиш в ръцете си безценна чуплива драгоценност. По време на диханието се опитвай да не разсейваш ума си с нищо друго, освен с Иисусовата молитва. Внимателно следи умът да е тих и спокоен и да не се разсейва от мисли. Дръж дишането си равномерно, дълбоко и естествено. Тогава от време навреме в сърцето ще започнат да се появяват утешителните посещения на благодатта, постепенно издигащи го към постигането на Божествените откровения и към познанието на Истината“.

„Нека вниманието ти винаги да е обърнато към покаяната сърдечна молитва и благодатта, които ще започнат да ти подсказват необходимите действия. Тогава и диханието само ще се изправи, ще се стане равномерно, меко и плавно, а умът ще се обедини със сърцето. Мисленето изтощава силите на ума. Желанията объркват и водят до умора на сърцето. Страстите разрушават душата. Колкото повече лоши и порочни мисли преминават, толкова по-разрушителни са те за тялото и за душата. Достигането на умиротворение на ума с помощта на дихателна молитва и преустановяването на всякакви помисли открива на душата пътя към здравето и свободата от греха и смъртта“.

„Такава свобода можем да придобием в Христа чрез без-страстно сърце (защото именно без-страстното сърце може да обича истински) и освещаване на ума, понеже духът е основа за спасението. Когато диханието е спокойно, умът също е спокоен. Умиротвореният ум лесно придобива Божествената благодат. Трябва да умееш да чуваш собственото си сърце. Когато умът блуждае далеч от сърцето, той бива уловен в плена на порочните помисли и губи своята изначална свобода. Нашето внимание трябва да съпровожда молитвата при всяко вдишване и издишване. Умът е стопанин на тялото, а душата – стопанка на сърцето. Когато те не са в унисон, настъпва объркване и хаос. Стопанинът и стопанката живеят в мир, когато се намират в благодатта. А от своя страна, благодатта се дава само в мирно, спокойно и кротко състояние на ума и на душата“.

Превод от руски език: Теодора Витвitsка

Призив

ПРИВИКВАЙ КЪМ НЕУДОБСТВАТА

СХИГУМЕН САВВА ОСТАПЕНКО

Светът е в състояние на дрямка, греховен сън - спи! Бог го буди с войни, епидемии, пожари, опустошителни бури, земетресения, наводнения, провалени реколти... Уви! Той не чува гласа на Бога!

Хората почиват на леглото на мързела и самозаблудата и са забравили дори да мислят за спасение. Няма време: трябва да мрънкаш, после да спиш, после да съдиш другите, има и много друго, но няма време да мислиш за душата си и за вечността!

През целия си земен живот хората търсят всичко, освен Христа Животворящия, и затова са отпаднали на всякакви страсти: неверие, безверие, алчност, завист, омраза, честолюбие, чревугодие и алкохол, и други страсти.

Едва в края на живота си те търсят Христос за Причастие, и то от явна необходимост, сякаш по приет от другите обичай.

Странно и жалко е да виждаме по какви празни причини дяволът ни лишава от любов към Бога и ближния: заради земната пръст – заради парите, заради храната и пиенето, облеклото, жилището.

Този, който се стреми към спасение, не трябва да има зависимост не само към храната и пиенето, към облеклото, към просторния и добре украсен дом, към богатата домашна посуда, но и към здравето си, дори към живота си, той не трябва да има и най-малкото пристрастяване, като посвещава целия си живот на волята Божия.

Пристрастеността към временния живот, към

здравето води до много отклонения от Божиите заповеди, до угаждане на плътта, до нарушаване на постите, до униние, нетърпение и раздражителност. Нещастник е онзи, чиято обич минава през удобствата в живота.

След като се е обрадил с тях, той ще отбягва всяко неудобство, ще се разглези и няма да свикне на търпение. Междувременно животът на християнина е пълен с неудобства, пътят е

тесен и груб, има кръст, който изисква притеснения и търпение. Неговото сърце обича не удобствата на този свят, а Христос Кръстоносеца. Понесете неудобството, свикнете с неудобството. „Ако имате умения, ще бъдете доволни“, казва апостолът.

Този, който обича украшения за тялото си и търси почести, е нещастен: той ще направи от себе си срамен идол. Да завиждаш на почести, богатство и облекло е лудост.

Богатството е най-пъргавият слуга на злото, защото с власт по-лесно се прави зло. Подаръците правят дори от мъдрите хора слепци. Златото е също такъв капан за хората, колкото е мрежата за птиците.

Заетият ум е молец, който износва костите. Умът е заслепен от три страсти - сребролюбие, суета и сладострастие. Не хранете плътта си с пристрастие, не я милвайте и не я укрепвайте против духа. Духът ще бъде роб на плътта.

Нищо не угасява така бързо духа на вярата в нас, както невъздържаността, префинеността и пресищането, разсеянният и разгулен живот.

Откажете се от чувствени удоволствия с надеждата, че вместо тях ще получите висши, духовни, Божествени! Всяка привързаност към земните неща е мечта на дявола и мечта на нашата гордост. Егоистичното желание е объркване, импулс от дявола.

Ревностен за благочестие! Ще трябва да чуete, може би често от вашето семейство, че сте труден, непоносим човек. Ще видите силна неприязън към себе си, вражда към вашето благочестие, въпреки че враждуващите няма да изразят никакво благочестие като враждуват срещу вас - не се възмущавайте от това и не изпадайте в отчаяние, защото дяволът наистина може да преувеличи някои ваши слабости до огромни размери, от които не сте свободни като личност, но помнете думата на Спасителя:

„И врагове на човека са неговите домашни.“ (Мат. 10:36) и поправяйте недостатъците си и се дръжете здраво вашето благочестие.

Погледнете на себе си безпристрастно. Всъщност не сте ли тежък характер, особено за семейството си? Може би сте мрачни, нелюбезни,

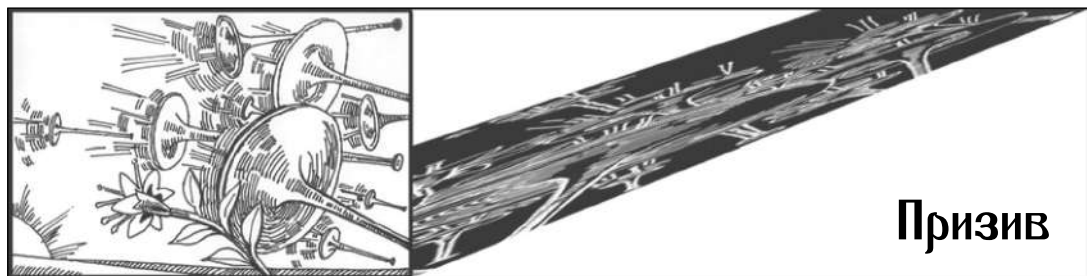
необщителни, мълчаливи!! Отворете сърцето си за общителност и обич, но не и за снизхождение. Бъдете кротки, нераздражнителни и търпеливи. Само спокойните и кротки укори вразумяват хората. Жестоките хора са повече раздражнителни, отколкото полезни.

Дарът на прощката е по-висок от дарбата да поправяме с наказание. Не укорявайте за всичко - търпете неща, минавайки мълчаливо, и си затваряйте очите защото: „Любовта покрива всичко и търпи всичко.“

Навсякъде сме заобиколени от изкушения, но можем да живеем сред грешници и сами да не грешим. Винаги и навсякъде трябва да поддържате огъня в душата си и тогава ще бъде лесно да понесете всички обиди.

Когато имаме Христос в сърцата си, тогава сме доволни от всичко: неудобството е като най-добрата утеха за нас, и горчивото е като сладкото, и бедността е като богатството, и гладът е като ситостта, и скръбта е като радостта!

Превод от руски език: Армине Христова

БЛАГОСЛАВЯЙТЕ И ПРЕКРЪСТВАЙТЕ ДЕЦАТА СИ!

Иконом Ясен Шинев

Наскоро вниманието ми бе приковано от следния разказ:
„Три момичета, пресичали железопът-

на линия и се оказали между релсите, когато внезапно преминал влак с висока скорост, но като по чудо те останали живи. До тях стояли бесове

и разочаровани, горещо спорели. Упреквали се взаимно, че не успели да погубят момичета. Единият казал на другия: "Ти, защо не блъсна първата под влака?" А той отговорил: "Нямаше как. На гърдите си носеше кръстче". На свой ред другият попитал: "А ти, защо се забави? Втората беше без кръст!". Този отговорил: "Тя, макар да нямаше кръст, се прекръсти и така се ограда с него". Друг някакъв бяс попитал: "А третата? Тя беше невярваща!" А запитаният се оправдал: "Не успях, защото когато излизаше от дома си, майка ѝ я прекръсти и благослови, и изрече: "Върви, Бог да е с теб!"

Нека този необикновен разказ ни накара не само да се замислим, но и ни извади от ритъма на почти постоянната топлохладност, за да погледнем на случилото се с повече дълбочина и чиста духовност.

Защото малцина от нас следват утвърдената от векове православна традиция, а мнозина подценяват значението на родителското благословение и осеняване с кръстното знамение на децата си.

В този забързан свят на размиващи се ценности и откровената им отмяна и замяна с други, остават все по-малко опори, които ние в злободневието си да не сме опознали с безкрайните уговорки на разпилеия съвременен човек.

Описаният случай не е някаква отживелица, а проява на чиста православна духовност. Нека да се върнем към корените си и се опитаме да почерпим от извора със живата вода.

Благословеният от небето носи този свят дълг да благослава всички и всичко. Той е призован и призван да бъде посланик на Спасителя в този пропит от грехове свят.

Духът и на Стария и Новия завет са пропити от този призив.

Още от дълбока древност звучи: "Да те благослови Господ и те опази! Да погледне милостиво към теб, Господ със светлото си лице и помилва! Да обърне към теб лицето си и даде мир!" /Числ.6 :24-26/.

А св.ап.Павел горещо наставлява: "Благославяйте вашите гонители! Благославяйте, а не кълнете!" /Римл.12: 14-16/.

Това е проява на истинска духовна любов и откровение от Духа Светаго. А щом християнинът е призован така да отговаря на враговете си, колко повече на близките и най-близките, с които Бог го е свързал. И особено –неговите деца!

В Светото православие, бащиното и майчиното благословение има много мощна и богата традиция. От векове това се е превърнало в част от патриархалния морал и нещо важно в битата на младите хора, и нищо не се е вършило без него.

А това не е просто отражение на петата Божия заповед "Почитай баща си и майка си и ще живееш дълго и добре на земята!"

Превърнато е в „условие, без което не може“

за широк спектър от нещата от ежедневието - от тръгването на път до започването на нова работа, напускането на дома и встъпването в брак.

Това е така, защото нашите предци не само са вярвали горещо и истински, но и са живели Закона Божии и са спазвали извечните духовни закони.

Родителското благословение не е просто израз на добро домашно възпитание, но и искрена проява на практическо смирение и послушание пред онези, на които Господ Бог ни е благословил да бъдем деца и следовници.

Свята е властта на родителите и е призната от всички религии и общества, и особено в съкровения свят на Светата църква. Благословението, съчетано с прекръстване, носи непобедима защита срещу всяко зло.

Особено сега, когато общуването между поколенията е много по-трудно в сравнение с преди. В обществата вече всички авторитети са преоценени и типичен пример е този на родителя. Истински подвиг е да умееш да общуваш с детето си и да изградиш атмосфера на доверие и взаимно уважение

Опитът показва, че ако това бъде постигнато, е плод на много психологически похвати, прила-

Призив

гане на гъвкави подходи и търсене на какви ли не решения - понякога причудливи и дори непознати за предходните поколения. Доброто общуване в семейството се е превърнало в привилегия....

Семейната практика изобилства от примери на домашно насилие, взаимни нападки, схватки от всякакъв характер и дори изречени проклетия или най-малкото груби и грозни обиди, защото се засяга особено деликатната област на семейните и интимни навици на хората и се сблъскват лични пристрастия, и се превръщат в арена на сблъсък на наранения ненаситен егоизъм и желание за превъзходство над другия. За съжаление, на всяка цена и с цената на какво ли не...

Мирът в отношенията е особено крехък и все повече хора стигат до горчивия извод, че срещу традиционното семейство като основен стълб във възпитанието на личността, се води дълга, целенасочена и упорита борба, за да се разпадне като морален стожер и камък за оформянето на истинската ценностна система - такава, каквото са ни завещали предците.

Семейството се е превърнало в мишена на всякакви подронващи и разрушаващи доктрини в настоящата „Ера на Водолея“. Затова и служителите на мрака и слуги на лукавия се опитват по всякакъв начин да го принизят и унищожат.

Не само полезно, но и спасително е да благославяме и прекръстваме децата си - не само външно и небрежно, но и с искрена молитва и с ясното съзнание да духовната роля, която имаме.

Това е борба и защита срещу стихии на враждебния свят и оръжие срещу неспирните атаки на поднебесните духове на злобата.

Не е нужно да бъдем словесни виртуози и да използваме сложни духовни конструкции, а със сърдечна молитва да изречем: "Бог да те благослови!"; "Върви с Бога!"; "Бог да е с теб" и да ограждаме с кръстното знамение децата си, като казваме: "В името на Отца, Сина и Светия Дух". Кръстното знамение е първото и най-сигурно оръжие за защита срещу атаките на врага на човешкото спасение. И още повече, ако е извършено със жива вяра и топла родителска любов към тези, които са плът от плътта и кръв от кръвта ни.

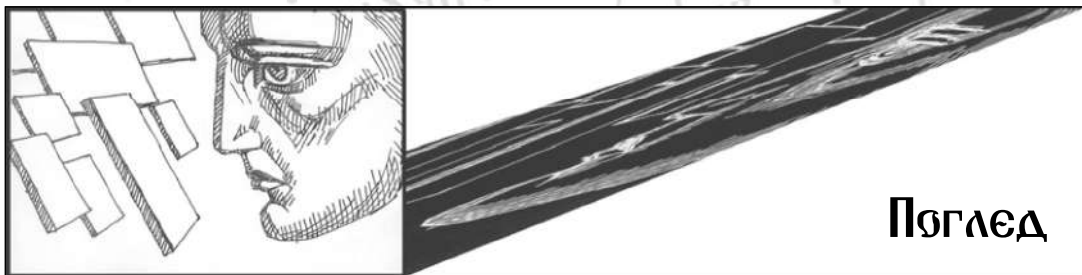
С това ще изпълним своя дълг пред Бог и децата си, като се стараем не само да им дадем добро домашно възпитание, но и се погрижим за тяхната реална защита и спасение на душите им. Нещо повече-ще дадем пример и на тях да го предават

на своите деца и така ще утвърдим и продължим една свята и съкровена традиция.

Ще бъдем истински верни не само в голямото, но и в малкото, ала така важно и значимо и ще сме в ролята си на истински православни родители, които не само обичат децата си, но и ги отвоюват с всички сили от „злобата на деня“ и от неизбежните предизвикателства пред всеки от нас.

Нека да преосмислим подценяваната, но проверена традиция и се вкочим в устните си, за да понесем ледените ветрове на съвременния, почти изцяло демонизиран свят и останем достойни синове и дъщери на Майката Църква!

Поглед

ГОСПОД И НАРОДЪТ МУ: ЗАЩО ХРИСТОС Е ДОШЪЛ ПРИ ЕВРЕИТЕ, А НЕ ПРИ ДРУГИ НАРОДИ?

Сергей ХУДИЕВ

(руски православен богослов, писател и публицист)

В това време на време се сблъсквам с въпроса: защо Господ Иисус Христос е дошъл при евреите, а не при други народи? В самия въпрос се съдържа грешка – Иисус е дошъл при всички народи. При евреи, гърци, руснаци, американци, германци, вьетнамци... Но Той се въплътил в средата на еврейския народ и по плът Иисус Христос е евреин. В Евангелието от Матей виждаме дълъг списък от еврейските Му предци. Понякога това изглежда странно за хората – няма Бог може да има националност?

Да се говори за националността на Бог действително е безсмислено. Но Църквата учи, че Господ наш Иисус Христос притежава две природи – Той е напълно Бог и напълно Човек. Всичките възникнали в историята ереси, които са отричали пълнотата на Божеството Му, или пълнотата на човешкото Му естество, са отхвърлени от Църквата.

Господ Иисус Христос изцяло и напълно е човек от плът и кръв, Той принадлежи към човешкия род, има съвсем определени форми на лицето, родил се е от Жена, в средата на определен народ, Той е възприел от Майката Си родния език, израснал е в един от народите на земята. Всеки от нас, хората, си има предци, роден език, личната ни история винаги е вплетена в историята на народа ни. Същото е вярно и по отношение на Господ Иисуса. Той е евреин, родил се от ев-

рейска Майка и израснал сред еврейския народ. Повече от това, Той в по-голяма степен е Евреин, отколкото всички останали.

Защо това е толкова важно? По много причини!

Първо – Господ Иисус Христос не е извънземен. Древните еретици, разбира се, не са знаели за извънземните (цялата тази научно-фантастичната митология е доста по-късна), но те са вярва-

ли в нещо подобно – в някакъв нечовешки спасител, чисто духовно същество, което само изглеждало като човек, само приемало човешкия образ за да открие на хората някакви тайни. Такъв „спасител“ би могъл да изнася проповеди, но да изкупи човешкия род от греха и смъртта той не би могъл по принцип, защото не е принадлежал към този род.

За да бъде някой наш Изкупител, Ходатай, Първосвещеник, е необходимо Той да бъде човек – един от нас. В грехопадението си хората са избрали за себе си и потомците си да живеят и умират без Бог. Човешкият род се превърнал в затворена, дори зазидана метежна крепост, към мрачните дувари на която всеки човешки грях добавя по още един камък. Този зид не може да се събори отвън, защото Бог е дал на човека дара на свободната воля и именно чрез нея той трябва да намери пътя за връщането.

Дори и най-добрите (по-правилно казано най-малко повредените от грехове) от нас не са годни за тази задача – всички без изключение сме поразени от греха. Тогава предвечният Син Божий Сам става Човек, Той се ражда вътре в метежната крепост, за да направи като човек избора Си, противоположен на падението, противоположен на всичките ни грехове – да изживее напълно безгрешен човешки живот в съвършено послушание към Отца и като предел на послушанието – да приеме изкупителната смърт заради всички нас. Той възкръсва от мъртвите като Глава на новия, обновения човешки род, за да ни възприеме в това ново човечество и да ни приобщи към онзи вечен живот, който Сам обладава.

Затова (макар и не само затова) изкуплението може да бъде възможно само вътре в човешкия род. А да се принадлежи към човешкия род, е възможно само принадлежейки към един от народите на земята.

Обаче древният Израил не е просто един от народите на земята. Това е избраният народ. В съвременния език думата „избран“ не звучи добре – сякаш едните са ги избрали, приближили, а на другите са отказали, оставили са ги отвън, сякаш едните са по-добри, а другите по-лоши. Когато хората сами се провъзгласяват за „избрани“, те винаги го правят за сметка на някого, който „не е избран“, издигането на едни се купува с цената на унижението на други.

Но Бог не избира така, библейският Израил не е избран за сметката на другите народи, но заради тях! На евреите е възложена мисия за всички народи. Както Бог казва чрез устата на старозаветния Пророк: „Аз ще Те направя светлина за народите, за да се простре Моето спасение до земните краища“ (Исая. 49:6). Разбира се, древните евреи са грешни хора, както и всички останали (всеки, който е чел Стария Завет, го знае добре), те нарушават завета с Бога или изобщо отпадат от него, но Бог винаги запазва за Себе Си верния остатък, чрез който Той действа в света. Дълги векове старозаветната история подготвя народа към приемането на Спасителя. Пророците откриват, утвърждават и отбраняват истината за Бога - Единствения, Достоен за поклонение.

Бог Израилев се открива като Творец на Небето и Земята, източник на нравствения закон, Онзи, Който ще съди всички народи според истината. И Той разкрива, че ще изпрати Спасителя на земята.

И ето настъпва моментът, заради който се развива цялата старозаветна история, заради който е избран Израил. В избрания народ се появява Дева, на която Й предстои да каже Богу: „ето рабинята Господня; нека ми бъде по думата ти“ (Лк. 1:38) и да стане Майка на Господа. Израил, според пророчеството, се превръща в светлината и спасението за всички народи в лицето на Исус Христос.

Апостолите и първите ученици на Господа също произхождат от еврейския народ. Когато по-голямата част от народа се отказва да приеме

Евангелието, Апостолите излизат на проповед при езичници и така се съзидва нов Божий народ – Църквата, включваща в себе си всички народи на земята.

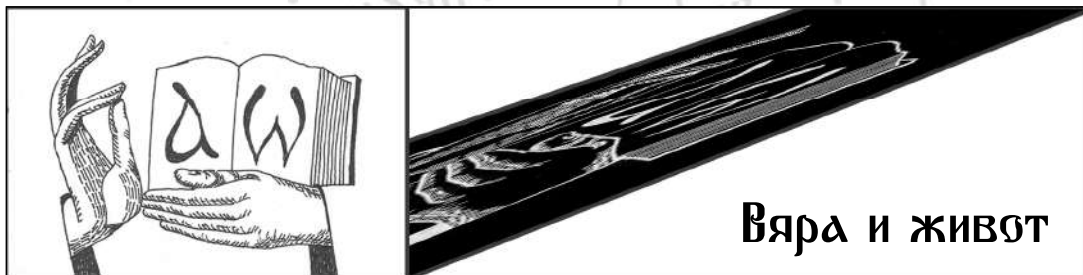
Макар че по-голямата част от съплеменниците на Господа не са повярвали в Него, свети Апостол

Павел ни предпазва от всякаква горделивост и високомерие спрямо тях. Както пише в посланието си до Римляни: „Не искам, братя, да не знаете тая тайна [за да не възмечаете много за себе си], че ожесточението у Израила стана частично [до време], докле да влезе цялото множество езичници, и по такъв начин целият Израил ще се спаси, както е писано: „ще дойде от Сион Избавителят и ще отстрани нечестия от Иакова““ (Римл. 11:25,26)

Макар в Православната Църква винаги да е имало светии с еврейски произход, масовото обръщане на еврейския народ ще бъде знамение за приближаващия се финал на историята, каквато ни е позната. Както предвещава Пророкът: „А върху дома Давидов и върху жителите иерусалимски ще излея дух на благодат и умиление, и те ще погледнат на Него, Когото те прободоха, и ще ридаят за Него, както се ридая за единороден син, и ще скърбят, както се скърби за първороден“ (Зах.12:10)!

Превод от руски език: Марина Тодорова

Вяра и живот

ТРЯБВА ЛИ ХРИСТИЯНИНЪТ ДА УЧАСТВА В ПОЛИТИЧЕСКИЯ ЖИВОТ?

До каква степен християнинът може и трябва да участва в политическия живот? Да ходи на избори и да гласува – това задължение ли е или право, от което може и да не се възползва? И може ли християнинът да прави политическа кариера? Като цяло, какво е уместно да очаква християнинът от политиката и политическата сфера и какво – не? Какво тя не може да даде?

Никой не трябва да бъде лишаван от правото на избор

Протоиерей Александър Авдюгин

Степента на участие в изборите за църковнослужителите, както се започне от иподяконите и се стигне до архиереите, е определена от индивидуалното желание да се участва в избора на власт, но без да се участва във властта, тоест да се отдава кесаревото кесарю, но за кесари да не се кандидатира.

Друго нещо са православните енориаши. Всеки, който идва в изповедалнята, когото покриваме с епитрахил, има свое отношение към властта, партиите, към политическите процеси, които се случват около него. Тези отношения не са външни житейски рамки, а са напълно реални събития, които влияят върху неговия живот, върху благополучието на семейството му и бъдещето на децата му. Той има право на избор и право на влияние (чрез бюлетината си) върху тези избори, но да не дава Господ някой от носещите расо да му посочва за кого да гласува. Всеки върви към другия свят самостоятелно, по пътека, която е само негова, и никой няма право да го лишава от правото на избор.

Съвет като: „гласувайте за еди кого си, защото той ни е построил камбанарията“, има страшни духовни последици. Личностите се превръщат в стадо, в еднакви безгласни сиви същности, които живеят не по своята воля. И тогава се оказва неужна евангелската нелогична постъпка на Пастира (Христа) заради една загубила се овца.

Политиката е власт, едно от трите изкушения, с които дяволът се е опитвал да съблазни Божия Син. Християнството посочва единствения път за спасение, то преобразява човека, при условие, че самият човек го желае. И макар че политическата дейност е пълна с велики съблазни, ако политикът има христоцентрични постъпки и дейност, ако неговите обещания, програми и желания се намират в синхрон с реалните му действия, защо да не стане властимащ?

Безусловно така наречените „правила на политическата борба“ са далеч от постулатите на Божиите закони, но кое е по-добре: да изпаднеш във външна хуманност и хедонизъм, както предлага светът днес,

или все пак да станеш такъв, който ще напомни на околните, че ти си Човек.

Така че, ако сред вашите енориаши, православни приятели или познати има такъв, който може реално, по християнски да прави необходимото и полезното за обществото и за вас лично, нека бъде политик. Не „свещник“ (както не толкова отдавна наричахме някои представители на властта, които стоят на почетни места в храма по празниците), а такъв, който за всяко свое действие търси Божието благословение.

Важна е правилната оценка на духовните сили и чистотата на намеренията

Свещеник Роман Савчук

Въпросът за отношението на християните към политиката е сложен и нееднозначен. Преди всичко този въпрос не е напразен. Ние, християните, сме принудени да отговаряме на него поради това, че така или иначе дадената сфера на обществения живот влияе върху нас. Има ли този въпрос значение за духовния живот? Мисля, че да. Иначе дадената тема нямаше да бъде засегната в Свещеното Писание. Струва ми се, тук е важно да обобщим опита на новозаветните текстове. И първото, върху което обръща внимание Словото Божие е, че християните не трябва да пренебрегват гражданските си задължения (виж Марк. 12:13-17). При това главната цел на участието на Христовите последователи в политическия живот на страната е помощта в спазването на законите и реда, за който се грижат властите (виж Рим. 13:1-7). От друга страна, примерът на свети Йоан Кръстител, изобличил управителя, както и примерът на първохристиянските мъченици, които не се покорили на повеленията на властите да отдадат почит

на идолите, свидетелства, че християните носят важно задължение – във всяка сфера на личния и обществения живот да остават верни на своето призвание, на своя Бог. Всъщност тези две страни на отношението на християните към гражданския живот трябва да стоят в основата на нашето участие в политиката.

Където става дума за съдбата на Отечеството, християните не трябва да бъдат безучастни. Що се отнася до участието в политическия живот, освен гражданския дълг, (изграждане на политическа кариера и т.н.), на този въпрос всеки християнин трябва да отговори самостоятелно. Тук е важно да се оценят духовните сили на човека и чистотата на намеренията му.

Струва ми се, че главната цел на политиката в идеалния ѝ аспект, е да създаде такива условия на граждански живот, които поне няма да пречат на духовния живот на човека, а в най-добрия

случай ще способстват за развитието му. Това трябва да желаем, към това трябва да се стремим и в рамките на закона да изискваме от властите. В същото време трябва да помним, че в крайна сметка, спасението на човека всецяло се намира във властта на Бога, Който знае, как да спасява любещите Го във всякакви условия, и взаимоотношенията с Когото са много по-важни от външните обстоятелства.

Никой не може на принуди християнина да участва в политическите процеси

Свещеник Сергей Бегиян

Ние не можем да излезем извън отношението на този свят, затова падналият свят ни налага да участваме в политическите процеси. Но ако всички вярващи хора, под предлог на отричане от света на страстите излязат от политиката, там ще останат само безбожници. Последствия на такова разпределение на силите вече сме виждали през XX век.

Въпреки това никой не може да принуди християнина да участва в политическите процеси. Ако съвестта му подсказва, че това носи вреда на душата му, защо да върви против

нея?

От примера на други страни виждаме, че духовните лица пряко участват в политическия процес. Например, във Великобританския парламент отдавна е представено духовенството на Англиканската църква. Днес „духовните лордове“ са 26 души, сред които са най-влиятелните прелати на църквата: архиепископ Кентърбърийски, архиепископ Йоркски, епископ на Лондон и други. В същото време виждаме, че членството им в парламента не дава гаранции за неприемане на антихристиянски закони.

Мисля, че е логично, когато в парламента интересите на всяка значима социална група са представени от някого. Затова е необходимо и интересите на православните християни да бъдат представени. Тогава има голяма вероятност да се появяват обмислени и, доколкото е възможно, справедливи закони.

В политиката, както никъде другаде, християните са много необходими

Свещеник Димитрий Видумкин

Политическата, както и всяка друга дейност, може да има място в живота на християнина. Не само да отиде да гласува, но и да се опитва да върви по пътя на политическата кариера, като в същото време трябва добре да разбира, че е необходимо да изгражда своята дейност „в съгласие с вероучението на Църквата и нейните нравствени норми“. Но ... възможно ли е? Това е главният въпрос, на който трябва да си отговори християнинът, който се стреми да намери себе си в тази сфера. Възможно ли е, бидейки политик, в същото време да остане и добросъвестен християнин? Ако е възможно, на всяко ниво ли? Няма ли да се получи така, че за да се качи на следващото стъпало в кариерата, се наложи да направи нещо против съвестта си и няма да устои на подобно изкушение, тъй като се е стремил да премине на това стъпало през всичките изминали години? Тези въпроси са доста актуални за всеки човек, който поне малко е запознат със света на съвременната политика.

Но от друга страна, в политиката, както никъде другаде, християните са много нужни. Ако е бил прав К. Атли, който е казал, че „политиката е изкуство за вземане на важни решения при недостатъчно информация и недостиг на време“, то кой, ако не християнинът, трябва да усвоява това изкуство, като съчетава този труд с молитва към Бога, за да му дарува мъдрост в приемането на важни решения, които касаят мнозина? А и самото поприще да бъдеш „слуга на народа“, струва ми се, е по силите на добросъвестен човек.

На християнина, който по Божия воля е поставен на пътя на политическата дейност, искам да пожелаем, преди всичко, да не губи верния ориентир. А той може да бъде само един: властта е дадена само временно и само, за да се служи добросъвестно и дори до предела на силите си на своя ближн.

Трябва ни силна държава, за да бъде силно и православието

Свещеник Валерий Духанин

От която страна и да погледнем, не можем да подминем въпроса за политиката. Политиката до голяма степен решава съдбата на нашата родина, а следователно, и съдбата на близките ни хора, нашите деца и потомци. Нима можем да сме равнодушни към това, което очаква нашите близки хора?

Обикновено чуваме, че политиката е нещо мръсно. Но всичко зависи от това, кой пристъпва към политиката. В ръцете на едни политиката е система от манипулации над народа за постигане на лични егоистични цели. В ръцете на други политиката е инструмент на служение на Бог и на ближните. Тогава в първия случай политика-

та развращава този, който така или иначе е бил развратен. А във втория случай политиката лишава от последното свободно време тези, които така или иначе не мислят за себе си.

В някакъв смисъл политиката може да стане особено жертвено служение, когато към

това служение пристъпва истински християнин. Той чувства отговорност за доверието, което народът му гласува. А опитът на изминалия четвърт век показва, че верността към Отечеството е по-оправдана и повече издига авторитета на политика, в сравнение със съгласяването и спялото следване на лидерите на западните държави.

Не политиката омърсява човека, а човекът прави политиката мръсна – със своето двуличие, лъжа и користолюбие. Възцърковеният човек ще възцъркови и политиката. Ако си спомним историята на християнството, именно святи политици кардинално са влияели върху присъствието на християнството в държавата и в обществото. И император Константин, и княз Владимир Велики, и цар Борис-Покръстител са били силни и мъдри политици, и обръщането им към Христа е водело след себе си християнизиранието на цели народи.

Отслабването на християнска държава, като цяло, е водело след себе си отслабване на хрис-

тиянски живот. Така че в никакъв случай не трябва да игнорираме тази страна от нашия земен живот. Трябва силна държава, за да бъде силно и православието.

Що се отнася до изборите, разбира се, то е доброволно. Ако някой не вземе участие в изборите, той не престава да бъде чедо на Църквата.

Православие в политиката е нещо прекрасно, но политика в православието е недопустима

Свещеник Димитрий Шишкин

Политическият живот е неизменна част от живота на държавата, свързана с програмата за реализиране на едни или други национални идеи, чийто носител в идеалния случай се явява народът.

Не можем, разбира се, да кажем, че православието е длъжен да участва в политическия живот. Но православието не живее в безвъздушно пространство. Тук, на земята, той е син на своето Отечество, гражданин, и ако го боли душата за родината му, ако иска държавата му да става все „по-приятна на Бога“, той, разбира се, може да участва и в политическия живот в степента, в която счита това за възможно и нужно и доколкото това позволява Конституцията.

Отделно ще кажем за хората, които се интересуват от политика професионално, като отделна област от обществения живот. Дали тази област от човешката дейност е изначално греховна, неприемлива от гледна точка на православието, вяра и нравственост? Разбира се, че не! И в политиката могат да влизат православни хора и дори именно, за да бъдат, доколкото е възможно, изпълнители на Христовите заповеди и участници на деятелното възплъщение на морални и нравствени принципи в съгласие с православието. Може да се каже така: православието в политиката е нещо прекрасно, но политика в православието е недопустима.

Какво имам предвид? Духовният живот има за цел придобиване на Небесното Царство и това най-важно въздигане на човека се извършва единствено в църквата, която е „пълнота на Тогова, Който изпълня всичко във всичко“ (Еф. 1:23). В този смисъл към църквата няма какво

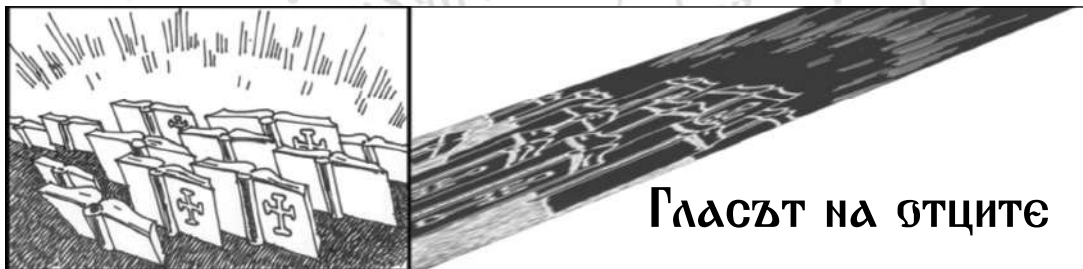
да се добави и нищо не може да се премахне от нея. Добавянето е възможно само за сметка на присъединяването към нея на нови членове, а премахването (и то само външно) – за сметка на отпадането на смъртно съгрешаващите. Може да се каже, че духовният, църковният живот е първичен по отношение на всяка друга сфера от човешката дейност. Това е пълнотата, която може да се излива, условно казано, „навън“, във всички сфери от човешкия живот, които са в съгласие с Божия Закон. Но самата пълнота на църковния живот не се нуждае от никакви „допълнения“.

Ако пък се върнем към политиката, само по себе си това понятие е доста широко. Тук поне можем да говорим за външна и вътрешна политика. Тоест едно е да защитаваме честта на Отечеството, както казват сега, „на международната сцена“. И това е прерогатив на дипломатите на всички нива. Но има и друга област – вътрешната политика, с много институции и сфери на работа, основно социални. Защото и в сферата на здравеопазването, и в сферата на образованието, и в сферата на културата има своя политика. И тук възниква любопитен въпрос. А как изобщо се формира държавната политика във всички области на обществения живот? И отговорът, въпреки че изглежда

сложен, се оказва доста лесен. Тази политика се формира от конкретни хора. И ако православието се „гнусят“ от политиката и напускат тази сфера на човешката дейност, по никакъв начин не влияят върху политическия дневен ред, тогава няма защо да се учудваме, че държавната политика във всички области от живота все повече се отдалечава от нормите на християнския морал и нравственост.

Ако отговорим пряко на въпроса, какво политиката не може да даде, отговорът е очевиден: политиката не може да даде на човека пълнотата на духовния живот в съгласие с Бога, това, което се случва в Църквата. Но израз и възплъщение на този живот може да стане организацията на нашия общ живот върху основите на християнската духовност. И това е, към което трябва да се стремим.

Превод от руски език: Дяна Янчева

Гласът на отците

ПРЕОБРАЗЯВАНЕТО НА ГОСПОДА – ЗАЩО ТОЧНО ПЕТЪР, ИАКОВ И ИОАН?

Първо, светите отци твърдят, че тези трима апостоли са превъзхождали останалите Христосови ученици с висотата на своите добродетели и по тази причина са били по-готови и достойни да станат свидетели на Преобразяването на Тавор. Спасителят взел със себе си на Тавор точно тях, защото Петър, Иаков и Иоан, дори и без сами да го осъзнават, били най-вече творчески и активно устремени към онази планина, вътрешно жадувайки духовния опит на Богопричастността.

Светител Йоан Златоуст е на мнение, че Господ е взел със Себе си на планината именно Петър, Иоан и Иаков, защото Петър превъзхождал останалите в любовта си към Христос, Иоан – с мярата на любовта към него на Самия Господ, а Иаков – с готовността си да се жертва за Христос, дори до смърт.

Веднъж, Христос попита апостолите, дали са готови жертвено, доброволно и мъчително да дадат живота си за Истината, както Самият Христос би отдал живота Си на кръста: „Можете ли да пиете чашата, която Аз ще пия, или да се кръстите с кръщението, с което Аз се кръщавам?“ (Мат.20:22). Тогава Иаков, заедно със своя брат Иоан, решително изрази готовността си да пострада за Христос, като отговори: „Можем.“ (Мат.20:22)

Преподобни Йоан Дамаскин също смята,

че Господ е взел със Себе си на Тавор именно Петър, като че ли в отговор на изповядването на неговата вяра: Ти си Христос, Синът на Живия Бог (Мат.16:16), а също така, защото Петър е получил от Христос достойнството на Първоверховен апостол. Иаков бил взет от Господ на планината,

поради това, че след Възнесението на Спасителя, на него пръв сред апостолите е предстояло мъченически да умре за Христос – да бъде обезглавен с меч по нареждане на цар Ирод (виж Деян.12:1-2); И докато изгърпявал присъдата си, Иаков се показал като жив образ и икона на страданията на Самия Господ, по Евангелските Му думи: „чашата Ми ще пиете, и с кръщението, с което Аз се кръщавам, ще се кръстите“ (Мат. 20:23). И, накрая, Иоан станал свидетел на Преображението, като такъв, на когото ясно предстояло да проповядва в Евангелието си Божественото достойнство на Христос: „В начало беше Словото, и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото“ (Иоан 1:1).

Преподобни Григорий Синаит пояснява: Господ взел със Себе си на Тавор Петър, Иаков и Иоан, защото измежду другите ученици, именно те били най-съвършени във вярата, в подвига, в богопознаването, в любовта; но пояснява, че и в другите апостоли е действала благодатта на Светия Дух.

Светител Теофан Затворник също смята,

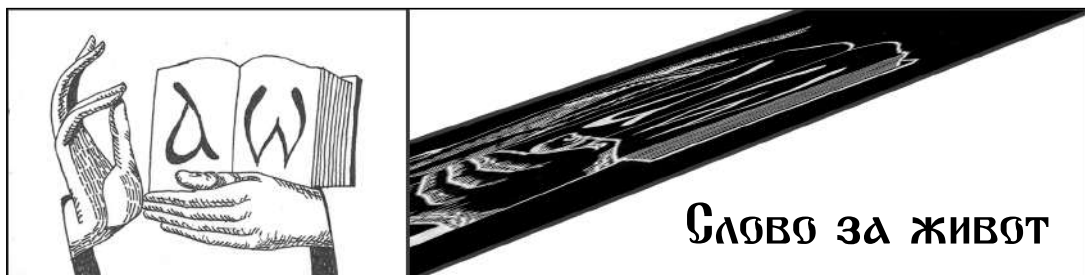
че Петър е бил възведен на Тавор, като най-ревностен във вярата, Иаков – като праведен, Йоан – като вече преизпълнен с онази благодат, която му предстояло да види тук...

Второ, някои свети отци смятат, че Господ не е взел със Себе Си на Тавор останалите апостоли, за да не се окаже сред тях Иуда, който замислял да предаде Спасителя, поради което не бил достоен да стане свидетел на явяването Му в Неговата Божествена слава. Така мислят, например, светителят Прокъл, архиепископ Константинополски, и преподобният Иоан Дамаскин. При това Дамаскин подчертава: физическото отсъствие на планината на другите верни на Господа апостоли, освен Петър, Иаков и Иоан, не е било

толкова трагично за останалите; защото те все пак са присъствали там духовно, чрез неотстъпната си любов към Господа. Тази любов, никога, нито за миг, не им позволявала да се отдалечат, да се отделят от Него, точно обратното - давала им непрестанна възможност, през цялото време да се намират близо до Христос.

Заедно с това, свети Григорий Палама счита, че останалите апостоли, за разлика от Петър, Иаков и Иоан, духовно все още не са били напълно готови да видят неръководената Божия Светлина на Преображението, и затова Господ е взел със Себе си по-съвършените.

Превод от руски език: Вера Рачева

ПОДОБНОТО СЕ СЪЕДИНЯВА С ПОДОБНО

(СИЛАТА НА ПОКАЯНИЕТО)

Професор Алексей ОСИПОВ

На всяко стъпало на митарствата, личността познава степента на властта на съответстващата страст над душата. И този, който не се е борил със своята страст (със своите страсти), който ѝ се е подчинявал, живял е с нея, отдавал ѝ е всичките си сили - пада, срива се на митарствата. Но ето какво е интересно. Това падение (или напротив - безболезнено преминаване през митарствата) не се определя от волята на личността, а от духовното състояние, което е придобил човек в земния си живот. Личността тук вече не е в състояние да направи избор – той се определя от естественото действие на духа, който преобладава в нея. Игумения Арсения, една от забележителните подвижнички на границата на 20 век (+1905), е писала: „Когато човек живее земния си живот, той не може да познае до каква степен духът му е поро-

бен, зависим от другия дух, не може да познае това в пълнота, защото има воля, чрез която действа, когато поиска. Но когато чрез смъртта волята се отнема, тогава душата ще види от коя власт е поробена. Духът Божий внася праведните във вечните обители, просвещавайки ги, освещавайки, боготворейки. Тези пък души, които са имали общение с дявола, ще са обладаеми.“

Свети Игнатий малко по-рано пише същото: „Преизподните тъмници представляват странно и страшно унищожение на живота при съхранението на живота. Там напълно се прекратява всяка дейност; там има само страдание.“

Какво означава „ще се отнеме волята“? По примера на много хора (а разумният ще намери сред тях преди всичко себе си) може да се види как греховната страст е способна да пороби чо-

века, да отнеме волята му - не като свойство на душата, но като способност към решимост да промени нещо. За това говорел преподобният Серафим Саровски, когато обяснявал защо сега няма светии – съвременните християни нямат решимост да живеят по Евангелските заповеди. Това поробване, уви, става лесно. Когато не се борим с малките изкушения, не им противостоим, постепенно отслабваме своята воля и, в края на краищата, я парализираме. Това често може да се наблюдава в заобикалящия ни живот.

Погледнете алкохолиците, наркоманите... Възможно е, много от тях, виждайки докъде са стигнали, да искат да се върнат към нормалния живот, ала вече не могат. Защото законът е такъв: колкото повече и по-често човек удовлетворява някоя страст, толкова повече се изтощават неговите духовни сили и, в крайна сметка, той става неин безволев роб. Ала в пълна мяра безволието се явява по време на митарствата, когато душата бива изпитвана, изкушавана от духовете на поробилите я страсти, тъй като в смъртта волята на човека, като способност за решимост, напълно се парализира, отнема се. И доколкото там вече няма нито тяло, нито никакви външни обстоятелства, които някак са можели да съдържат действията на страстите, то те действат в душата с пълна сила – хиляди пъти по-голяма, отколкото при земните условия, както пише игумен Никон.

Ако се обърнем към описанието на митарствата, навсякъде намираме присъстващите там духове на злобата – в различни образи. Блажена Теодора даже описва вида на някои от тях, макар да е разбираемо, че това са слаби подобия на тяхното изконно съществуване. Най-сериозното се състои в това, че както пише Антоний Велики, в каквато степен душата се покорява на греховната страст, в такава се и съединява с демоните-мъчители. И това, както на земята, така и там, се извършва естествено, защото подобното винаги се съединява с подобно. Само че в земния живот това става сякаш невидимо (макар човек понякога и ясно да усеща това), а там е напълно осезаемо. Погледнете как в условията на земния

живот се съединяват хората с един дух. Понякога се учудват – откъде е тази дружба? После, при по-близко познание се оказва: че имат един дух! Те са единомушни.

Същото става с душата след смъртта. Когато преминава през митарствата, бива изкушавана от страстта на всяко митарство, от нейните духове - демоните-мъчители, и съответно на своето състояние или ги отхвърля, или се съединява с тях, преживявайки съответните страдания.

Много поучително по този въпрос е писал игумен Никон:

„По-често мисли за смъртта и за това, кой ще те посрещне там. Могат да те посрещнат светли Ангели, а могат да те обкръжат мрачни, зловни демони. Веднъж да ги погледнеш и може да се побъркаш.

Нашето спасение се състои в това, да не попадаме в ръцете на демоните, а да се избавим от тях и да влезем в Царството Божие, в безкрайната, непостижима тук радост и блаженство. Струва си да се потрудим, има заради какво. Демоните са горди и овладяват гордите - значи трябва да се смирим. Демоните са гневливи - значи трябва да придобием кротост, за да

не ни овладеят, като свои по душа. Демоните са злопаметни, немилосърдни - значи трябва бързо да прощаваме и да се сдобряваме с обидилите ни и да бъдем милостиви към всички. И така във всичко.

Трябва да подтискаме в душата си бесовските свойства, а да насаждаме ангелски, които са посочени в светото Евангелие.

Ако след смъртта в душата ни има повече бесовско, бесовете ще ни овладеят. Ако пък още тук осъзнаем своите бесовски качества, ще молим Господ да ни ги прости, сами ще прощаваме на всички и Господ ще ни прости, ще унищожи в нас всичко лошо и няма да ни даде в ръцете на бесовете. Ако тук не осъждаме никого, то и Господ няма да ни осъди там. Така и във всичко.

Да живеем в мир, прощайки един другиму, помирявайки се по-скоро един с друг, да се каем пред Бога за всичко и да Го молим за милост и спасение от бесовете и вечните мъки, докато все

още имаме време.

Да не си играем с вечната си участ.

Има и друга страна на онези страдания. Онзи свят е свят на истинската светлина, в който пред всички хора и ангели ще се открият нашите дела, мисли, чувства. Представете си такава картина: пред лицето на всички приятели, познати, роднини изведнъж ще се представи всичко лукаво, низко, безсъвременно, което сме извършили. Какъв ужас и срам – това ли не е ад?! Затова Църквата с такава сила и настойчивост призовава всички към най-скорошно покаяние. Покаянието - по-гръцки метаноя - е изменение на ума, на начина на мислене, тоест отхвърляне на всяка нечистота в себе си, ненавист към греха. То е велико средство за очистване на душата, съвършено средство за спасение от бъдещия позор, от страха, от демоните-мъчителите и неугасващия пламък на страстите. Както е писал пророк Исаия: „Тогавата дойдете - и ще отсъдим, казва Господ. Да бъдат греховете ви и като багрено, - като сняг ще избелея; да бъдат червени и като пурпур, - като вълна ще избелея.“ (Ис.1:18).

А ето как забележително говори за това свети Исаак Сирий: „Доколкото чрез своето милосърдно знание Бог е знаел, че ако абсолютна праведност се изискваше от хората, би се намерил само един на десет хиляди, който би могъл да влезе в Царството Небесно, Той е дал на хората лекарство, подходящо за всеки - покаянието, така, че всеки ден и всеки миг да имат достъпно средство за изправление, посредством силата на това лекарство и чрез съкрушение да умиват себе си по всяко време, от всяко осквернение, което може да се случи, и да се обновяват всеки ден чрез покаяние“.

Как действа истинното покаяние? Минавайки през поразителните евангелски случаи с митаря, блудницата, разбойника, да си спомним и Расколников от „Престъпление и наказание“ на Достоевски. Погледнете: той бил готов да отиде

на всяка каторга, даже с радост – само да изкупи извършеното злодеяние, да се очисти от кръвта, да се умие. И всички ние знаем, доколко той се е преобразил, когато се разкалял за престъплението. Достоевски великолепно е показал, както престъплението и вътрешното наказание, така и великата очистителна сила на покаянието. Подобно преобразяване са преживели множество хора. Ето какво е то покаянието! То, действително, е истинското спасение на душата, което буквално преражда човека. Искреното, слъзното

покаяние, свидетелстващо за нашата решимост да се борим с греха докрай, винаги се приема от Бога. И тази слъзна капка, или както казва Варсонуфий Велики, този „меден обол“ (дребна гръцка монета, една шеста от драхмата), сякаш съвсем нищожна, но става залог за това, че Господ се съединява с душата и изкоренява това зло,

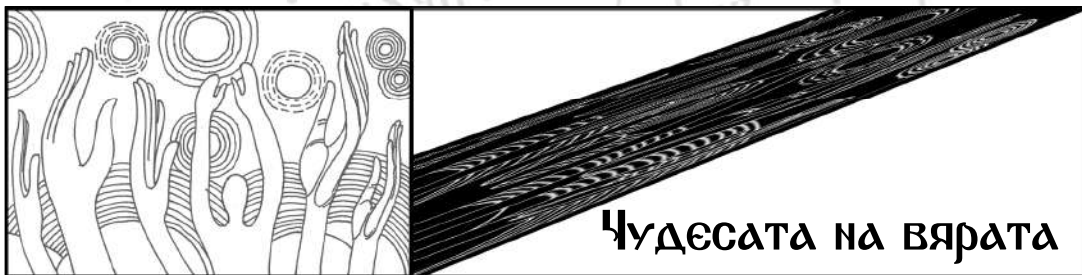
което присъства в нея. Затова, ако в човека има поне мъничък жив кълн на такава борба, ако има послонна самопринуда за живот по Евангелието, ако има покаяние, то Господ Сам ще възпълни недостигащото и там ще ни освободи от ръцете на демоните-губители. Истинно е словото Христово: „В малко си бил верен, над много ще те поставя; влез в радостта на господаря си.“ (Мат. 25:23).

Ето какво огромно значение има искреното покаяние в нашия живот. Ние, християните, трябва да бъдем безкрайно благодарни на Бога за това, че Той предварително ни е открил посмъртната тайна на митарствата и ни е дал

велико средство - покаянието – за избягване на всичките им мрежи. Господ иска още докато сме тук, и още повече след смъртта, да не страдаме. Затова Църквата призовава: човече, докато все още не е късно, покаяй се!

Превод от руски език: Йоанна Калешева

Чудесата на вярата

„СЕГА СВЕТИ ЛУКА Е ЗАВИНАГИ В СЪРЦЕТО МИ“

Нови истории за чудесата на светеца

Ирина Крихели

На 28 декември православната църква чества Събора на Кримските светии. Историята на християнството в Крим започва с пристигането на апостол Андрей Първозвани в Крим и проповядването на Евангелието. Сред имената на кримските светии има много християни-подвижници на древната Църква. Но в този списък има и хора, които са живели не толкова отдавна - буквално в наши дни. Един от тези светци е архиепископ Лука (Войно-Ясенецки). Светецът извършва подвига на изповедничеството, мъченичеството и в същото време - лекарския подвиг, лекувайки хора понякога в най-напредналите случаи на болестта им и в същото време - в непоносими, абсолютно неподходящи за лечение условия, оставайки верен на лекарския си дълг! Архиепископ Лука помага и след смъртта си на всички нуждаещи се, които често са в много тежко състояние, на границата на живота и смъртта. Ето няколко истории за помощта на светеца.

Сарком

Атина Б., медицинска сестра от Сочи:

„Преди една година майка ми беше диагностицирана с огромен тумор зад перитонеума. Диагнозата се оказва ужасяваща - саркомът е един

от най-ужасните тумори. Няколко московски клиници отказаха да я оперират, докато майка ми не отиде в клиника, където лекарите специализираха точно лечението на саркоми. Ние, нейните деца и близки, постоянно се молахме на Пресвета Богородица, св. Лука Кримски и св. Нектарий Егински.

В деня на операцията, когато са въвеждали майка ми на количка в операционната, Свети Лука и Свети Нектарий й се явили в плът. Операцията продължи 6 часа и премина успешно. Смятаме, че самият свети Лука е ръководил ръцете на хирурзите. В края на операцията лекарите казаха, че кръвозагубата е само 50 мл. И това е чудо! Най-удивителното е, че след нея намерих икона, на която тези светци са заедно, а в средата е Пресвета Богородица!“

Шевът

Екатерина З., специалист по логистика от Москва:

„Тази година, през март, деветгодишният ми син беше опериран по спешност. При изписването ни казаха, че конците, използвани за затваряне на шева, са саморазорбращи се и ще изчезнат след няколко седмици. Първоначално шевът започна да зараства, но конците не изчезваха и из-

Чудесата на вярата

глежда дори започнаха да пречат на зарастването на раната. Месец по-късно, на мястото на раната се беше образувал груб шев с полуотворени сухи ръбове и конци, които не паднаха. По всички признаци трябваше да е колоиден белег. Веднъж, натъжена от случващото се, стоейки на църковната служба до колоната пред иконата на Пресвета Богородица, започнах да Я моля за помощ за моя син. От другата страна на тази колона висеше иконата на св. Лука. Знаех за нея, но почти никога не бях се приближавала до нея и никога не бях се молила на светеца. И по някаква причина точно на тази служба си помислих за свети Лука и започнах да се моля, просейки го да помогне на сина ми.

И се случи чудо!

Буквално след 2-3 дни, вместо полуотворен белег със сухи ръбове, детето разви равномерен, едва забележим шев без нито един конец. Чудни са Твоите дела, Господи! И велика е помощта на Твоите светии! Сега Свети Лука е завинаги в сърцето ми!"

Тумор в мозъка

Оксана Г.:

„Зет ми претърпя много тежка операция за отстраняване на тумор в мозъка. Сестра ми по това време беше при мощите на Свети Лука и му се молеше за помощ. Операцията приключи успешно. Когато лекуващият лекар дойде, каза: „На теб ти помогнаха, синко, от Небето, защото туморът ти беше с големината на огромн домат“.

Очаквахме различни последиствия след операцията. Бяхме предупредени, че зет ми може и да не дойде на себе си, да ослепее,

да не разпознае близките си, но още на втория ден той се чувстваше добре и беше преместен от реанимация в общо отделение, след това отказа болкоуспокояващи, защото нищо не го болеше, а скоро напусна и болницата. Само с Божията помощ и застъпничеството на св. Лука всичко мина толкова добре!

Ковид

Елена М.:

„Когато се разболях тежко от Ковид, поставих до себе си икона на светеца и го помолих да ми помогне да се излекувам. Наистина всичко мина без болница или тежко състояние, въпреки че имам диабет и съм доста възрастна. По-късно Господ ме удостои да посетя музея на светеца и да се поклоня на светите му мощи в храма. По Божията милост той е бил велик лекар и свещеник на земята, а сега е нашият любим светия на небето!“

Камъни в жлъчката

Олга Д.:

„По време на поредния пристъп на жлъчни спазми се помолих на светеца и задряхах. И така, в дрямката си, видях лекар в бяла престилка, който се приближи, докосна дясната ми страна и чух звук, сякаш нещо се удари в метален поднос. Скоро болката изчезна и пристъпите не се повториха дълго време след това, а на ултразвуково изследване, направено след този сън, вместо

три камъка бяха останали само два. Лекарите ми обясниха, че уж един камък покрива друг и затова се виждат само два. А когато няколко години по-късно отстраниха жлъчката ми, всъщност се оказа, че наистина са само

били само два камъка! Миналото лято Господ ме удостои да посетя мощите на светеца в Симферопол и успях да му благодаря от все сърце за това чудо“.

Мироглед

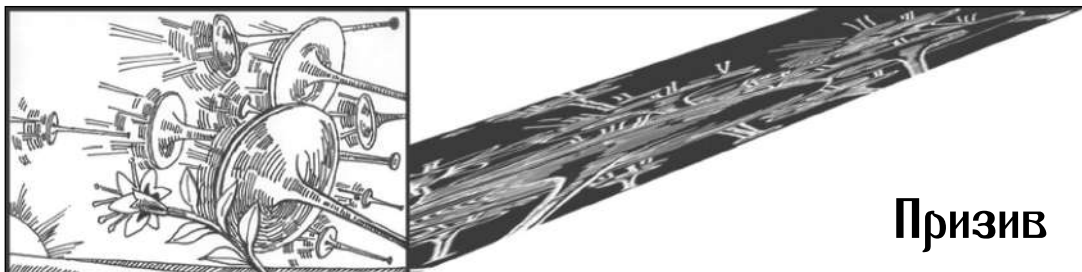
Людмила С., лекар:

„За първи път научих за св. Лука, когато прочетох книгата му „Дух, душа и тяло“. По принцип обичам да чета за известни лекари, тъй като са-

мият аз съм лекар, но след като прочетох тази книга, бях силно разтърсена и мирогледът ми се промени коренно. Повярвах безусловно на Свети Лука. Мога да кажа, че след това започна и моят път към Бога“.

Свети отче Лука, моли Бога за нас!

Превод от руски език: Армине Христова

Призив

СВОБОДАТА ДА ИЗБИРАМЕ КАК ДА ГЛЕДАМЕ НА ЖИВОТА

СВЕЩЕНИК ЛУКА А. ВЕРОНИС

Джанет Брукс е невероятна жена. Тя страда от агресивен рак на панкреаса през последните шест години, но въпреки това е един от най-позитивните хора, които познавам. Остава активна в живота, вършейки всичките си задължения като майка и професионалист, въпреки че през цялото време изпитва постоянна силна болка. Независимо от негативната прогноза, тя избира да посрещне живота с надежда. Тази седмица ми каза, че е чула историята на Виктор Франкъл и неговия живот в нацисткия концентрационен лагер и никога няма да забрави посланието, което тя носи.

А ето и самата история: Франкъл е оцелял от нацистки концентрационен лагер, където е издържал, наред с други неща, ежеседмични медицински „експерименти“. Предполагам, че сте

чували за нацистките лекари, които са правили неща като инжектиране на синя боя в кафявите очи на човек, за да видят дали могат да променят цвета на очите му. Не могат, разбира се, но могат да ослепят човека, което след това водело бедната жертва направо към газовите камери, тъй като той вече бил инвалид. В случая, Виктор бил тестов „манекен“, за да се види колко силен токов удар

може да понесе едно тяло, преди да изпадне в сърдечен арест. Преди войната Франкъл е бил 30-годишен психолог и професор във Виенския университет. Произхождал от високообразовано, привилегировано еврейско семейство. Но войната преобърнала живота му. Един ден, след поредните експерименти, Франкъл се върнал в лагера и започнал да мисли какво се е случило с живота му.

Този някога щастлив, жизнен човек, който обичал да учи млади хора и да помага на пациентите с техните проблеми в частната си практика, вече не съществувал. Била останала само неговата черупка и това го хвърляло в отчаяние.

Започнал да мисли как нацистите са отнели бъдещето му и почти цялата му свобода. И все пак осъзнал, че има една свобода, която те не могат да отнемат – способността му да избира как да отговори на обстоятелствата. Може е да продължи да тъне в самосъжаление и в крайна сметка да умре, или да избере различен отговор. Колкото повече мислел за новата си свобода, толкова по-добре се чувствал и започнал да я прилага. Помогал и на други, борещи се с положението си, като ги насърчавал да използват свободата си и да направят избор да реагират без омраза и самосъжаление. Той станал фар на надеждата за хората около себе си и придобил сила, когато осъзнал, че се връща към своето старо аз. Докато понасял изтезанията, използвал въображението си, за да се пренесе мислено надалеч и си представял, че се е върнал в университета и изнася лекции на своите студенти за това, колко може да издържи човешкото тяло. Това му помогнало да премине през мъченията. В крайна сметка Втората световна война приключила и съюзниците освободили лагера. Франкъл се завърнал в Австрия, за да продължи живота си отново. Той използвал уроците, научени в лагера, като свое ръководство в работата си с пациентите.

Бихме могли да обобщим неговата философия така: „Често не можем да определяме какво да ни се случи, но можем да изберем как да реагираме на всички неочаквани и злощастни ситуации, пред които сме изправени“.

Тази мисъл станала теза на класическата му книга „Човешкото търсене на смисъл“ и е в съгласие с фундаментален принцип, в който ние, християните, вярваме с каквото и да се сблъскаме в живота. Често повтарям думите на блажения епископ Герасим Пападопулос, който казва: „Животът не е проблем, който трябва да бъде решен, а тайнство, което трябва да се живее“. Ние пребивдаме в това тайнство, като избираме да живеем с надежда, като избираме да правим добро, вместо да се поддаваме на злото, като избираме да вярваме във Върховния Бог, Който ни обича и не позволяваме на неочакваното страдание на този свят да определя нашия мироглед.

В един евангелски разказ се говори как „Исус ходеше по всички градове и села, като поучаваше в синагогите им, проповядваше Евангелието

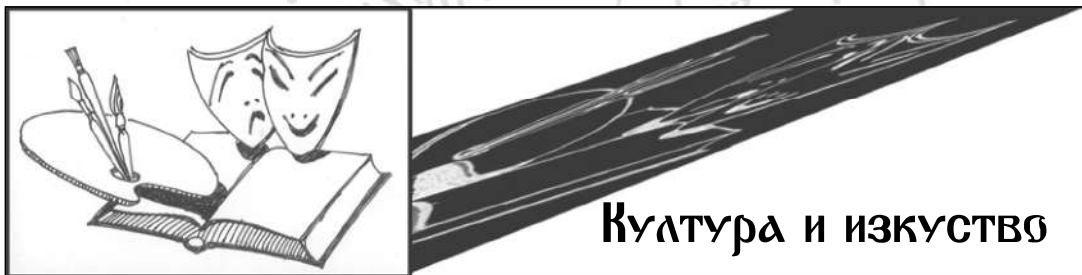
на царството, и изцеляваше всяка болест и всяка немощ у народа“ (Матей 9: 35). Христос обикалял сред хората, учейки и проповядвайки утеха наред ужасното страдание, носел послание на надежда и светлина наред отчаянието и тъмнината, послание на любов, която винаги ще бъде по-голяма от най-лошата омраза, послание за върховен смисъл наред свят, който изглеждал толкова объркващ.

Всеки от нас има право на избор как да живее. Никакъв неочакван фактор не трябва да определя начина, по който се справяме с трудностите с живота – нито някаква ужасяваща болест като рака, нито политическата лудост, на която сме свидетели в нашата страна, нито евентуална трагедия, която може да ни сполети неочаквано, нито дори най-голямото зло като концентрационния лагер. Не можем да контролираме всичко, което ни се случва в живота, но можем да изберем как да отговорим на дълбоките тайни на живота с вяра. Ще се предадем ли на отчаянието или ще изберем да живеем с надежда? Ще позволим ли на гнева да ни контролира или ще изберем да простим, да се помирим и да запазим мира? Дали ще бъдем затрупани от проблемите на живота, или ще изберем да живеем всеки ден като подарено от Бог тайнство, вярвайки и знаейки, че в крайна сметка всичко е в Неговите ръце. Както казва Свети Паисий, „Това, което виждам около себе си, би ме подлудило, ако не знаех, че каквото и да се случи, Бог ще има последната дума.“

Това има предвид свети апостол Павел, когато каза: „При това знаем, че на ония, които обичат Бога и са призвани по Негова воля, всичко съдейства към добро.“ (Римляни 8:28). Това не означава, че всичко ще се нареди така, както ние искаме. Доброто в очите на Бог може не винаги да изглежда добро за нас в конкретния момент. И все пак трябва да помним и да вярваме, че нищо не се случва извън Божия промисъл.

Животът е дълбока тайна, която може да не разберем. Често се случват неща, които просто не можем да проумеем. И все пак имаме избор, както подчерта Виктор Франкъл, и можем да изберем да вярваме, че Бог е Добър, че Той в крайна сметка стои над всичко, което ни се случва, и че колкото и предизвикателен, труден и дори неразбираем да изглежда животът, все пак всичко става според Божията воля.

Превод от английски: Весела Митева

Култура и изкуство

ЗАТВОРИ ОЧИ ИЛИ ОТВОРИ ОЧИ И ЩЕ ЖИВЕЕШ!

Интервю с Мартин РАЛЧЕВСКИ

Мартин Ралчевски е християнски писател, който е роден е в София през 1974г. Бил е преподавател в Софийския духовна семинария и асистент в Богословския факултет. Той е семеен, с три деца и понастоящем живее в Англия. По негов сценарий наскоро бе заснет първият български игрален филм на православна тематика „Не затваряй очи“, който предстои да излезе по кината през месец ноември. На 16.07.24г. в София той представи дванадесетата си книга „Последно обещание“.

Б: Здравейте! Какъв беше Вашият личен път към вярата?

М: Здравейте! Моят личен път към вярата започна, когато бях на 16 години - сега съм на 50. Тогава майка ми ме записа на курс по английски език в София. Там се запознах с един човек, курсист, малко по-голям от мен, двадесет и няколко годишен, който каза- искаш ли да посетим една зала, много ще ти хареса. И аз 16-годишен, дете, отидох. В тази зала бяха протестанти. Аз съответно не знаех какво да правя, гледах ги. Така ходих още два или три пъти с него. Мисля, че на третия или четвъртия път той изведнъж извади една голяма православна Библия и ми каза: „Братко, знаеш ли какво, разбрах, че истината не е при тия хора, а е в Православието. Само и единствено в Православието!“ Обясни ми къде трябва да отида в Светия Синод, за да си взема Библия. Това се случваше в 1990г., нямаше Библии, ня-

маше никаква духовна литература в България. Църквите току-що бяха отворили врати. Отидох в Митрополията. Срещнах се, по поръка на моя приятел, с митрополит Натанаил. Той беше тогава викарий на Софийския митрополит, на Патриарха. Много интересно беше, защото аз отивам при него и му казвам- „Здравейте, аз съм член на евангелска църква Слава на Бога“ и той казва, „Ела, моето момче, седни сега тука.“ Моята идея беше само да взема Библията. Седнахме и ми отдели сигурно повече от половин час. Не знам какво точно ми говори, но помня чувството, че ме обзе една дълбока радост, спокойствие, и даже типично по детски си казах- един ден, когато аз стана възрастен човек, и аз ще стана монах, такъв като тях, но ще съм с бяло расо! Всичко друго ще копирам, само моето расо ще е бяло! Защо е било това в главата ми, не знам, но си го спомням като чувство. Може би някаква протестантска закваска, заради тия три посещения... После той ме викна и втори път. Втория път ми подари икона.

Моят път в Православието стана много бързо. Някои хора се лутат, една, две години са в Протестанството. Аз просто отидох на тези две-три събрания, и оттам- направо православен, на 16 години! После нещата се развиха още по-бързо. Един ден този мой приятел ми каза: „Сега ще те водя при един духовен старец, много голям“. И аз викам: „Какъв старец, къде ще ме водиш?“ „В

Кокалянския манастир, при дядо Назарий!" И там дядо Назарий: „Какъв си ти, що си, я да те кръстим веднага!“ „Добре!“- казвам. И така се кръстих. „Кой ще ти е кръстник?“ „„ Де да знам, аз никого не познавам“. „Сам ще си си кръстник!“ И така сам съм си кръстник - така прецени той. Пътят така тръгна.

Б: Значи първият Ви досег с Православие-то са дядо Натанаил и дядо Назарий?

М: Да, като дядо Назарий ми беше изповедник известно време, около две години.

Б: Живеете във Великобритания в момента, лесно ли се живее като православен в западна държава?

М: Ще споделя, че не се живее изобщо добре, защото тук има една нова религия, която е много силна и подмолна и това е религията на педерастията. Тази религия е много силна, защото ти просто и една дума не можеш да кажеш, че не си съгласен с тях. Това е нещо много страшно! Това LGBTQ, просто е навсякъде, всичко е пропито. Дори и православните англичани са толерантни към това нещо. Не го приемат, но са ни топли, ни студени, както се казва в Откровението. Казват – то не ни пречи, Бог е любов, Бог ще съди. Изопачава се, а ние трябва да сме ясни и конкретни, че това е грях и е недопустимо. Това е една от причините, поради които синът ми, който сега ще направи 19 години, взе категорично решение да се върне в България. Питам го каква е главната причина и той ми каза „Това е Содом, аз не мога да живея в Содом.“ Другата причина е, че не можеш да говориш това, което мислиш. Уволниха го от работа, късаше билетчета в кино. Той задава някакъв въпрос и те му казват това е нетолерантно, ти си нетолерантен към LGBTQ общността. Той ги пита да му кажат с какво точно е нетолерантен и му отговарят, че не са длъжни да му обясняват. Това е само пример как се живее в тази държава. Това е. Рано или късно ние също се прибираме, аз, жена ми, и другите ми две деца, но за сега той е първият.

Синът ми е изключително интелигентен, много по-интелигентен от мен, прочел е сигурно вече 300 книги, включително цялата Библия, и в едно изречение казва „Това е Содом.“ От всичко, което е прочел, това е разбрал. Казва, ако кажа на едно момиче, че трябва да е девствено преди брака, тя ме гледа и не ме разбира. Ти, ако си християнка, трябва да го изповядваш това. Тя казва, аз съм християнка, ама това е било за минало време. Не, не е за миналото. Библията не е отменена, същата е. Те не го разбират. Убеден е, че в България поне

ще има някой да го разбере.

Б: Как се появи желанието да напишете първата си книга? Откъде черпите вдъхновение за книгите си?

М: За първата книга вдъхновението ми дойде в Мексико през 2003г. Тогава беше моето най- голямо изпитание в живота, да живея само с мъже, почти триста мъже, тоест истинска казарма, по 16 часа работа на ден. Там взех участие в един филм-Троя. В такива трудности те завладяват много тъжни мисли и една от тях беше- аз ще си отида от този свят, но какво ще оставя след себе си? Не бях семеен, нищо. Така просто- има ме, няма ме! Там имаше и урагани, три урагана, просто не знаеш дали ще оцелееш. Такива бури никога не е имало в България. Тогава някак си дойде от само себе си, че може би ще напиша книга. Как ще я напиша, нямах идея. Там прописах стихотворения. Имам около десетина- дванайсет стихотворения от този период. Човек обикновено пише стихотворения в период на терзания, тогава често е способен и създава добра поезия. Там се роди и идеята за книгата. В нея разказвам за хотел Калифорния в град Тодос Сантос- там, където хората се самоубиват, където е традиционно самоубийството. Аз бях на живо в този хотел. За Скалата на отговорите, където стават чудеса, там хората се молят. Това е книга на моя опит в Мексико -уникален опит. Сигурно никога повече няма да стъпя там и да го видя, но знае ли човек... Всеки от българите, които бяхме там, 260 души, ще каже, че беше незабравим момент, много труден, много нископлатен, смазващ, но опит за цял живот.

Б: Как се появи идеята за книгата „Не затваряй очи“ и за филма към нея?

М: Аз закопнях да има филм още преди 15 години. Просто България, моята родина, да има християнски филм. Трябва да има, но какъв съм аз- човек без никакви връзки, без никакви възможности, как ще го направя? Само с желание и молитви? Слава Богу, не се отказах. Конкретната книга, направо мога да кажа, беше някакво чудо! Идеята дойде като гръмотевица, светкавица! Мислех си, че може би е време да напиша нещо ново, мина време от последната книга, но не съм си го поставял като задача. Този ден просто ми дойдоха много идеи- минало, настояще, така ще бъде, после ще се съберат. Виках си- нямам търпение всички да си легнат, да го запиша, толкова е силно. За да пиша нещо на компютъра, трябва да е след 22:30ч, когато цялата къща, жена ми и децата заспят. Иначе не мога да се концентрирам, за да напиша каквото и да е. Пиша от 23- 23:30 до

полунощ и трябва да си легна, за да имам сили на другия ден, ставам за работа в 6ч.. Тогава седнах 23- 23:15 и до 02:00ч цялата история беше готова. Някакво чувство те гори и ти трябва да го изпишеш, трябва. Много рядко ми се е случвало такава усещане- цялата история от начало до край, завършена. Ражда се нова книга, аз трябва да я запиша детайлно, за да мога да имам рамката, скелета, за да работя после когато имам време. Много по- лесно е да направиш пълнежа, като имаш стабилна рамка. Цялата история, синопсиса, в три- четири страници. Записах я, имах страшно вдъхновение. Много рядко ми се е случвало такава усещане. Как съм изкарал на другия ден, трудно беше, но я записах и имах основата, и после по нея- сценарий, книга. Като седнах- пиша, пиша, пиша, не мога да стана за нищо. После не мога да си изправа гърба, часове наред в една поза!

Б: Как се превърна тази книга във филм? Каква беше реакцията на първите хора, с които споделихте, че започвате да работите върху филм?

М: Първите хора са семейството ми- крайно отрицателно и с лека насмешка, каква да е реакцията? Майка ми откога разправяше- ти си завършил спортно училище, ти не можеш да пишеш! Аз съм завършил после Богословския факултет, но няма значение, средното образование е важното. За филм пък звучеше направо като: хубаво е човек да си мечтае нещо, ама поне малко се приземи. Това са стотици хиляди лева, ти въобще какво говориш? Бях си поставил за цел две неща, имах две мечти в живота- една малка и една голяма. Моята малка мечта - да си направя навес в задната градина, за да може, когато вали, аз да си стоя на сухо. А голямата мечта- България да има християнски филм по мой сценарий. Приятелите ми казваха- малката мечта е много малка, а голямата е много голяма! Затова е малка малката, защото е осъществима, за малко повече от хиляда лева ще си купя греди и ще си я направя, а голямата е голяма, защото е много трудно осъ-

ществима. Миналата година малката мечта си я направих - навеса, а тази година, слава Богу за всичко, и голямата се осъществява!

Имах режисьор, с когото работим, имахме драматург, харесаха ги нещата. Това не ми е първият сценарий, а третият подред. Въпросът е кой да даде пари. Държавата, в лицето на БНТ и Национален филмов център, не го одобриха - кандидатствахме, но го отхвърлиха. Какво правим от там нататък? Кой ще даде пари, те не са малко, това е голям, мащабен проект. Чудо стана, че се намери продуцент- българин, който живее в САЩ. Режисьорът го открил случайно, но то няма случайности. Бил в България, прочел сценария, казал, че много му харесва и ще застане зад него. После и дарения- кой дал 50лв, кой 500лв и се събраха малко по малко пари, но основата, за да

започне всичко, беше благодарение на този човек - Богдан Дарев. Ако той не беше дал големия капитал да започнем, с нашите дарения може би щяхме да имаме 10 минути. Направихме откъси от филма, направихме други тийзъри, не официалния, които показвахме на други християни,

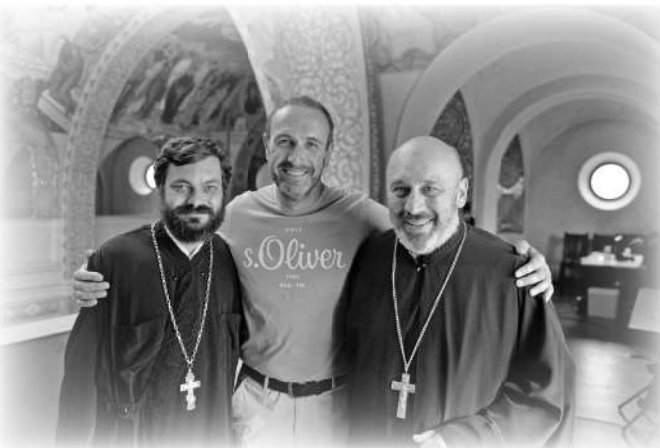
за да видят дали им харесва и дали биха подпомогнали проекта. На хората им харесваше - хора с възможности. Говорил съм с екипа да изборим накрая на филма имената на всички. Може да са 80- 100 души, ще са много дълги надписите. Това не е филм на държавата. Това е филм на личния християнски принос!

Б: Колко време мина от идеята до реализацията?

М: Аз го написах бързо, сценарият не е обемно нещо, една година, година и половина от написването на сценария до намирането на продуцента.

Б: Снимките колко време отнеха?

М: Не съм бил на всички снимки - да не сгреша, но е някъде около един месец, 35 дни. Не се снима в последователни дни, накъсано е. Имаме да заснемем още две много малки сцени, и без тях филмът може да се покаже, но е хубаво да се

заснемат. Има какво да се добави, режисьорският екип иска да го направи. Не искам да разказвам сега, защото интервюто ще излезе преди филма. На финалната сцена имаме нещо да пипнем, една минута!

Б: Имаште ли участие в избора на екип и на актьорите и ако да, как се спряхте на тези имена?

М: Моето участие е дотолкова, че режисьорът ми се обажда и ми казва, мисля да покана този, какво мислиш? И аз почти 98 % казвам „да“. Честно казано, за главната героиня беше избрал една жена, която не ми допадна физически, но не смеях да му кажа. После тя самата отпадна, ще споделя защо. Режисьорът иска всичко да направи на сто процента и й каза, че трябва да си обръсне косата пред камерата. Коя жена с дълги коси ще си ги обръсне? Тя му отговори: „Извинявай, но заради този филм няма да го направя, после две години няма да имам коса“. Той пак: „Ако си истинска актриса, ще го направиш!“. „Прощавай, имам други роли, в които трябва да съм с коса, други ангажменти в България и в чужбина - не мога“. Отпадна и слава Богу, защото ролята, която прави Ирена Милянкova като сестра на отец Павел, е брилянтна. Изнася половината филм! Изключително съм доволен от актьора, който играе игумена на Бачковския манастир - също много добра игра. Михаела Павлова, която е съпругата на отец Павел, също много добра! Главният герой Александър Кънев - също. Той е голяма работа! Даже постеше, за да отслабне, за да влезе във филма. Павел Попандов е име, само то му присъствие е достатъчно, той няма как да е слаб. Незаменим актьор е, но неговата роля не е водеща. Кръстьо Лафазанов също - силна хубава роля, но той не е водещ персонаж. Като говоря така за всеки един по отделно, да не обидя някого, но дори малката роля на Влади Въргала - собственик на автокъща - с анцуга, точно както си е, - брилянтен, какво да кажа! Още нещо интересно - за малкия Петърчо, който е с леки умствени проблеми, така заложен по сценарий, нямаше актьор. Режисьорът случайно го откри в църква, да се черкува с майка си. Вижда го, че момчето има някакъв лек проблем и го пита иска ли тази роля, разказва му. Той се съгласява и така в тази роля е човек, който наистина отговаря на прототипа. Той не се прави на какъвто не е, той си е такъв. Това е само по себе си някакво Божие чудо, че го открихме и то в църква. Чудеса, бе, чудеса!

Б: Имаше ли изпитания по време на снимките?

М: Имаше, чувах и ропот... Когато се случи бурята в Ахтопол, се отказаха двама от ключовите хора в екипа, казаха, че няма да си жертват живота, няма да отидат там в наводнението... Промени се концепцията. Другото изпитание - не знам дали ще помнят читателите, но Руската църква беше затворена по политически причини. Самата руска държава си затвори Църквата, а ние трябваше да снимаме. Режисьорът ме пита какво ще правим, моето сърце е свито, но му казвам, когато дойде време за снимките, те ще я отворят. А тогава никой в държавата не знаеше, нямаше никаква яснота. Ние като държава нищо не можехме да направим! Един вакуум и в този вакуум, аз му казвам проблемът ще се реши, а ние изобщо нямаше идея. В крайна сметка беше затворена 40-50 дни, но можеше да е затворена и две години. Там в криптата имаме снимки - едно 5-6 минути, изключително силни. Това пак е изпитание. Църквата на Женския пазар - трябваше да имаме екстериорни кадри, подготовка, статиста, всичко - проливен дъжд и всичко пропада. Такива неща...

Б: Какво очаквате да провокира в зрителите този филм, а и в обществото като цяло?

М: Очаквам да привлече интерес като нещо първо по рода си, защото такова подобно не е правено до сега. Голямо изпитание е за мене като сценарист. Това е моята история, два часа актьори говорят с моите думи, от началото до края. Надявам се да предизвика чувството - „Къде е била моята вяра, виждаш ли каква вяра има този отец?! Каква силна вяра, и аз трябва да вярвам като него, противно на всичко, въпреки всичко! Непоколебима, силна, истинска вяра трябва да имам!“ Това да бъде чувството в повечето зрители. Алогичната вяра да мине през зрителя! Защото той, отец Павел е сам срещу всички. Всички му казват „откажи се!“. Неговият най-добър приятел отец Стефан (в ролята е Кръстьо Лафазанов), му казва „Аз ще ти река нещо: откажи се, сестра ти е жива само и единствено благодарение на твоите молитви. Затова Бог не я прибира. Ти спиращ, ти обръщаш нещата.“ Нещо като при Лот някога, когато Господ го слуша, т.е. ако човек много силно иска, Господ ще промени нещата. В днешния век, в днешна България, в днешна София, човек с непоколебима, колосална, епохална православна вяра, свещеник! Това да предизвика интерес в хората, да се върнат в Църквата, да влязат, и евентуално може и да се разочароват като видят какво е там..!

Б: Отец Павел има ли прототип в реалния живот?

М: Няма, художествена измислица е, пожелателен образ на автора. Ще видите, живот и здраве, ще си кажете- няма такъв човек! Той си има страховете, той си има паденията, но и такава вяра! Така виждам аз православния свещеник, така искам да бъде представен. Това е моята мечта, моят образ, моят прототип. Това е моят идеал за православен свещеник.

Б: Какво смятате, че липсва в България, за да няма досега производство на такива филми?

М: Една дума- липсва вяра! Кандидатстваме в държавните институции, които могат да отпуснат пари, в България се правят 4-5 големи игрални филма на година, но защо толкова години не допускат такова нещо? Направо отричат. Трябва да има убийство, насилие, екшън непрекъснато. Хубаво, ще направим и такъв филм, екшън с престрелки, ако трябва, мога и такъв да напиша, но въпросът е, да се говори за Бога! Да се говори за Бога от начало до край! Това е хубавото, да казваш на зрителя, че има Бог, Той те обича, Той е до теб, Христос е жив, Той е пак тук и сега. Това не се харесва на хората, които дават парите за кино. Тук говорим за Православие, не говорим за протестантизъм, някаква лигава история, това са расоносци, монаси, свещеници.... Малко вяра да има, 15- 20% в тези, от които зависи, и до сега отдавна щеше да има християнски филм, но това е реалността за съжаление.

Б: Смятате ли, че филми на тази тематика могат да усилят вярата, надеждата и упованието в Бога?

М: Това е точно идеята, затова го правим! Мога да дам примери един час! Само ще посоча- „Страстите Христови“ на Мел Гибсън- какво провокира този филм? А руският филм „Остров“? Той за светския човек е скучен, бавен, обаче каква вяра провокира в дори малко вярващия човек! Това са филми, за които човек трябва да има едно съвсем малко зрънце вяра, да може да каже едно „Господи, помилуй“, 1-2% вяра, и вече оттам нататък тя пламва, събужда се в него! Това е идеята!

Б: Смятате ли, че чрез изкуството човек

може да проповядва?

М: Ако не смятам, значи напразно съм се трудил. Без да съм го планирал, така се стече моят живот. Смятам и вярвам. Както и Господ казва в притчата за семената – едно падна на тръни, друго на добра почва, трето на камениста. Изкуството е една от тия почви, от където пониква нещо, което

достига до хората. Има хора с твърда православна вяра, т. нар. схоластици, които нямат нужда от абсолютно нищо. Той си знае, чете си Библията по цял ден, светите отци, няма нужда от никаква външна помощ, за да се укрепва вярата му. Той е там. Но има и голям брой хора,

които с единия крак са в Църквата, но очите им са навънка, мислите разпилени. Точно тези хора, чрез изкуството и чрез това разчупено благовестие, е напълно възможно да се обърнат и да се върнат обратно към изконната си вяра. Вярвам, че чрез изкуството може да се стигне обратно до Бога. Както една икона - гледайки я, ти мислиш за небесното; четейки една дори и художествена книга за Бога, можеш като я оставиш и да си кажеш- чакай да се изповядам наистина, да се причастя, не съм се замислял какво е това. Дори и само 20- 30, 50 души да са, това означава, че задачата е изпълнена! Може да звучи твърде дръзко, но може би към това се стремя, без реално да съм си го поставил за цел. Бог е сърцеведец, не знаеш как ще доведе човека до Себе си.

Б: Послание към читателите на „Амвон“?

М: Първо към вас- радвам се, че ви има и съществува, да ви се умножават читателите за слава Божия! Да продължавате да правите това, което правите! Към самите читатели- Бог да ги благослови, да са по- смирени и да не забравяме, че сме всички временно на тази земя и да си прощаваме повече!

Б: Благодарим Ви!

Интервюто подготви Борислав Мариянов

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА – ИДЕАЛНИЯТ ЖЕНСКИ ОБРАЗ	1
РАЗМИШЛЕНИЯ ВЪРХУ ТРУДНИ МЕСТА В ЕВАНГЕЛИЕТО.....	2
НАКАЗВА ЛИ БОГ ЗА СВОБОДАТА?	7
ПОЗИТИВНО МИСЛЕНЕ И ЩАСТИЕ	10
БЛАЖЕНАТА ТРУДНОСТ НА СЕМЕЙНИЯ ЖИВОТ.....	14
КАКВО ДА ПРАВИ БАБАТА, АКО НЕ Е СЪГЛАСНА С ВЪЗПИТАНИЕТО НА ВНУЦИТЕ СИ?.....	18
ДЕТЕТО НЕ УМЕЕ ДА ГУБИ: КОЙ Е ВИНОВЕН И КАКВО ДА ПРАВИМ?.....	20
ДУШЕПОЛЕЗНИ РАЗМИСЛИ И НАСТАВЛЕНИЯ.....	25
МЪРЗЕЛИВИ ВЪПРОСИ: МОЖЕ ЛИ ПРОСТО ДА НЕ СЕ ТРУДИМ?.....	27
НЕДЕЛЧО – НЕДЕЛНИЯТ ХРИСТИЯНИН	30
ЗА БЕЗПЛОДНАТА РЕЛИГИОЗНОСТ И „ПРЕГЪРБЕНОСТТА“ НА ЧОВЕШКАТА ДУША.....	33
СВЕЩЕНАТА ГЕОГРАФИЯ	35
ПРАЗНОТАТА НА ПРАЗНОСЛОВИЕТО	37
КАК ДА СЕ СПРАВИМ С ГНЕВА?	39
МОЛИТВЕНОТО ДИХАНИЕ.....	43
ПРИВИКВАЙ КЪМ НЕУДОБСТВАТА	45
БЛАГОСЛАВЯЙТЕ И ПРЕКРЪСТВАЙТЕ ДЕЦАТА СИ!	46
ГОСПОД И НАРОДЪТ МУ: ЗАЩО ХРИСТОС Е ДОШЪЛ ПРИ ЕВРЕИТЕ, А НЕ ПРИ ДРУГИ НАРОДИ?	49
ТРЯБВА ЛИ ХРИСТИЯНИНЪТ ДА УЧАСТВА В ПОЛИТИЧЕСКИЯ ЖИВОТ?.....	51
ПРЕОБРАЗЯВАНЕТО НА ГОСПОДА – ЗАЩО ТОЧНО ПЕТЪР, ИАКОВ И ИОАН?.....	55
ПОДОБНОТО СЕ СЪЕДИНЯВА С ПОДОБНО	56
„СЕГА СВЕТИ ЛУКА Е ЗАВИНАГИ В СЪРЦЕТО МИ“	59
СВОБОДАТА ДА ИЗБИРАМЕ КАК ДА ГЛЕДАМЕ НА ЖИВОТА.....	61
ЗАТВОРИ ОЧИ ИЛИ ОТВОРИ ОЧИ И ЩЕ ЖИВЕЕШ!.....	63

Енорийски живот

Православни беседи - петък от 18:00 ч

Неделно училище за деца - неделя от 10:30 ч

Библиотека - петък от 18:00 - 19:00 ч и неделя от 10:30 - 11:00 ч

Поклоннически пътувания по манастирите

Богослужение

Акатист към Света Богородица Всецарица пред чудотворната ѝ икона - сряда от 17:00 ч

Акатист към Свети Георги пред чудотворната му икона - четвъртък от 17:00 ч

Молебен канон към Света Богородица - петък от 18:00 ч

Вечерня - събота от 17:00 ч

Утрения - от 8:00 ч

Св. Литургия - неделя от 9:00 ч и всеки понеделник, четвъртък и петък от 8:30 ч

Св. Литургия се отслужва и на всички по-големи църковни празници

Редакционен екип

Ставрофорен иконом
Дончо Александров

Свещеноиконом
Теодор Стойчев

Иконом
Ясен Шинев

Йоанна Калешева

Весела Митева - Костова

Крикор Андреасян

Диана Янчева

Валя Марчелова

нен от множество духовници, християни, и видни представители на властта, дошли да съучастват в празничната богослужба, възглавена от Него-

во Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски митрополит Йоан. За четци, певци и свещоносци бяха постригани Васил, Тодор и малкият Борис. След празничната служба, последва лития около храма с иконата на свети Прокопий, водена от Представителния духов оркестър на Военноморските сили на Република България.

Енорийски новини

На 25 май, Свето Тайнство КРЪЩЕНИЕ извърши отец Дончо над бебе Матей – син на нашите енориаши Михаела и Валентин

Илиеви. Духовен баща на Матей стана също наш събрат - Пламен Димитров! Пожелаваме на Матей да расте здрав, жизнерадостен, а на родителите му – биологични и духовни, да се грижат с радост за възпитанието му в православната вяра.

На 9 юли се роди дъщеричка на нашите енориаши Радина и Кристиян. Да бъдат благословени в родителската си радост, а малката Мариам да расте здрава под небесната закрила на Пресвета Богородица!

На 14 юли – Неделята на Отците от шестте вселенски събори и на всички Доростолски свети – бе отслужена Архирейска света Литургия в нашия храм „Свети Атанасий“. Радостно събитие бе награждаването на протоерей Ясен Шинев с офикията „иконом“.

От 27 май до 2 юни се състоя традиционното за нашата енория поклонническо пътуване до свети места в чужбина. Целта този път бяха светите места в Македония. В една доста богата и наситена запланувана програма, бяха посетени: манастирът Свети Йоаким Осоговски в Крива Паланка, Катедралният храм „Свети Климент Охридски“ в Скопие, манастирите „Свети Пантелеймон“, „Успение Богородично“, „Свети Георги“, една от перлите на Православието – обителта Бигорска, манастирът „Свети Наум“ в Охрид, много хармове, Лесновски манастир в Щип, манастира в Струмица, посветен на 15-те Тивериполски мъченици.

Във втория ден от Богородичния пост Негово Високопреосвещенство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави вечерното богослужение и Молебния канон на Пресвета Богородица в нашия храм. Заедно с Архирея съслужиха председателят на храма ставрофорен иконом Дончо Александров – епархийски съветник, иконом Божидар Янакиев и иконом Ясен Шинев.

Дарения за храма:

BIC COD: STSABGSF

IBAN: BG 49STSA93000010451152

„Банка ДСК“ ЕАД клон Варна

Снимка първа корица - Honorary mention: Fotis Kafetsis, Greece; www.greece.orthphoto.net

Посетете интернет страницата ни: www.sv-atanasii-varna.org

Разпространява се бесплатно